

INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU LUBELSKIEGO ZA ROK 2023

LUBLIN 2024

SPIS TREŚCI:

I.	WPROWADZENIE	3
II.	SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ.....	4
III.	DZIAŁ LABORATORYJNY POWIATOWEJ STACJI SANIATRNO- EPIDEMIOLOGICZNEJ W LUBLINIE	5
IV.	DZIAŁALNOŚĆ ZAPOBIEGAWCZA I PRZECIWEPIDEMICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH.....	6
V.	OCENA PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ NA TERENIE POWIATU LUBELSKIEGO W RAMACH PROWADZONEGO NADZORU.....	27
VI.	ANALIZA STANU UODPORNIEŃ DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE POWIATU LUBELSKIEGO	35
VII.	BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA.....	40
VIII.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	49
IX.	OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	53
X.	OCENA BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU LUBELSKIEGO W ZAKRESIE NADZORU NAD WARUNKAMI PRACY ORAZ CHOROÓB ZAWODOWYCH	64
XI.	OCENA STANU SANITARNEGO PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU.....	72
XII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	84
XIII.	PROMOCJA ZDROWIA.....	85
XIV.	PODSUMOWANIE	92

I. WPROWADZENIE

szanowni Państwo,

Przekazuję dziś na Państwa ręce opracowanie „Ocena bezpieczeństwa stanu sanitarnego powiatu lubelskiego za rok 2023”, dokument który podsumowuje całoroczną pracę pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej, którzy każdego dnia działają na rzecz zdrowia publicznego i bezpieczeństwa sanitarnego.

Przedłożone opracowanie opisuje najważniejsze obszary, jakie znajdują się pod nadzorem inspekcji sanitarnej, jest to raport o bieżącym stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej powiatu, wskazuje na najważniejsze zagrożenia, przyczyny ich powstawania oraz kierunki dalszych działań zapobiegawczych.

Pragnę zwrócić Państwa uwagę na szeroki zakres zadań z obszaru zdrowia publicznego, do których realizacji powołana została Państwowa Inspekcja Sanitarna, która jako wyspecjalizowana instytucja prowadziła nadzór nad bezpieczeństwem żywności, wody, środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, pracy czy nauczania i wychowania, wymaganiami jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne oraz działalność z zakresu promocji zdrowia.

Głównym celem jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zadania wykonujemy poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej.

Sytuację epidemiologiczną i stan sanitarny powiatu lubelskiego opracowano na podstawie informacji i materiałów własnych zebranych podczas kontroli nadzorowanych obiektów, wyników badań i przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych.

2 podpisaniem
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Lublinie
Renata Kunc-Kozioł

II. SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ

Podstawowym zadaniem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie jest ochrona zdrowia ludzkiego poprzez działania kontrolne i oświatowe prowadzone w środowisku pracy, zamieszkania, wychowania i wypoczynku na terenie powiatu lubelskiego. Wysoki poziom świadczonych usług jest głównym kryterium działań podejmowanych przez pracowników PSSE w Lublinie przy wykonywaniu powierzonych obowiązków. Wdrożono system zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Celem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie jest realizowanie działalności:

- w sposób kompetentny, bezstronny, niezależny i wiarygodny;
- angażując wykwalifikowany personel;
- opierając się na wiedzy i doświadczeniu pracowników;
- zgodnie z wymaganiami prawa;
- uwzględniając potrzeby i oczekiwania społeczne w zakresie ochrony zdrowia publicznego;
- dostarczając wiarygodne wyniki przeprowadzanych działań i kontroli.

Wyznaczone cele Dział Nadzoru Sanitarnego i Oddział Promocji Zdrowia osiągają poprzez:

- sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych;
- prowadzenie działalności oświatowo – zdrowotnej;
- wdrożenie, utrzymywanie i ciągłe doskonalenie skuteczności systemu zarządzania zgodnego z normą PN-EN ISO/IEC 17020;
- zapewnienie personelu posiadającego specjalistyczną wiedzę oraz działanie na rzecz rozwoju jego kompetencji;
- jasno sprecyzowane i udokumentowane zakresy obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień pracowników;
- bezstronność działania całego personelu i nie uleganie naciskom komercyjnym, finansowym i innym;
- poufność i bezpieczeństwo informacji uzyskiwanych w trakcie wykonywania czynności służbowych;
- rzetelne rozpatrywanie skarg;
- budowanie zaufania mieszkańców Lublina i powiatu lubelskiego poprzez rzetelne, zgodne z przepisami prawa wykonywanie zadań;
- zapewnienie zasobów i środków do realizacji niniejszej Polityki.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie są świadomi istoty i ważności swoich zadań oraz tego jak przyczyniają się do osiągnięcia celów systemu zarządzania.

III. DZIAŁ LABORATORYJNY POWIATOWEJ STACJI SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ W LUBLINIE

Dział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Lublinie uczestniczy w realizacji zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych i pomiarów w zakresie nadzoru sanitarnego, które pozwalają na identyfikację czynników wpływających na zdrowie ludzi związanych z jakością wody, ze środowiskiem pracy oraz stanem sanitarno – epidemiologicznym ludności.

Laboratorium wyposażone jest w nowoczesną aparaturę badawczą i pomiarową, niezbędną do prawidłowego przeprowadzenia badań. Kompetencje pracowników do wykonywania badań i wysoka jakość świadczonych usług potwierdzone są przez systematyczne uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych badaniach biegłości.

Dział Laboratoryjny pracuje zgodnie z wdrożonym Systemem Zarządzania opisanym w normie PN-EN ISO/IEC 17025: 2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” i posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 714. Celem wdrożonego systemu zarządzania jest zapewnienie jakości prowadzonych badań, spełnienie oczekiwań klientów oraz wymagań w obszarze regulowanym prawnie.

Laboratorium realizuje zlecenia od osób fizycznych, osób prawnych, jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, Działu Nadzoru Sanitarnego PSSE w Lublinie oraz innych powiatowych stacji sanitarno - epidemiologicznych z województwa lubelskiego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie wykazu stacji sanitarno – epidemiologicznych wykonujących badania laboratoryjne i pomiary ze wskazaniem obszaru (Dz. U. z 2010 Nr 55, poz. 336).

W roku **2023** Dział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Lublinie wykonał:

- **3224** oznaczeń fizycznych, chemicznych i sensorycznych wody;
- **3520** oznaczeń mikrobiologicznych wody do spożycia przez ludzi, wody z pływalni, wody ciepłej użytkowej;
- **1985** pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych na stanowiskach pracy, nauki oraz w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- **19834** badań do celów sanitarno- epidemiologicznych oraz **776** badań wskaźników do oceny skuteczności procesów sterylizacji.

W trakcie realizacji zadań w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych województwa lubelskiego otrzymano w Dziale Laboratoryjnym PSSE w Lublinie: 228 badań przekraczających dopuszczalne wartości określone dla wody, 141 badań przekraczających dopuszczalne wartości określone dla środowiska pracy oraz 172 badania z wynikiem dodatnim w przypadku badań epidemiologicznych.

Na podstawie uzyskanych wyników podejmowano działania mające na celu przywrócenie właściwej jakości wody, właściwych warunków środowiska pracy oraz zapobieganie rozprzestrzeniania chorób zakaźnych.

IV. DZIAŁALNOŚĆ ZAPOBIEGAWCZA I PRZECIWEPIDEMICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH

1. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programami eradykacji (poliomyelitis) i eliminacji (odra, różyczka).

Polska uczestniczy w koordynowanych przez Światową Organizację Zdrowia globalnym programie eradykacji poliomyelitis, w którego realizację zaangażowana jest również Państwowa Inspekcja Sanitarna. Działania sprowadzają się do realizacji szczepień ochronnych przeciw poliomyelitis, diagnostyki klinicznej i laboratoryjnej zachorowań przebiegających z porażeniami oraz surveillance'u tzw. ostrych porażen wiotkich (AFP).

Światowa Organizacja Zdrowia koordynuje globalny program eliminacji odry i różyczki. Eliminacja choroby to brak zakażeń na terenie kraju przy nadal możliwym jej zawleczeniu z zagranicy. Eliminacja choroby jest możliwa w odniesieniu do tych chorób zakaźnych, które nie mają rezerwuaru zwierzęcego (tzn. występują jedynie u człowieka) i dla których dostępne są szczepionki o wysokim stopniu skuteczności.

Aby utrzymać stan eliminacji w regionie musi być utrzymana wysoka odporność populacji uzyskana przez szczepienia powyżej 95% dzieci, prowadzony nadzór epidemiologiczny, analizowanie przyczyny tzw. nieskutecznego szczepienia, przyczyny występowania ognisk epidemicznych.

W związku z powyższym wszystkie nawet podejrzenia zachorowania na odrę objęte są nadzorem polegającym m. in. na przeprowadzaniu badań serologicznych potwierdzających lub wykluczających chorobę.

1.1. Odra

Odra jest ostrą chorobą wirusową przebiegającą z gorączką powyżej 38,0 st. C, uogólnioną plamisto - grudkową wysypką, trwającą dłużej niż 3 dni, kaszlem, nieżytem nosa, zapaleniem spojówek oraz wystąpieniem plamek Koplika. Powikłania w przebiegu odry występują często. Zarówno u małych dzieci oraz dorosłych najczęstszym powikłaniem jej przebiegu jest zapalenie płuc oraz zapalenie ucha środkowego oraz groźne powikłanie neurologiczne.

Zachorowania o charakterze i rozmiarach ognisk epidemicznych mogą wystąpić jedynie wśród społeczności lokalnych lub w środowisku szkolnym, w których stopień uodpornienia dzieci i dorosłych jest niewystarczający. Dla uzyskania odporności zbiorowiskowej liczba osób uodpornionych w danym środowisku powinna osiągać co najmniej 95%. Indywidualne ryzyko zachorowania na odrę występuje natomiast u każdej osoby, która nie była szczepiona przeciw tej chorobie, lub jej wcześniej nie przechorowała. Stosowanie szczepień ochronnych ma zasadnicze znaczenie w zapobieganiu zachorowaniom na odrę i ze względu na wysoką zakaźność choroby oraz jej przenoszenie się drogą powietrzną, nie może być zastąpione jakimikolwiek innymi środkami ochrony.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego nie zgłoszono podejrzeń na odrę.

1.2. Różyczka

Różyczka jest ostrą chorobą wirusową przebiegającą z wysypką, gorączką oraz powiększeniem węzłów chłonnych, ból głowy, mięśni, zapalenie gardła. Objawy różyczki są najczęściej łagodne. Jednakże zakażenie w okresie płodowym może doprowadzić do poważnych uszkodzeń płodu (zespół wad wrodzonych u dzieci urodzonych przez kobiety, które uległy zakażeniu w trakcie trwania ciąży).

Pomimo obserwowanego od kilku lat spadku liczby zachorowań, Polska uznawana jest za kraj, w którym różyczka występuje endemicznie. Większość przypadków różyczki jest rozpoznawana wyłącznie na podstawie objawów klinicznych.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego nie zarejestrowano przypadków zachorowań na różyczkę.

1.3 Poliomyelitis (ostre nagminne porażenie dziecięce)

Poliomyelitis, (synonimy - ostre nagminne porażenie dziecięce, choroba Heinego-Medina, zapalenie rogów przednich rdzenia) jest to choroba wirusowa przebiegająca najczęściej w postaci bezobjawowego zakażenia lub niecharakterystycznych objawów ze strony układu pokarmowego a także mogą wystąpić objawy takie jak: gorączka i bóle głowy. W przypadku wystąpienia postaci porażennej powoduje ona trwale upośledzenie narządu ruchu lub nawet zgon spowodowany porażeniem mięśni oddechowych.

Polska oficjalnie wolna jest od poliomyelitis od 2002 r. Ostatnie dwa przypadki tej choroby w Polsce, spowodowane dzikim wirusem polio, odnotowano w 1982 r. i 1984 r.

W celu zapobiegania szerzenia się zachorowań, w przypadku zawleczenia wirusa na obszar Polski, konieczne jest między innymi utrzymywanie wysokiego poziomu zaszczepienia oraz stałe monitorowanie przypadków ostrych porażen wiotkich. Należy dążyć do osiągnięcia co najmniej 95% poziomu zaszczepienia dzieci w 2 r. ż. pełnym cyklem podstawowym (3 dawki szczepionki). Szczepienie przypominające w Polsce prowadzi się w 6. r. ż., podając jedną dawkę szczepionki. Szczepienia przeciw polio w Polsce realizowane są przy użyciu szczepionki inaktywowanej IPV. Według zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) do czasu całkowitej eradykacji poliomyelitis na świecie osoby wyjeżdżające na tereny endemicznego występowania poliomyelitis powinny posiadać kompletne zaszczepienie (uodpornienie) przeciwko tej chorobie.

W ramach prowadzonego czynnego nadzoru nad występowaniem tzw. ostrych porażen wiotkich (AFP) w ramach programu eradykacji poliomyelitis, Powiatowa Stacja Sanitarno-epidemiologiczna w Lublinie w 2023 r. kontynuowała ścisłą współpracę z zespołem pracowników Oddziału Neurologii Dziecięcej i członkami Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie.

W 2023 roku na terenie powiatu lubelskiego nie zostały zgłoszone przypadki ostrego porażenia wiotkiego u dzieci w wieku 0 - 14 lat.

2. Grypa

Grypa to choroba zakaźna, przebiegająca pod postacią ostrej infekcji zakażeń górnych dróg oddechowych. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową przez kontakt bezpośredni, ale także przez skażone przedmioty. Przyczyną sezonowych wzrostów zachorowań na grypę są wirusy grypy typu A i B. Zachorowania mogą przybierać postać sezonową, epidemiczną lub pandemiczną. Grypa powoduje zachorowania w każdej grupie wiekowej. Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że rocznie dotyczyć może od 5% do 10% dorosłych i od 20% do 30% dzieci.

Nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmożeniem nadzoru w okresie zwiększonej liczby zachorowań od września do kwietnia, przy czym szczyt zachorowań w 2023 r. przypadł pomiędzy styczniem a marcem.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 43 potwierdzonych badaniem molekularnym przypadków zachorowania na grypę, w analogicznym okresie 2022 r. odnotowano 21 przypadków. Zarejestrowano również 600 przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego. Dominującymi wariantami grypy w Polsce w sezonie 2022/2023 były wirusy grypy typu A. Z danych wspólnotowego nadzoru epidemiologicznego nad grypą wynika, że szczepy wirusa grypy typu A w sezonie 2022/2023 były również dominującymi w Europie.

Stan zaszczepienia populacji w powiecie lubelskim w 2023 r., podobnie jak w roku poprzednim nadal jest niski, chociaż nieznacznie wzrósł. W 2023 roku szczepieniom przeciwko grypie poddało się 2840 osób, co stanowi to 1,7 % populacji. W 2022 r. poziom zaszczepienia kształtował się na podobnym poziomie, szczepienie wykonano u 2400 osób, co stanowiło 1,5% populacji.

3. Zakażenia wirusem SARS-CoV-2

W lipcu 2023 r. został odwołany w Polsce stan zagrożenia epidemicznego. Natomiast nadzór epidemiologiczny jest prowadzony nadal. W 2023 r. odnotowano 1481 przypadków zachorowań (wsp. zapadalności na 100 tys. 904,43) wywołanych wirusa Sars-CoV-2, które zostały potwierdzone badaniami laboratoryjnymi. Największa liczba zachorowań w roku sprawozdawczym wystąpiła w I i IV kwartale.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych z osobami z potwierdzonym laboratoryjnie zakażeniem uzyskano informację o następujących objawach w przebiegu choroby: gorączka, ból głowy, ból gardła, kaszel, katar, osłabienie.

Dla monitorowania ewolucji wirusa i zachodzących zmian w genomie wirusa, prowadzona jest strategia doboru próbek do sekwencjonowania.

W pierwszych miesiącach 2023 roku dominowały 2 warianty wirusa Sars-CoV-2: Omikron BA.2, oraz Omikron BA.5, w późniejszych miesiącach pojawiały się nowe podwarianty Omikronu: XBB.1.5, XBB.1.5-like z mutacją F456L oraz wariant BA.2.86.

4. Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną, której początek jest zazwyczaj skryty, podstępny, a jej naturalny przebieg jest przewlekły z okresami remisji i zaostrzeń. Tylko w nielicznych przypadkach jest gwałtowny. Przewlekły przebieg występuje w postaci klinicznej gruźlicy płuc (najczęstsza postać) oraz gruźlicy innych narządów. Zaraźliwa jest jedynie gruźlica płuc w okresie prątkowania. Pełnoobjawowa postać choroby rozwija się tylko u 3-5% zakażonych, u znacznej większości proces chorobowy przebiega w sposób bezobjawowy, który może przejść w stan latentny (uśpienia) i może ujawnić się nawet po kilkunastu latach od zakażenia.

Do rozwinięcia się objawów chorobowych dochodzi zwykle w sytuacji osłabienia układu immunologicznego, ma to miejsce u ok. 10% pacjentów. Najczęściej występującą postacią choroby jest postać płucna, ale występuje również gruźlica węzłów chłonnych, układu moczowego, stawów, kości oraz gruźlica środkowego układu nerwowego (mózgu). Pierwszy okres leczenia, trwający najczęściej miesiąc, odbywa się w warunkach izolacji szpitalnej pacjenta

Czynnikami ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się szczególnie groźnego zjawiska lekooporności prątków gruźlicy są:

- przerywanie leczenia gruźlicy przez chorego,
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźlicy,
- stosowanie leczenia przeciwpłatkowego niezgodnie z rekomendacjami dot. zalecanych schematów leczenia i wielkości dawek leków przeciwpłatkowych.

Podstawową metodą zapobiegania gruźlicy jest szczepienie BCG, wykonywane zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w szpitalu w pierwszych dobach życia, jeszcze przed wypisaniem noworodka po narodzinach z oddziału do domu. Szczepienie zapobiega ciężkim postaciom gruźlicy, w tym gruźliczemu zapaleniu opon mózgowo - rdzeniowych.

Przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz przewidują obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę w okresie wydalania prątków gruźliczych (prątkowania) lub z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie. Leczenie osób chorych na gruźlicę jest bezpłatne dla wszystkich osób przebywających w Polsce (także dla cudzoziemców).

W 2023 roku na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 13 nowych przypadków zachorowania na gruźlicę, w tym 5 mężczyzn, 6 kobiet oraz 2 przypadki dzieci do 18 r. ż. W 11 przypadkach była to gruźlica potwierdzona bakteriologicznie. Wśród zarejestrowanych postaci klinicznych występowała gruźlica płuc. W związku z zarejestrowanymi przypadkami gruźlicy w ramach nadzoru epidemiologicznego objętych zostało 104 osób ze styczności z osobami prątkującymi.

5. Choroby przenoszone drogą pokarmową

Występowanie zatruc pokarmowych u ludzi może być związane z obecnością w żywności i wodzie bakterii, wirusów, pasożytów jak również substancji chemicznych. Żywność, zarówno pochodzenia zwierzęcego jak i roślinnego może zostać zanieczyszczona przez kontakt z osobami chorymi, jak również przez skażoną wodę, glebę, urządzenia lub jej opakowania. Do skażenia produktów żywnościowych może dojść na każdym etapie pozyskania i przetwórstwa żywności oraz przygotowywania posiłków.

Do najczęściej występujących objawów chorób przenoszonych drogą pokarmową należą: nudności, biegunka, wymioty, bóle brzucha, bóle głowy, gorączka.

Największy udział w zgłoszeniach chorób przenoszonych drogą pokarmową w powiecie lubelskim mają zgłoszenia biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. W 2023 r. odnotowano ogółem 330 przypadków w tym u dzieci do lat 2 – zarejestrowano 86 przypadków.

5.1. Zakażenia bakteryjne

Najczęstszą przyczyną zatruc pokarmowych zidentyfikowanych laboratoryjnie są nadal zakażenia wywołane bakteriami z rodzaju *Salmonella*. Odnotowano 70 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych salmonellą.

Częstym źródłem zakażenia pałeczkami *Salmonella* są produkty pochodzenia zwierzęcego takie jak: jaja i ich przetwory, mięso i ich przetwory, mleko i ich przetwory. Do zakażenia dochodzi głównie drogą pokarmową, w następstwie spożycia wody lub produktów zanieczyszczonych pałeczkami. Bakterie te dostają się do spożywanej żywności poprzez nieprzestrzeganie zasad higienicznych w trakcie przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzeganie warunków chłodzenia, obróbki termicznej a także zanieczyszczenie wtórne podczas przechowywania i przygotowywania potraw.

Zakażenie może przybierać różne postacie kliniczne zależnie od dawki zakażającej i stanu ogólnej odporności zakażonego człowieka. U zdrowych dorosłych osób zakażenie małą dawką bakterii może przebiegać bezobjawowo. Większa dawka zakażająca powoduje najczęściej kilkudniowe dolegliwości w postaci ostrego nieżytu żołądkowo - jelitowego: ból brzucha, gorączka powyżej 39,0 st. C, biegunka, zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej, czasem nudności i wymiotów, niekiedy dreszcze, może wystąpić odwodnienie.

W ogniskach chorób przenoszonych drogą pokarmową każdorazowo prowadzone są dochodzenia epidemiologiczne i podejmowane działania przeciwepidemiczne w celu przerwania dróg szerzenia się zakażeń. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie objął nadzorem 23 osoby ze styczości w ogniskach epidemicznych oraz w ramach czynności nadzorowych wykonał 69 badań mikrobiologicznych. Jednocześnie prowadził ścisłą współpracę z Państwową Inspekcją Weterynaryjną, celem zapobiegania występowaniu chorób odzwierzęcych u ludzi.

Na terenie powiatu lubelskiego w 2023 r. zarejestrowano 4 ogniska zatruc pokarmowych przenoszonych drogą pokarmową w domach prywatnych. Z przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w 2023 r. wynika, że źródłem zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych były jaja oraz produkty je zawierające oraz mięso drobiowe.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano łącznie 70 przypadków zachorowań na salmonellozę, porównawczo w 2022 r. zarejestrowano tylko 35 przypadków.

<i>Rodzaj Salmonella</i>	<i>Enteritidis</i>	<i>Virchow</i>	<i>Typhimurium</i>	<i>spp.</i>	<i>z gr. B</i>	<i>z gr. C</i>	<i>z gr. D</i>
2023	49	1	2	4	3	0	11
2022	35	0	0	3	1	0	7

Tabela. Liczba przypadków- zachorowania na salmonellozę w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. z podziałem na serogrupy

- Listerioza

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego nie zarejestrowano przypadków zachorowań na listeriozę. Porównawczo w 2022 r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na ww. chorobę.

Listerioza to rzadka, ale bardzo poważna zakaźna choroba wywołana przez gram dodatnie pałeczki *Listeria monocytogenes*. Bakterie te powszechnie występują w środowisku naturalnym w wodzie i glebie. Często nosicielami są zwierzęta, które jednak zakażenie przechodzą najczęściej bezobjawowo, a skutkiem może być skażenie żywności pochodzenia zwierzęcego, głównie mięso i mleko. Warunki chłodnicze, krótka pasteryzacja czy mrożenie nie chronią żywności przed namnożeniem się tej bakterii. Do zakażenia człowieka dochodzi poprzez spożycie żywności skażonej tym drobnoustrojem, głównie: wieprzowiny, drobiu, serów z niepasteryzowanego mleka krowiego. Najbardziej narażone na zakażenie pałeczkami *Listerii* są osoby z obniżoną odpornością, tj. dzieci, kobiety w ciąży, chorzy przyjmujący leki immunosupresyjne. Zakażenie kobiety w ciąży może spowodować poronienie, martwe urodzenie lub zespół chorobowy u noworodka. Objawy listeriozy zwykle pojawiają się 1-2 dni po spożyciu skażonego pokarmu, jednak czas ten może się wydłużyć nawet do 2 miesięcy. Choroba może również przebiegać bezobjawowo. Zazwyczaj objawia się gorączką, dreszczami i bólami mięśniowymi, które niekiedy poprzedzone są biegunką, wymiotami, trwającymi 1-3 dni, a nawet pod postacią bakteriemii/posocznicy czy zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.

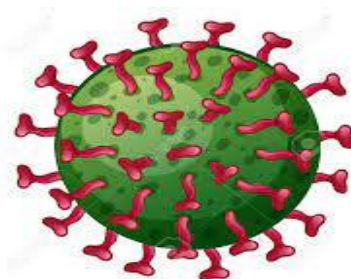

5.2. Zakażenia wirusowe

Odnotowano 169 zgłoszeń wirusowych zakażeń jelitowych określonych i nieokreślonych. U dzieci do lat 2 odnotowano 71 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych bez określenia czynnika etiologicznego.

Najczęstszą przyczyną chorób przewodu pokarmowego o etiologii wirusowej są rotawirusy oraz norowirusy. Powodują ostre biegunki, określane często mianem grypy jelitowej. Największe nasilenie tych infekcji notuje się późną jesienią i zimą - około 80% zachorowań. Występują wyłącznie u ludzi, a szerzą się przez kontakt bezpośredni, pośredni lub poprzez wtórne skażenie żywności, w tym często roślinnej (jak mrożone owoce zanieczyszczone przez osoby je zbierające).

- Zakażenia rotawirusowe

Rotavirus

Rotawirusowe zakażenie przewodu pokarmowego charakteryzuje się wymiotami, wodnistą biegunką oraz gorączką, czasami może dojść do czasowej nietolerancji laktozy oraz do przejściowego zaburzenia funkcji wątroby. U niektórych chorych typowym objawem towarzyszy infekcja dróg oddechowych. Czas wylegania się choroby od momentu przedostania się wirusa do organizmu, do pojawienia się pierwszych objawów wynosi około 2 dni. Pierwszym objawem są zwykle wymioty poprzedzone biegunką trwającą od 4-8 dni. Bardzo częstym i niebezpiecznym stanem towarzyszącym infekcji rotawirusowej jest odwodnienie.

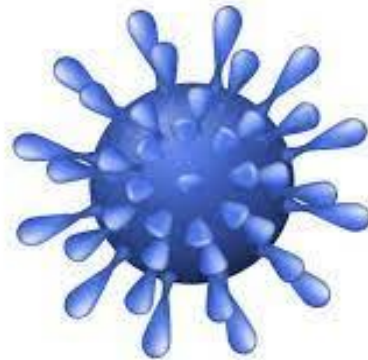
Zasadnicze znaczenie w przenoszeniu choroby mają ręce. Do zakażenia dochodzi głównie poprzez spożycie pokarmu zanieczyszczonego kałem osoby chorej. Również woda zanieczyszczona rotawirusami może być przyczyną zachorowań. Źródłem zakażenia mogą być też produkty, które nie wymagają obróbki cieplnej, takie jak owoce i sałatki.

Z dniem 1 stycznia 2021 r. do Programu Szczepień Ochronnych wprowadzone zostało szczepienie ochronne przeciwko rotawirusom (dla dzieci urodzonych po 31 grudnia 2020 r.). Szczepienie jest bezpłatnym świadczeniem w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych wykonywanym w poradniach Podstawowej Opieki Zdrowotnej i oddziałach neonatologicznych. Pierwsza szczepionka podawana jest dzieciom po ukończeniu 6 tygodnia życia w schemacie dwu lub trzydawkowym, w zależności od dostępnej szczepionki.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego nastąpił spadek zachorowań w porównaniu do 2022r. W analizowanym roku zarejestrowano 51 przypadków zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy.

- Zakażenia norowirusowe

Norovirus

Drugą w kolejności, najczęstszą przyczyną zakażeń pokarmowych o etiologii wirusowej są zakażenia norowirusowe. W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego odnotowano 45 przypadków zachorowań.

Do infekcji może dojść poprzez kontakt z chorymi osobami, przedmiotami, powierzchniami zanieczyszczonymi cząsteczkami wirusa pochodzącego z wymiocin i fekaliiów. Do zakażenia może dojść także poprzez zanieczyszczoną wirusem żywność lub wodę. Norowirusy są bardzo zakaźne, szacuje się że już 10 cząstek wirusa może spowodować zakażenie. Poza zakażeniem spowodowanym brakiem zachowania zasad higieny w czasie kontaktów z osobą chorą lub zanieczyszczonymi przedmiotami, czy powierzchniami, źródłem zakażenia mogą być także świeże (lub mrożone) warzywa i owoce. Może to być wynik nie stosowania zasad higieny przez osoby mające kontakt z żywnością (np. w sezonie przez osoby zbierające owoce), lub używania do mycia lub podlewania roślin wody o nieodpowiedniej jakości. Często źródłem zachorowań mogą być także małże dwuskorupowe (ostrygi).

Choroba rozwija się w ciągu 1-2 dni od zakażenia. Objawy tj. wymioty i/lub biegunka pojawiają się nagle. Ponadto może wystąpić gorączka, bóle głowy i stawów. U zdrowych dorosłych osób choroba trwa krótko (od 24-60 godzin), natomiast u małych dzieci biegunka może trwać do 1 tygodnia. Szacuje się, że cząstki wirusa mogą być wydalane z organizmu do około 1 miesiąca od chwili wystąpienia objawów. U około 30 % osób zakażonych przebieg jest bezobjawowy.

6. Choroby krwiopochodne

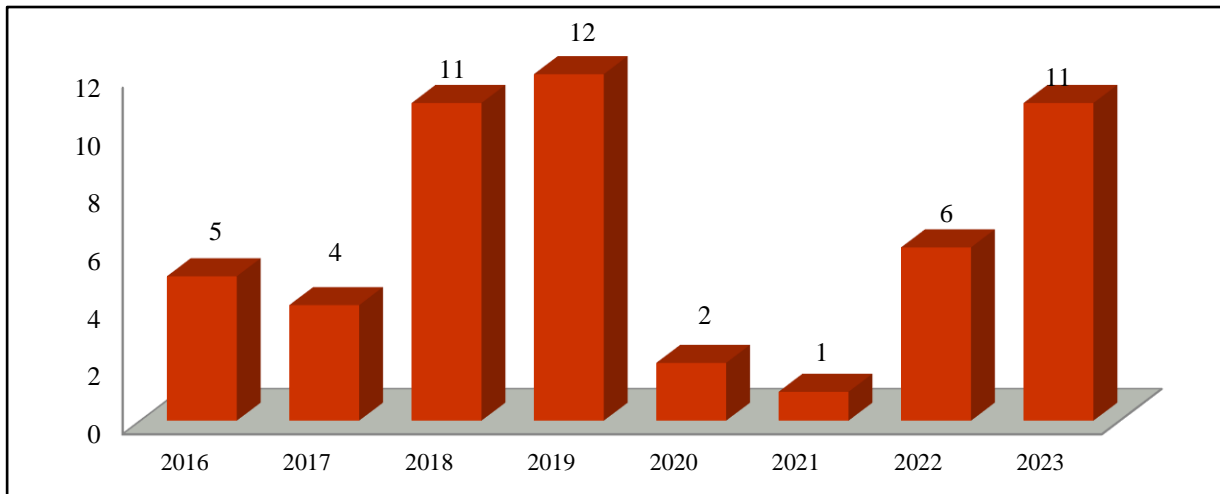
6.1. Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Wirusowe zapalenie wątroby typu C jest chorobą zakaźną wywołaną przez wirus HCV, może występować jako postać ostra lub przewlekła. W postaci ostrej objawy pojawiają się po ok. 7- 8 tygodniach od zakażenia (okres wylegania może się wahać od 2 do 26 tygodni), jednak występują one tylko u 20- 30 % zakażonych. U 75-85% osób zakażonych, niezależnie od tego czy doszło do wystąpienia okresu ostrego choroby czy też nie, rozwija się przewlekłe WZW C z wykrywalną wiremią. U większości osób z przewlekłym WZW C choroba przebiega bezobjawowo przez wiele lat. U 5-20% zakażonych przewlekłe, po 20- 30 latach rozwija się marskość wątroby, a u znacznej części chorych z marskością rozwija się pierwotny rak wątroby. Rezerwuarem jest człowiek. Nie ma szczepionki przeciw WZW C, ale współczesna medycyna daje szansę na wyleczenie 98%- 99% chorych na WZW C, bardzo ważna jest diagnostyka, ponadto osoby zakażone wirusem HCV a nie zaszczepione przeciwko WZW typu B kierowane są na takie szczepienie.

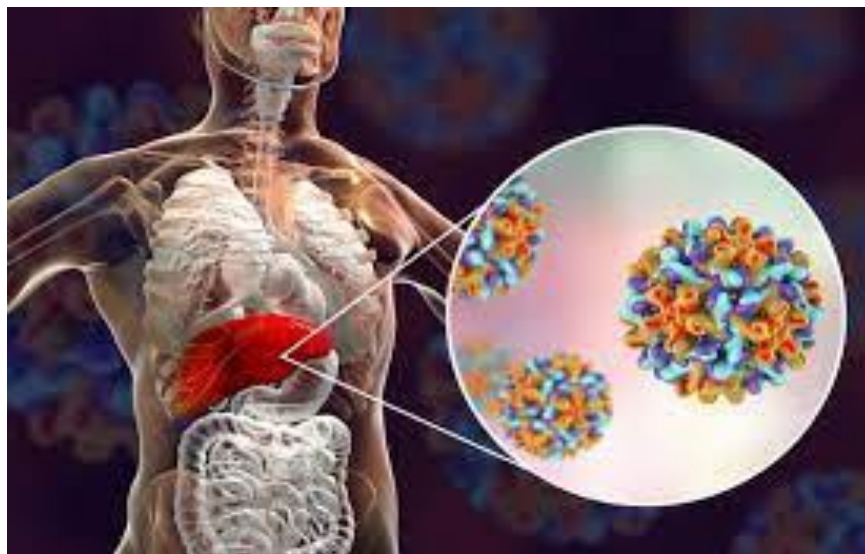
Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt uszkodzonej skóry lub błon śluzowych z materiałem zakaźnym – krwią, nasieniem i innymi płynami ustrojowymi osoby zakażonej HCV, między innymi podczas wykonywania zabiegów medycznych, zabiegów upiększających (tatuáže, kolczykowanie) niesterylnym sprzętem oraz na drodze wertykalnej z matki na dziecko. Zasadnicze znaczenie ma aseptyczne postępowanie personelu w zakładach ochrony zdrowia, przestrzeganie procedur sterylizacji i bezpiecznych iniekcji, a w szczególności stosowanie do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek sprzętu jednorazowego użytku.

Na terenie powiatu lubelskiego w 2023 roku wykryto 11 nowych przypadków zakażenia wirusem HCV. W ramach nadzoru nad osobami zakażonymi 8 osób skierowano na szczepienie przeciwko WZW typu B.

Wykres. Sytuacja epidemiologiczna WZW typu C na terenie powiatu lubelskiego w latach 2004 – 2023 (liczba przypadków)

6.2. Wirusowe zapalenie wątroby typu B

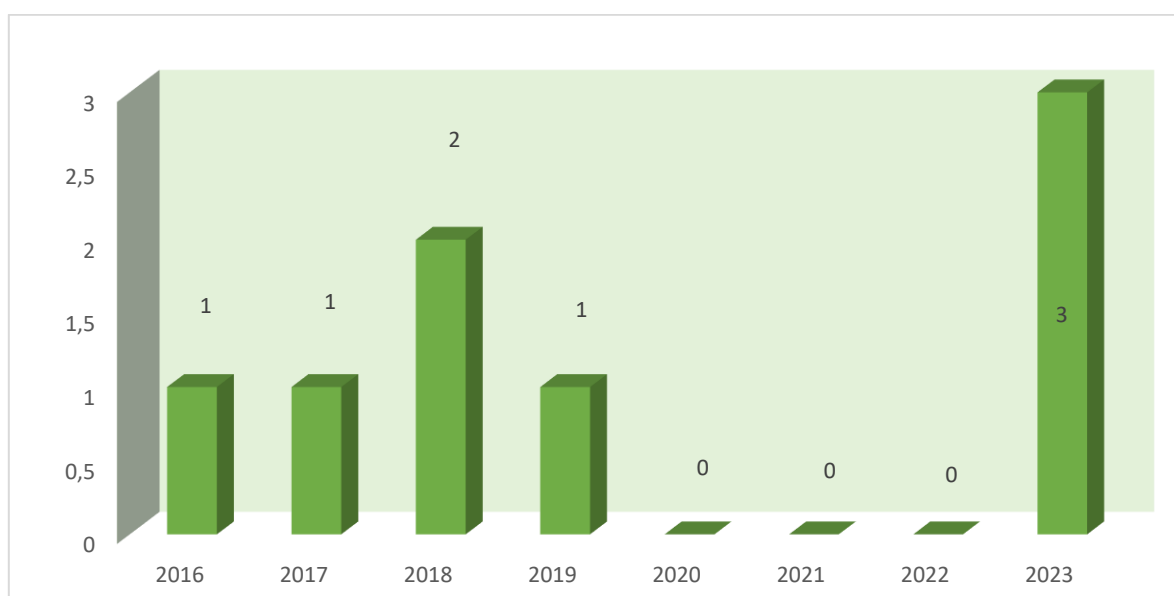
Wirusowe zapalenie wątroby typu B, zarówno ostre jak i przewlekłe wywołane jest przez zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu B (z ang. *hepatitis B virus* – HBV), które może prowadzić do stałego nosicielstwa i być przyczyną marskości wątroby oraz nowotworów złośliwych. Wirus HBV jest bardzo odporny na leki przeciwwirusowe, czynniki zewnętrzne, zarówno temperaturę jak i środki chemiczne.

Jedynym rezerwuarem wirusa HBV jest zakażony człowiek. Do zakażenia dochodzi drogami: pozajelitową, płciową oraz okołoporodową.

Najczęstszą drogą zakażenia stanowi droga pozajelitowa, przez naruszenie ciągłości tkanek i kontakt (uszkodzonej skóry, śluzówek) ze skażoną krwią lub wydzielinami ciała (surowicą, spermą, śliną). Wirus może być przenoszony przez stosowanie skażonych narzędzi medycznych lub innych do zabiegów, przy których naruszana jest ciągłość skóry – np. podczas wykonywania tatuażu czy zabiegów kosmetycznych.

Okres wylęgania wirusa jest dość długi i wynosi około 60-90 dni. Zakażenie może przebiegać w fazie ostrej lub przewlekłej, może również przebiegać bezobjawowo. Najbardziej efektywnym sposobem zapobiegania zachorowaniom na WZW B są szczepienia ochronne, które jest objęte programem szczepień ochronnych. Jednocześnie należy pamiętać, aby korzystać ze sterylnej sprzętu w trakcie wykonywania zabiegów medycznych i kosmetycznych podczas, których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek.

W 2023 roku na terenie powiatu lubelskiego wykryto 3 nowe przypadki WZW typu B.

Wykres. Sytuacja epidemiologiczna WZW typu B na terenie powiatu lubelskiego w latach 2016–2023 (l. przypadków)

6.3. HIV/AIDS

HIV to ludzki wirus upośledzenia (niedoboru) odporności. Może wywołać zespół nabytego upośledzenia odporności AIDS. Problem HIV i AIDS na świecie jest jednym z głównych problemów zdrowia publicznego.

Występują 3 główne drogi zakażenia:

- kontakty seksualne (waginalne, analne, oralne) bez zastosowania zabezpieczenia (prezerwatywy) przy kontakcie z materiałem zakaźnym;
- gdy krew osoby zakażonej trafi do naszego krwioobiegu, np. przez używanie tych samych igieł i strzykawek;
- zakażenia wertykalne - matka zakażona HIV może zakazić swoje dziecko w czasie ciąży, porodu lub podczas karmienia piersią.

Nie bez znaczenia dla występowania zakażeń wirusem HIV jest nadal brak wiedzy na temat możliwych dróg szerzenia się choroby oraz ignorowanie ryzyka zakażenia.

Zakażenie HIV może nie powodować charakterystycznych objawów ani dolegliwości przez wiele lat. W tym czasie nawet w badaniach okresowych (wykonywanych np. do pracy) lub w badaniach podstawowych może nie być żadnych odchyleń od normy. Jedynym sposobem aby to sprawdzić, jest wykonanie testu na HIV. Taki test można wykonać bez skierowania, bezpłatnie i anonimowo.

Zarejestrowane na terenie powiatu lubelskiego przypadki bezobjawowych zakażeń HIV, stwierdzono u 4 mężczyzn w większości w wieku około 20 r.ż. Porównawczo w 2022 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 1 przypadek HIV u kobiety w wieku 29 lat. W latach 2022-2023 nie odnotowano zachorowania na AIDS.

<i>Jednostka chorobowa</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>	<i>liczba przyp.</i>
<i>AIDS</i>	3	0	0	0	1	0	0	0
<i>HIV</i>	6	3	2	1	2	5	1	4

Tabela. Sytuacja HIV/AIDS na terenie powiatu lubelskiego w latach 2016 – 2023 r.

7. Choroby odzwierzęce

Choroby odzwierzęce to zakaźne lub pasożytnicze choroby zwierząt, bądź przez zwierzęta tylko roznoszone, przenoszące się na człowieka poprzez kontakt bezpośredni lub surowce pochodzenia zwierzęcego, rzadziej drogą powietrzną.

Nadzór nad chorobami odzwierzęcymi (zoonozami) w Polsce realizuje Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną. Współpraca odbywa się na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

7.1. Borelioza

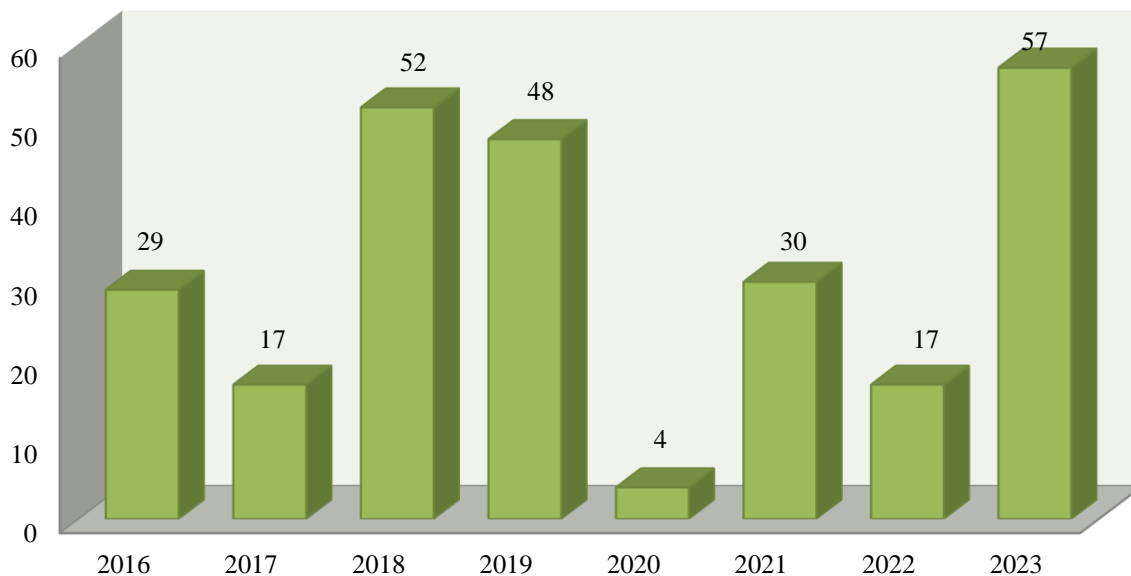
Choroba z Lyme, znana również jako borelioza, jest powodowana przez bakterię zwaną *Borrelia burgdorferi*. Jest to najczęściej rozpoznawana choroba przenoszona przez kleszcze w Polsce. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*, a rezerwuarem dla tego drobnoustroju są dzikie i domowe zwierzęta – gryzonie, ssaki, ptaki, gady. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza że kleszcze będące wektorami krętków z rodzaju *Borrelia* są obecne na terenie całego kraju, najczęściej występują w lasach liściastych i mieszanych, ale również na łąkach, w parkach i ogródkach.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 57 przypadków zachorowań na boreliozę - zachorowało 31 kobiet i 26 mężczyzn. Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób po 40 roku życia, zachorowania u dzieci rejestrowano sporadycznie 9 przypadków w przedziale wiekowym 1-14 lat. Porównawczo w 2022 r. zarejestrowano 17 przypadków zachorowań, w tym zachorowało 9 kobiet i 8 mężczyzn. Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób po 40 roku życia.

Podstawą profilaktyki boreliozy, wobec braku dostępnej szczepionki, jest stałe upowszechnianie wiedzy na temat tej choroby, w tym edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukąszenia przez kleszcza.

wybrane objawy choroby/płeć	2023			2022		
	kobieta	mężczyzna	łącznie	kobieta	mężczyzna	łącznie
rumień wędrujący	26	14	40	5	5	10
borelioza układu kostno-stawowego	4	12	16	3	3	6

Tabela. Najczęściej występujące objawy boreliozy- rok 2023 w porównaniu do roku 2022 r.

Wykres. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy na terenie miasta Lublin w latach 2014 – 2023 r.

7.2. Kleszczowe zapalenie mózgu

Kleszczowe zapalenie mózgu to ostra choroba wirusowa ośrodkowego układu nerwowego przenoszona przez kleszcze. Czynnikiem etiologicznym są wirusy z rodziny Flaviviridae. Wirus występuje głównie u zwierząt (gryznie, zwierzyna leśna, ptaki wędrowne), a jego przenosicielami (wektorami) są kleszcze. Do zakażenia człowieka dochodzi na skutek ukłucia przez zakażonego kleszcza- podczas ssania krwi wprowadza on ślinę zawierającą namnożone w jego organizmie wirusy. Przyczyną zakażenia może być również spożycie niepasteryzowanego mleka pochodzącego od zakażonego zwierzęcia- kóz, owiec i krów (zwierzęta nie wykazują objawów chorobowych).

Większość przypadków zakażeń wirusem kleszczowego zapalenia mózgu przebiega bezobjawowo. W pozostałych przypadkach w okresie 7-14 dni od ukucia przez kleszcza lub 3-4 dni po spożyciu mleka zakażonych zwierząt gospodarskich, w pierwszej fazie choroby mogą wystąpić objawy uogólnione, takie jak gorączka, uczucie zmęczenia, nudności, ból głowy i mięśni. Objawy te utrzymują się zazwyczaj kilka dni i w większości przypadków choroba kończy się wyzdrowieniem. Niekiedy po trwającym od 1-20 dni okresie utajenia dochodzi do rozwinięcia drugiej fazy choroby, w której obserwujemy objawy związane z zapaleniem opon mózgowych i mózgu, takie jak: gorączka, narastające bóle głowy, sztywność karku, zaburzenia świadomości, porażenia nerwów czaszkowych, zaburzenia koordynacji, porażenia kończyn górnych i dolnych. Może wystąpić porażenie kończyn górnych i dolnych. Może wystąpić porażenie mięśni oddechowych. Konieczna jest wtedy hospitalizacja. Choroba rzadko ma przebieg śmiertelny.

Najskuteczniejszą formą ochrony przed zakażeniem wirusem kleszczowego zapalenia mózgu jest szczepienie, które jest zalecane w szczególności dla najbardziej narażonych grup zawodowych (leśnicy, rolnicy itp.). Ponadto należy stosować środki odstrasżające kleszcze (repelenty); w miejscach gdzie istnieje ryzyko występowania kleszczy nosić odpowiednią odzież zakrywającą jak najwięcej części ciała.

W 2023 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 4 przypadki kleszczowego zapalenia mózgu.

8.3. Wścieklizna

Przyczyną wścieklizny jest wirus (z rodzaju *Lysavirus*). Jest to zoonoza, czyli choroba która przenosi się ze zwierząt na człowieka. Głównym rezerwuarem wirusa są zwierzęta dzikie i domowe (m. in. psy, wilki, lisy, nietoperze, ale także wiewiórki, sarny, koty).

Wirus przenoszony jest ze śliną chorego zwierzęcia. Do zakażenia człowieka dochodzi poprzez ugryzienie przez zwierzę lub bezpośredni kontakt (zwykle śluzówek, uszkodzonej skóry) ze śliną zakażonych zwierząt.

Okres inkubacji trwać może 3-8 tygodni, a po nim pojawiają się niespecyficzne objawy, tj. bóle głowy, gorączka, nudności, niepokój, podniecenie, obrzmienie skóry wokół miejsca ugryzienia. Następnie pojawiają się porażenia mięśni i śpiączka. Charakterystycznym objawem wścieklizny u człowieka jest wodowstręt i światłowstręt. Jednak w chwili pojawienia się objawów zwykle jest już zbyt późno na pomoc. Dlatego tak ważne jest jak najwcześniejsze poinformowanie lekarza o fakcie pokąsania, oplucia lub zadrapania przez zwierzę, co do którego nie ma pewności, że nie jest zakażone wirusem lub chore. W celu zapobieżenia chorobie istnieje szczepionka, którą podaje się jak najszybciej po narażeniu na zakażenie wg określonego schematu, o czym zdecyduje lekarz kwalifikujący do szczepienia, który może zlecić także np. podanie dodatkowo surowicy odpornościowej.

Nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad osobami narażonymi na zakażenie wścieklizną prowadzony jest m. in. we współpracy z organami Inspekcji Weterynaryjnej. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie obejmuje nadzorem epidemiologicznym osoby, które zostały pogryzione lub miały styczność ze zwierzęciem poddanym obserwacji z powodu podejrzenia zakażenia wirusem wścieklizny po otrzymaniu informacji od Powiatowego Lekarza Weterynarii. Profilaktyka medyczna wścieklizny oparta jest na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u ludzi pokąsanych lub mających kontakt ze zwierzętami nieznanego pochodzenia oraz na szczepieniach podawanych osobom, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie się ze wścieklizną (np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni, osoby wyjeżdżające w regiony, gdzie wścieklizna jest chorobą endemiczną).

W 2023 r. do szczepień przeciwko wściekliznie zostało zakwalifikowanych 28 osób, które uległy pogryzieniu lub miały kontakt ze zwierzęciem nieznanego pochodzenia podejrzanym o wściekliznę na terenie powiatu lubelskiego. Do pogryzień doszło na terenach zamieszkałych przez ludzi, w większości na posesji osoby poszkodowanej. Porównawczo w 2022 r. do szczepień p/wściekliznie zostało zakwalifikowanych 36 osób.

W 2023 roku, podobnie jak w latach ubiegłych nie zarejestrowano przypadków zachorowań na wściekliznę wśród ludzi.

<i>Rodzaj zwierzęcia</i>	<i>pies</i>	<i>kot</i>	<i>szczur</i>	<i>nietoperz</i>	<i>wiewiórka</i>	<i>borsuk</i>	<i>mysz</i>
2023	13	9	4	1	1	0	0
2022	15	18	1	0	0	1	1

Tabela. Liczba osób zakwalifikowanych do szczepień po pogryzieniu przez zwierzę w 2023 r. w porównaniu do roku 2022

Aktualny jest obowiązek dla właścicieli psów w zakresie szczepienia psów przeciwko wściekliznie (obowiązek wynikający z Ustawy z dnia z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt), zgodnie z którym posiadacze psów są obowiązani zaszczepić je przeciwko wściekliznie w terminie 30 dni od dnia ukończenia przez psa 3. miesiąca życia, a następnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia).

V. OCENA PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ NA TERENIE POWIATU LUBELSKIEGO ZA ROK 2023 W RAMACH PROWADZONEGO NADZORU

1. Ocena podmiotów leczniczych

W 2023 roku prowadzony był nadzór nad placówkami medycznymi w zakresie oceny stanu sanitarno - technicznego obiektów, bieżącej czystości, zabezpieczenia przeciwepidemicznego, w tym zaopatrzenia w materiały i sprzęt medyczny, prawidłowości prowadzenia procesów dekontaminacji, w tym dezynfekcji i sterylizacji, a także przeprowadzania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Na bieżąco rozpatrywano również interwencje dotyczące zagrożenia życia bądź zdrowia mieszkańców. Kierunkiem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2023 r. było również przeprowadzanie kontroli w zakresie działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych.

Oddział Nadzoru Przeciwepidemicznego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie na dzień 31.12.2023 r. posiadał pod nadzorem 143 obiekty, zlokalizowane na terenie powiatu lubelskiego. Skontrolowano 50 obiektów (w tym 3 placówki szpitalne), z których w 18 przypadkach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny.

Głównym celem przeprowadzanych w 2023 roku kontroli sanitarnych w szpitalach na terenie powiatu lubelskiego było nadzorowanie występujących ognisk epidemicznych, jak również prawidłowość wykonywania procedur sanitarno-higienicznych przez personel poszczególnych szpitali. Natomiast w przypadku placówek lecznictwa ambulatoryjnego oraz praktyk zawodowych w 2023 roku podczas kontroli poddawano weryfikacji prawidłowość wykonywania procedur dotyczących dekontaminacji narzędzi i sprzętu medycznego. Kontrolowano czy placówka zapewnia warunki skutecznej dekontaminacji wyrobów medycznych poprzez wdrożenie, nadzór i aktualizację procedur mycia, dezynfekcji, sterylizacji wyrobów medycznych, a także dokonywanie oceny prawidłowości i skuteczności tych procedur w ramach prowadzonych kontroli wewnętrznych w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w oparciu o ogólnodostępne standardy i wytyczne ośrodków referencyjnych, zasady współczesnej wiedzy, wytyczne konsultantów krajowych w odpowiednich dziedzinach medycyny znajdujących zastosowanie w działalności świadczeniodawcy. Powyższe wynika z art. 11 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 lit b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zgodnie z którym kierownicy podmiotów leczniczych oraz inne osoby udzielające świadczeń zdrowotnych są zobowiązani do podejmowania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, obejmujących w szczególności opracowanie, wdrożenie i nadzór nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym dekontaminacji wyrobów medycznych.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych w obiektach na terenie powiatu lubelskiego można stwierdzić, że procesy sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego przeprowadzane są w centralnych sterylizatorniach, w sterylizatorniach lokalnych lub stanowiskowych w autoklawach umieszczonych w gabinetach lekarskich (stanowiska sterylizacji gabinetowej). Przeprowadzone kontrole wykazały także, że większość kontrolowanych obiektów posiada opracowane i wdrożone procedury w zakresie dekontaminacji oraz przeprowadza procesy dekontaminacji pod względem zgodności z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa. Podmiotom, które nie przeprowadzały prawidłowo procesów dekontaminacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie wydawał w drodze decyzji nakaz opracowania i wdrożenia procedur w wymaganym zakresie.

W wyniku przeprowadzonych w 2023 r. kontroli sanitarnych w szpitalach można stwierdzić, że w placówkach szpitalnych poprawie uległ stan sanitarno - techniczny pomieszczeń.

W 2023 r. zakończono generalny remont Oddziału Chorób Wewnętrznych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, ul. Piłsudskiego 28, 23-100 Bychawa. Zmieniona została lokalizacja Zespołów Ratownictwa Medycznego, które obecnie funkcjonują w wyremontowanym budynku przy ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego 26/28/30 w Bychawie. W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Bychawie otwarta została Poradnia Endokrynologiczna, zapewniając tym dostęp pacjentów powiatu lubelskiego do lekarza specjalisty z dziedziny endokrynologii. W Szpitalu Powiatowym w Bełżycach przy ul. Lubelskiej 90 uruchomiono 32 rzędowy tomograf komputerowy w nowej pracowni TK oraz wymieniono eksploatowany przez wiele lat aparat RTG na nowe urządzenie. Wykonana została termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia w Krzczonowie, dzięki której poprawią się warunki przyjmowania pacjentów. Ponadto w części podmiotów nadal prowadzone są prace budowlane i remontowe dotyczące realizacji działań dostosowawczych do aktualnych wymagań przepisów prawa, w tym wykonywania obowiązków nałożonych decyzjami administracyjnymi wydanymi przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie. Część podmiotów lecznictwa stacjonarnego składała w okresie sprawozdawczym wnioski o przedłużenie terminu wykonania obowiązków nałożonych decyzjami administracyjnymi.

2. Współpraca z Zespołami i Komitetami Kontroli Zakażeń Szpitalnych

2.1. Stan prawny w zakresie nadzoru epidemiologicznego

Sytuację prawną w Polsce w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami szpitalnymi i drobnoustrojami alarmowymi regulują:

1. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r. poz.1284 ze.zm),
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (Dz. U. z 2021 r. poz. 240 z późn.zm),
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie sposobu dokumentowania realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych oraz warunków i okresu przechowywania tej dokumentacji (Dz. U. Nr 100 poz. 645),
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie zakresu, sposobu i częstości prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 100 poz. 646),
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie kwalifikacji członków zespołu kontroli zakażeń szpitalnych (Dz. U. z 2014 r. poz.746).

Nadzór nad zakażeniami szpitalnymi i drobnoustrojami alarmowymi ma charakter wewnątrzszpitalny i regulowany jest przepisami art. 11-16 Ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Art. 14 ust. 2 Ustawy nakłada na kierowników podmiotów leczniczych wykonujących działalność w rodzaju świadczenia szpitalne obowiązek gromadzenia w szpitalu informacji o zakażeniach i czynnikach alarmowych oraz prowadzenia rejestru zakażeń i czynników alarmowych. Kierownicy podmiotów leczniczych zgodnie z art. 14 ust. 1 wskazanej ustawy są obowiązani między innymi do: monitorowania i rejestracji zakażeń szpitalnych oraz czynników alarmowych, wykonywania badań laboratoryjnych i ich weryfikację, sporządzania i przekazywania raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala oraz zgłaszania w ciągu 24 godzin potwierdzonego epidemicznego wzrostu liczby zakażeń szpitalnych.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala, Państwowa Inspekcja Sanitarna otrzymuje zbiorcze roczne dane dotyczące patogenów alarmowych występujących w szpitalach oraz dane dotyczące zakażeń w sytuacji wystąpienia potwierdzonego epidemicznego wzrostu ich liczby – informacje o ogniskach zakażeń w szpitalach. W ostatnich latach obserwuje się zwiększoną zgłaszalność ognisk zakażeń szpitalnych, co należy wiązać z lepszym nadzorem ZKZS w podmiotach leczniczych, wykorzystaniem badań z zakresu diagnostyki mikrobiologicznej, jak również wzrastającą świadomością personelu szpitali oraz lepszą realizacją obowiązujących przepisów związanych ze zgłaszalnością ognisk epidemicznych, w wyniku wejścia w życie nowej ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, do której wprowadzono przepisy o zgłaszaniu ognisk epidemicznych.

W 2023 r. zostały przeprowadzone 3 kontrole w zakresie działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych. Kontrole wykazały, iż prowadzone jest na bieżąco monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołów w większości posiada wymagane prawem kwalifikacje, ponadto uczestniczy w specjalistycznych kursach i szkoleniach zewnętrznych. Członkowie zespołów i komitetów ds. zakażeń prowadzą również szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych szpitali oraz nadzorują przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

Podczas wykonywania zadań wynikających z działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2023 roku upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie prowadzili ścisłą współpracę z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, czynników alarmowych oraz podejmowali działania przeciwepidemiczne w zakresie nadzoru nad opracowywaniem ognisk przenoszonych drogą pokarmową, oddechową, kontaktową w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Działania obejmowały w szczególności prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych oraz kontroli sanitarnych w oddziałach szpitalnych, w których wystąpiły ogniska epidemiczne.

2.2. Ogniska szpitalne

Zgłaszane w 2023 roku przez placówki medyczne na terenie powiatu lubelskiego ogniska epidemiczne najczęściej dotyczyły zakażeń wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19. Zachorowania występowały zarówno w oddziałach zachowawczych jak i zabiegowych, nasilały się w okresie zwiększonego zachorowania na choroby infekcyjne dróg oddechowych, czyli typowo w okresie wiosennym oraz jesienno-zimowym. Placówki medyczne w celu ograniczenia transmisji wirusa SARS CoV-2 zalecały personelowi korzystanie ze środków ochrony indywidualnej zabezpieczających drogi oddechowe, regulowały odwiedziny chorych w oddziałach, poddawały izolacji lub kohortacji osoby zakażone w wydzielonych odcinkach w poszczególnych oddziałach. Pacjenci z kontaktu z osobami zakażonymi wypisywani do domu otrzymywali informację o styczności oraz zalecenia samoobserwacji i dalszego postępowania w przypadku pojawienia się objawów infekcji.

Ognisko wywołane przez *Clostridioides difficile* dotyczyło pacjentów w starszym wieku lub wymagających długotrwałej, zwłaszcza dojelitowej antybiotykoterapii. W przypadku *Clostridioides* nie ma możliwości wykonania badań przesiewowych, materiał do badania pobiera się w trakcie pojawienia objawów zakażenia. Określenie ryzyka wystąpienia zakażenia na etapie przyjęcia do szpitala z uwzględnieniem czynników predysponujących takich jak: wiek, wcześniejsza hospitalizacja czy antybiotykoterapia, pobyt w placówce opieki długoterminowej oraz w trakcie hospitalizacji z uwzględnieniem konieczności włączenia antybiotykoterapii jest kluczowe dla wczesnego rozpoznania zakażenia. Rozpoznanie zakażenia na wczesnym etapie oraz wdrożenie działań opartych na izolacji pacjenta, dekontaminacji środowiska pozwala ograniczyć w znacznym stopniu rozprzestrzenianie się zakażeń.

W trakcie kontroli sanitarnej w ognisku o etiologii *Clostridioides difficile* poddano weryfikacji, dokonywanie oceny ryzyka przy przyjęciu oraz korelację początku wystąpienia objawów z datą pobrania materiału celem wykonania badania. Ponadto zwracano szczególną uwagę na dekontaminację środowiska pacjenta oraz sprzętu medycznego z uwzględnieniem spektrum działania stosowanych preparatów dezynfekcyjnych. Ze względu na specyfikę zakażenia, występowanie bakterii w postaci form przetrwalnikowych (spor), które umożliwiają długotrwałe przetrwanie w środowisku zewnętrznym, zasadne jest użycie dedykowanych preparatów o spektrum działania sporobójczym. Placówka medyczna kontrolowana była pod kątem rodzaju stosowanych preparatów do dekontaminacji powierzchni i sprzętu z uwzględnieniem spektrum działania sporobójczego. Zwrócono uwagę na szkolenia personelu z zakresu procedur dekontaminacji powierzchni jako kluczowych działań mających na celu przerywanie dróg transmisji.

W trakcie kontroli w placówkach medycznych poddawano ocenie funkcjonowanie procedury dotyczącej badań przesiewowych w kierunku patogenów wielolekoopornych oraz poziom przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi komórkami placówki w chwili powzięcia podejrzenia lub identyfikacji takiego szczepu u pacjenta. Zwracano uwagę na informowanie pacjenta (rodziny) w zakresie zaleceń w trakcie hospitalizacji czy przy wypisie do domu, weryfikowano karty informacyjne wypisanych pacjentów pod kątem zawarcia informacji o zakażeniu/kolonizacji, która w przypadku ponownej hospitalizacji lub przeniesienia do innego oddziału/ szpitala pozwoli podjąć właściwe działania ograniczające transmisję zakażeń. W trakcie kontroli zwracano również uwagę na warunki umożliwiające izolację/kohortację pacjentów z zakażeniem/kolonizacją szczepami wielolekoopornymi. Placówki medyczne hospitalizujące pacjentów najczęściej nie dysponują wystarczającą ilością typowych izolatek, aby zapewnić warunki do izolacji pacjenta i umożliwić personelowi bezpieczne korzystanie ze środków ochrony indywidualnej wydzielają sale izolacji/ kohortacji, dedykują pomieszczenia higieniczno-sanitarne.

Personel pracujący z chorymi z kolonizacją/ zakażeniem wymaga systematycznego przekazywania wiedzy, dotyczącej zasad postępowania w ognisku epidemicznym z uwzględnieniem punktów krytycznych, stanowiących ryzyko rozprzestrzeniania się zakażeń. Tematyka prowadzonych szkoleń dla personelu obejmowała zakres procedur dotyczących kompleksowej pielęgnacji pacjenta z uwzględnieniem aseptyki w procedurach medycznych, postępowania z bielizną szpitalną oraz odpadami medycznymi.

W trakcie prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych i kontroli sanitarnych, każdorazowo oceniano działania podejmowane przez Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych w celu ograniczenia szerzenia się zakażeń w ognisku ze szczególnym zwróceniem uwagi na prowadzony nadzór nad przestrzeganiem procedury higieny rąk, kontrolę warunków izolacji, podejmowane działania z uwzględnieniem dróg transmisji zakażeń.

W oparciu o wyniki kontroli sanitarnych przeprowadzonych przez upoważnionych przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w placówkach medycznych można stwierdzić, iż zakażenia szpitalne oraz wzrost oporności patogenów chorobotwórczych na antybiotyki wymuszają potrzebę ciągłego monitorowania w celu zapewnienia większej kontroli i odpowiedniego reżimu sanitarno-higienicznego. Kluczową rolę odgrywają szkolenia personelu w zakresie procedur sanitarno-epidemiologicznych takich jak higiena rąk, postępowanie w ognisku epidemicznym, procedura izolacji, prowadzenia badań przesiewowych, dekontaminacji środowiska szpitalnego oraz wzmożony nadzór Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych nad przestrzeganiem tych procedur. Prowadzenie badań przesiewowych zgodnie z rekomendacjami, skrócenie czasu oczekiwania na wynik badania, oraz możliwość zapewnienia izolacji chorym skolonizowanym szczepami wielolekoopornymi znacznie ogranicza transmisję zakażeń.

Istotną rolę w prewencji szerzenia się zakażeń odgrywa system komunikacji pomiędzy oddziałami/placówkami w obrębie których rotowani są pacjenci z kolonizacją/zakażeniem szczepem wielolekoopornym, umożliwiającą wdrożenie izolacji na etapie przyjęcia chorego do placówki. Trudności z jakimi mierzą się placówki to stworzenie warunków izolacji w sytuacji zbyt małej w stosunku do potrzeb, ilości sal izolacji z węzłem sanitarnym.

Duże zapotrzebowanie na opiekę medyczną zwłaszcza w oddziałach o profilach geriatrycznych, gdzie pacjent jest długotrwale hospitalizowany, skutkuje pełnym obłożeniem tych oddziałów co utrudnia zapewnienie izolacji a tym samym skuteczne przerywanie dróg transmisji. Izolacja stanowiskowa nie stanowi optymalnego zabezpieczenia przed zakażeniem dla pozostałych chorych hospitalizowanych w obrębie sali.

Nadzór ze strony Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w przypadku ognisk epidemicznych uwzględnia także udział w prowadzeniu dochodzenia epidemicznego prowadzonego przez Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych polegający na: identyfikacji źródła zakażenia, bieżącej ocenie podejmowanych działań w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się ogniska oraz ocenę przestrzegania procedur sanitarno-epidemicznych przez personel placówek w ramach kontroli wewnętrznej. Kontrola sanitarna przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ognisku epidemicznym umożliwia czynny udział w nadzorze Zespołu Kontroli Zakażeń Szpitalnych nad podejmowanymi działaniami oraz ich weryfikacji w odniesieniu do indywidualnych warunków w danej placówce.

W 2023 roku na terenie powiatu lubelskiego przeprowadzono 1 kontrolę w szpitalnym ognisku epidemicznym.

Ogniska epidemiczne w 2023 r. wystąpiły w 2 podmiotach leczniczych udzielających stacjonarnych świadczeń zdrowotnych na terenie powiatu lubelskiego.

Czynnik etiologiczny	Liczba zgłoszonych ognisk
<i>SARS-CoV-2</i>	6
<i>Clostridioides difficile</i>	1
OGÓLEM	7

Tabela. Biologiczne czynniki chorobotwórcze, które wywołały ogniska epidemiczne w podmiotach leczniczych na terenie powiatu lubelskiego w 2023 r. (podsumowanie)

VI. ANALIZA STANU UODPORNIEŃ DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE POWIATU LUBELSKIEGO ZA ROK 2023

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego również w zakresie ustalania zakresu i terminów szczepień ochronnych oraz sprawowania nadzoru w tym zakresie.

Celem obowiązującego w Polsce systemu obowiązkowych szczepień ochronnych jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego przed szerzeniem się chorób zakaźnych i zapobieganie następstwom tych chorób, zarówno osobom poddawanych szczepieniom, jak i całej populacji.

Obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie naszego kraju powyżej 3 miesięcy. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie bierze udział w łańcuchu dystrybucji szczepionek, które są nieodpłatnie przekazywane do punktów szczepień, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowy na przeprowadzanie obowiązkowych szczepień ochronnych. Standardy ich dostaw, transportu i przechowywania jako domeny odpowiedzialności władz publicznych są realizowane z zachowaniem tzw. łańcuchu chłodniczego zgodnie z zasadami dobrych praktyk dystrybucji przewidzianych w przepisach ustawy Prawo farmaceutyczne.

W dniu 1 czerwca 2023 r. rozpoczęły się szczepienia przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) podawane w ramach powszechnego programu szczepień jako szczepienie zalecane, bezpłatne dla dziewcząt i chłopców w wieku 12 i 13 lat (roczniki 2010 i 2011), a więc dla osób urodzonych od 01.01.2010 roku do dnia 14 urodzin. Schemat szczepienia to 2 dawki szczepionki z zachowaniem odstępu od 6 do 12 miesięcy między dawkami. Zalecany odstęp wynosi 6 miesięcy. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Lublinie uczestniczy w dystrybucji szczepionek do uprawnionych podmiotów Podstawowej Opieki Zdrowotnej, które przekazały swoje dane do Miejsca Udzielania Świadczeń (MUŚ). W 2023 r. Minister Zdrowia zakupił dwa rodzaje szczepionki. Świadczeniodawcy z powiatu lubelskiego w ramach realizacji szczepień zużyli 438 dawek szczepionki.

W 2023 r. nastąpiła zmiana przepisów wykonawczych na podstawie art. 17 ust. 10 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). Zmiana w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2077) nastąpiła w zakresie określenia terminów wymagalności obowiązkowych szczepień ochronnych oraz liczby dawek poszczególnych obowiązkowych szczepień ochronnych.

Rozporządzenie ponadto określa wykaz chorób zakaźnych objętych obowiązkiem szczepień ochronnych, osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym, schemat szczepienia przeciw chorobie zakaźnej obejmujący liczbę dawek i terminy ich podania wymagane dla danego szczepienia uwzględniające wiek osoby objętej obowiązkiem szczepienia.

Programem Szczepień Ochronnych w 2023 roku objętych było 23984 dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia. Program był realizowany w 41 poradniach zlokalizowanych w powiecie lubelskim oraz w jednym oddziale noworodkowym zlokalizowanym w powiecie lubelskim, w których wykonywane były obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B oraz przeciwko gruźlicy. Wykonawstwo szczepień ochronnych wykazywane jest przez świadczeniodawców w Rocznym Sprawozdaniu ze szczepień ochronnych MZ-54.

Analiza rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych MZ-54 za 2023 rok sporządzonego przez podmioty lecznicze z powiatu lubelskiego wykazała zwiększenie wykonalności obowiązkowych szczepień ochronnych niemal we wszystkich rocznikach dzieci, które podlegały obowiązkowym szczepieniom ochronnym w 2023 roku.

Zwiększenie wykonalności szczepień ochronnych jest zjawiskiem pożądanym ze względu na niepokojąco niską wyszczepialność dzieci i młodzieży w latach poprzednich w dużej mierze spowodowaną pandemią SARS-CoV-2, która nie zapewniała odporności zbiorowskiej.

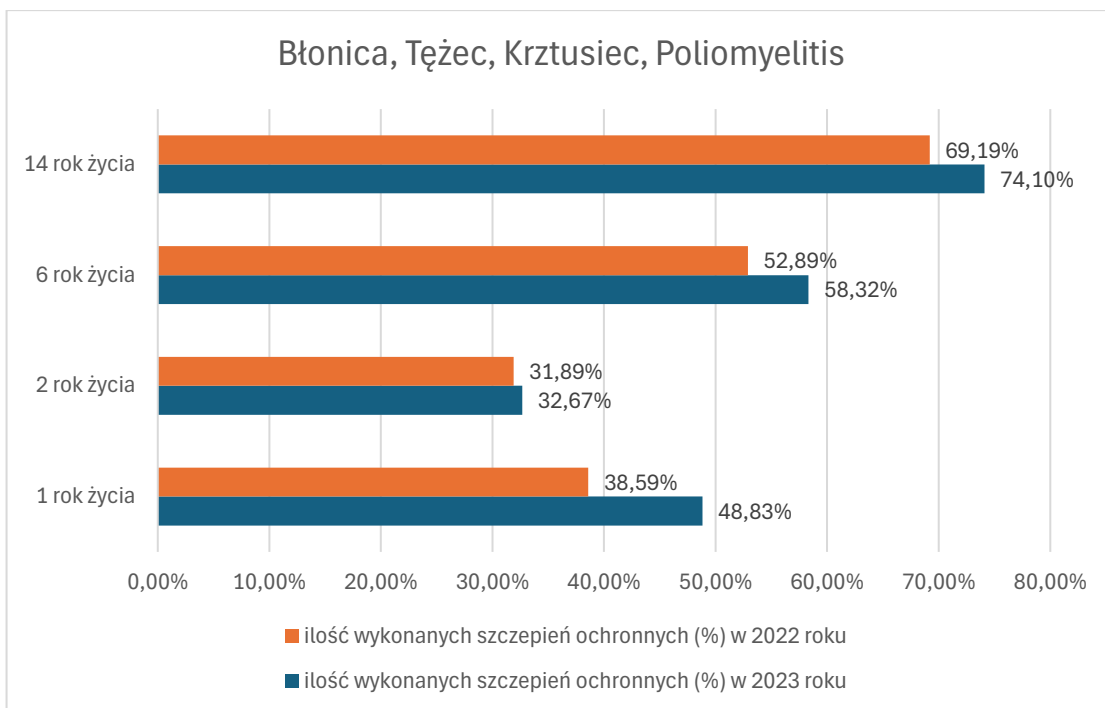
Szczepienia ochronne przeciwko gruźlicy wykonywane w okresie noworodkowym utrzymują się na podobnym poziomie 96 %. Poziom zaszczepienia przeciwko gruźlicy jest warunkowany sytuacją zdrowotną noworodka i dominującą przyczyną braku jego realizacji są przeciwwskazania zdrowotne. Natomiast szczepienie ochronne przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby, które jest realizowane w cyklu trzech dawek wykonano u 43,6% dzieci w pierwszym roku życia. W porównaniu do roku 2022 szczepienie to zrealizowano na poziomie wyższym o 10,4%.

W stosunku do roku 2022 wzrósł odsetek dzieci w 1 roku życia uodpornionych przeciwko rotawirusom o 9,8%, szczepienie to w 2023 r. wykonano na poziomie 61,2%.

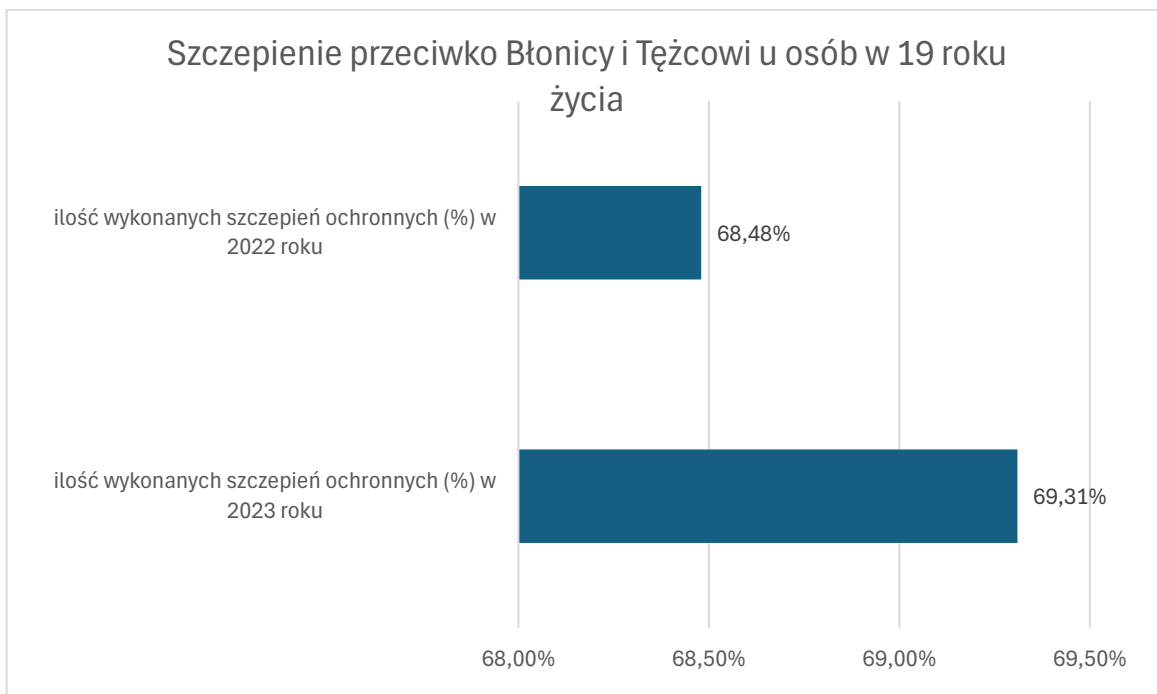
Stan zaszczepienia dzieci w 1 r.ż. przeciwko *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae typu b* wynosi odpowiednio 61,28% i jest wyższy o 5,3% niż 2022 roku, i 48,09% i jest wyższy w stosunku do roku 2022 o 9,6%

W 2023 roku wzrósł odsetek zaszczepionych dzieci przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis we wszystkich grupach wiekowych podlegających do obowiązkowego szczepienia ochronnego. Odsetek dzieci zaszczepionych I dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w 6 roku życia jest wyższy o 5,43% niż w roku 2022. W 2023 roku uodporniono 58,32 % dzieci.

Wzrost odsetka zaszczepionych przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis odnotowano u dzieci w 1 roku życia. W 2023 roku szczepienie wykonano na poziomie wyższym o 10,24 % w stosunku do roku ubiegłego.

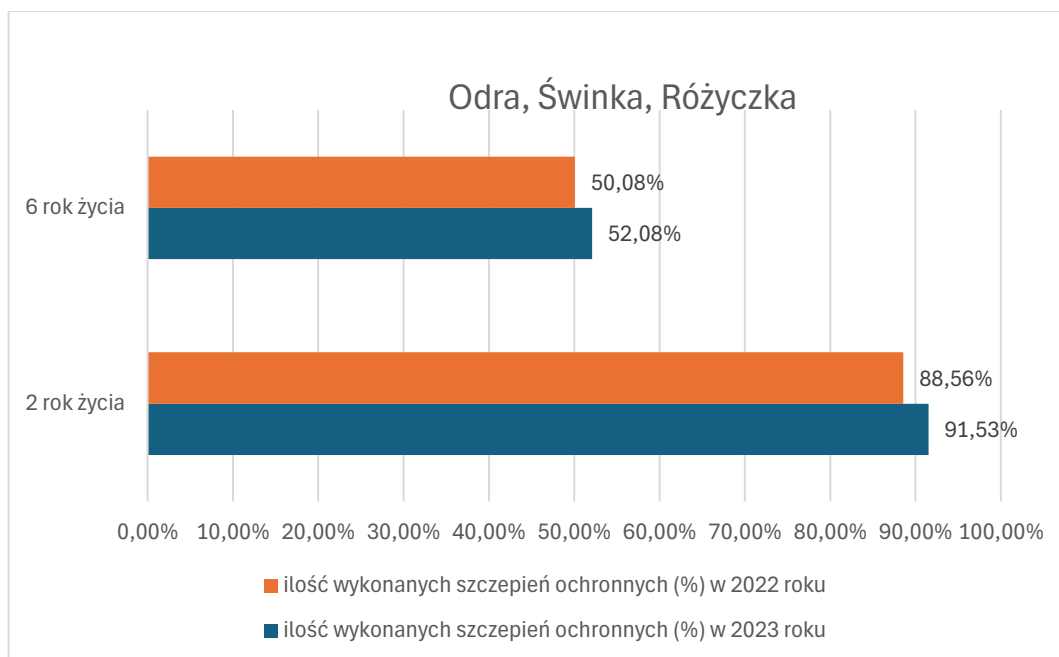

W stosunku do roku 2022 wzrósł odsetek młodzieży uodpornionej w 19 roku życia przeciwko obowiązkowemu szczepieniu Td – III dawka przypominająca. W 2022 roku uodporniono 68,48 %, w 2023 r. 69,31%.

Odsetek dzieci uodpornionych przeciwko odrze, śwince i różyczce w 2 roku życia zwiększył się o 2,97% w stosunku do 2022 roku i wyniósł 91,53%. Dzieci w 3 roku życia zostały zaszczepione na poziomie 94 %, co stanowi wzrost o 1,09%.

Odsetek dzieci uodpornionych przeciwko odrze, śwince i różyczce drugą dawką przypadającą na 6 rok życia wyniósł 52,08% i jest wyższy się o 2% w stosunku do roku 2022.

W ramach współpracy z podmiotami leczniczymi realizującymi obowiązkowe szczepienia ochronne, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie zorganizował spotkanie szkoleniowe pn. „Profilaktyka Chorób Zakaźnych- działania w zakresie realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych”. W tej edycji spotkania szkoleniowego udział wzięło 93 pracowników punktów szczepień z 61 podmiotów leczniczych.

Poszczególne wykłady dotyczyły analizy stanu uodpornienia za rok 2022 w mieście Lublinie i powiecie lubelskim, działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej wynikających z przepisów prawa. Omówione zostały zmiany w przepisach prawa, przedstawiono zagadnienia dotyczące sprawozdawczości, wyników kontroli sanitarnej w podmiotach leczniczych. Ważnym tematem, który został poruszony podczas spotkania szkoleniowego był problem uchylania się rodziców od wykonania obowiązku szczepień u swoich dzieci, który od wielu lat ma niepokojącą tendencję wzrostową.

Problem ten dotyka przede wszystkim pracowników medycznych w punktach szczepień. Niełatwo jest zdobyć zaufanie rodziców wątpiących w szczepienia. Zdecydowani przeciwnicy to osoby mające określony światopogląd, dlatego przekonanie ich do zmiany zdania jest trudne. Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania prawne, kiedy metody edukacyjne pracowników medycznych zawodą.

Na dzień 31.12.2023 r. na podstawie sprawozdań sporządzanych przez świadczeniodawców realizujących obowiązkowe szczepienia ochronne zarejestrowano 614 dzieci zgłoszonych jako uchylające się od obowiązku szczepień. W tym 135 dzieci, którym brakuje wszystkich szczepień czyli nie mają podanej ani jednej dawki szczepionek.

Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej. Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień- tj. jest prawnym wierzycielem tego obowiązku administracyjnego. Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

W ramach powyższych zadań w 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie wystosował do osób uchylających się od wykonania obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym:

- 1093 pisma informacyjno - edukacyjne, w których przekazywano informacje o konsekwencjach zdrowotnych braku realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, jak również informowano o konsekwencjach prawnych uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych,
 - udzielił 87 informacji w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej,
 - 498 upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej,
 - 369 tytułów wykonawczych,
- oraz 369 wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień.

W wyniku działań administracyjnych podjętych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie, w 2023 roku zostało zaszczepionych 41 dzieci.

Podsumowując, wymienione działania w zakresie szczepień ochronnych miały wpływ na poprawę poziomu zaszczepienia dzieci i młodzieży w ramach Programu Szczepień Ochronnych. Jednakże osiągnięty w 2023 r. poziom zaszczepienia dzieci i młodzieży nadal nie gwarantuje utrzymania odporności zbiorowiskowej, która jest zasadniczym celem szczepień populacyjnych. Wobec powyższego istnieje potrzeba zintensyfikowania działań w zakresie zwiększenia poziomu uodpornienia populacji we współpracy z konsultantami w dziedzinach medycyny, medycznymi grupami zawodowymi, samorządami lekarskimi, pielęgniarskimi.

VII. BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w 2023 roku znajdowało się 4729 zakładów żywnościowo - żywieniowych, co daje wzrost liczby zakładów w porównaniu do roku 2022 (4395) oraz lat poprzednich, tj. 2021 (4294) oraz do roku 2020 (4056). W 2023 r. zostało skontrolowane 515 zakładów, co stanowi 6,6 % ogólnej liczby zakładów na nadzorowanym obszarze.

Liczba zakładów ujętych w ewidencji	4729 (w tym 3314 producentów produkcji pierwotnej)
Zatwierdzonych w roku 2023	60
Skontrolowanych w roku 2023	515
W tym ocenionych na podstawie arkusza	266
Niezdolnych	2
Stwierdzone niezgodności najczęściej dotyczyły:	obecność żywych, martwych szkodników zbożowo-mącznych lub stwierdzenie odchodów szkodników wskazujących na ich bytowanie w zakładzie

Tabela. Liczba zakładów na terenie miasta Lublin będących pod nadzorem HŻiŻ

W porównaniu do roku 2022 nastąpił nieznaczny spadek liczby zakładów niezgodnych z wymaganiami. W 2022 roku ocenę niezgodną otrzymały 3 zakład na 222 ocenione na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego, co dało 1,35%. Natomiast w 2023 roku taką ocenę uzyskały 2 zakłady na 266 ocenionych, co daje 0,75%.

Liczba wydanych decyzji administracyjnych	59
W tym zamknięcia	0
Najczęstsze powody wydania decyzji zamknięcia:	-
Decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środków spożywczych	0
Najczęstsze powody wydania decyzji zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych:	-
Liczba nałożonych mandatów karnych	89
Kwota nałożonych mandatów karnych	14050 zł

Najczęściej stwierdzane uchybienia (karane mandatami):	<ul style="list-style-type: none"> - niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia zakładu, - niewłaściwe warunki do utrzymania higieny przez personel wykonujący prace w styczności z żywnością, brak do wglądu aktualnej dokumentacji lekarskiej do celów sanitarno-epidemiologicznych ww. personelu, - wprowadzanie do obrotu żywności nieoznakowanej/przeterminowanej, - używanie do produkcji posiłków surowców przeterminowanych, - brak przestrzegania w wybranych obszarach systemu bezpieczeństwa żywności opartego na zasadach HACCP, - brak prawidłowych warunków do przechowywania żywności, naruszenie ciągłości łańcucha chłodniczego.
Liczba wniosków o ukaranie kierowanych do LPWIS w Lublinie	3
Liczba wniosków kierowanych do sądu	0
Liczba aktów oskarżenia kierowanych do prokuratury	0

Tabela Nr 2. *Działania represyjne*

Liczba pobranych i przebadanych próbek	63
Liczba próbek kwestionowanych	0
Powód kwestionowania próbki:	-

Tabela Nr 3. *Urzędowy pobór prób*

Poza realizacją „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu na 2023r” w zakładach znajdujących się na terenie powiatu lubelskiego do badań laboratoryjnych dodatkowo pobrano:

- 18 próbek owoców miękkich tj. malin mrożonych importowanych z Ukrainy w kierunku pozostałości pestycydów, pobranych podczas przeprowadzonych kontroli granicznych, w związku z importem żywności z Ukrainy w ramach programu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- 5 próbek owoców miękkich tj. mrożoną borówkę amerykańską w kierunku wykrywania obecności RNA specyficznego dla WZW A i NoV GI i GII w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego w jednym z zakładów produkcyjnych, w sprawie powiadomienia informacyjnego przez SCP Niemcy, w sprawie wykrycia wirusa zapalenia wątroby typu A (HAV) w mrożonych borówkach amerykańskich, których dostawcą była firma będąca pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami przez Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie, w próbkach kwestionowanej mrożonej borówki amerykańskiej nie wykryto genomów Norowirusów NoVGI i NoVGII oraz obecności materiału genetycznego wirusowego zapalenia wątroby typu A (HAV).

Ocena obiektów żywności i żywienia zlokalizowanych na szlakach turystycznych

Główne trasy turystyczne posiadające zaplecze gastronomiczne wraz z zakładami produkcyjnymi i handlowymi to okolice Wojciechowa.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2023 roku skontrolowano 2 zakłady, w których łącznie przeprowadzono 3 kontrole.

Niezgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono w jednym skontrolowanym zakładzie. Niezgodności dotyczyły stanu sanitarno-technicznego sprzętu pomocniczego, stwierdzenia na stanie w zakładzie środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego nieoznakowanych etykietami producentów oraz częściowo po upływie terminów przydatności do spożycia, niewłaściwego przechowywania sprzętu produkcyjnego wykorzystywanego przy produkcji, braku kontroli wewnętrznej zgodnie z opracowaną dokumentacją systemu HACCP.

Stwierdzenie w toku kontroli nieprawidłowości skutkowało nałożeniem 1 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 150 zł za nieprawidłowości natury higieniczno – sanitarnej. Kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajdują się 164 zakłady zbiorowego typu zamkniętego, mianowicie:

- 2 placówki ochrony zdrowia działające jako publiczne zakłady opieki zdrowotnej, w których żywienie pacjentów realizowane jest w formie punktów wydawania posiłków w systemie cateringowym prowadzonych przez podmiot prywatny.

W omawianym roku sprawozdawczym skontrolowano wyżej wymienione obiekty żywienia zbiorowego, w których przeprowadzono łącznie 2 kontrole. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

- 73 bloki żywienia w szkołach, z czego dla 40 usługę żywieniową realizuje zewnętrzny podmiot.

W roku sprawozdawczym skontrolowano łącznie 42 zakłady, w tym 18 punktów wydawania posiłków. W sumie przeprowadzono 65 kontroli sanitarnych. Nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 550 zł. Wydano 5 decyzji nakazujących: zapewnienie higienicznych warunków do poboru wody na cele porządkowe, weryfikację jadłospisów

w zakresie zapewnienia porcji ryby, mleka i produktów mlecznych oraz warzyw i owoców posiłkach serwowanym uczniom, zapewnienie właściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia zakładów, udokumentowanie procedur systemu HACCP, w tym obszaru nadzoru nad jakością wody używanej w zakładzie, szkoleń personelu oraz 3 decyzje z rygiorem natychmiastowej wykonalności, wydane w związku ze stwierdzeniem przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w wodzie używanej w obiektach. Obowiązki decyzji zostały wykonane.

W 2023 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie wpłynęły 3 interwencje dotyczące stołówek szkolnych oraz 1 interwencja dotycząca automatu vendingowego, za pomocą którego wprowadzane są do obrotu środki spożywcze na terenie jednostki systemu oświaty. Za zasadną uznano 1 interwencję dotyczącą wystąpienia dolegliwości od strony układu pokarmowego po spożyciu posiłków serwowanych w stołówce szkolnej. Pozostałe 3 interwencje – 2 dotyczące wystąpienia dolegliwości od strony układu pokarmowego po spożyciu posiłków w stołówce szkolnej, 1 dotycząca wprowadzania do obrotu środków spożywczych niezgodnych z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r. poz. 1154), uznano za niezasadne.

- 43 bloki żywienia w przedszkolach, z czego w 16 działalność oparta jest na pełnej produkcji posiłków.
- W pozostałych placówkach funkcjonują punkty wydawania posiłków, w większości prowadzone przez podmioty prywatne.

Skontrolowano łącznie 16 zakładów, w których przeprowadzono 19 kontroli. 2023 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie wpłynęły 2 interwencje dotyczące niewłaściwego sposobu serwowania posiłków oraz niewłaściwego sposobu i warunków żywienia dzieci w placówkach przedszkolnych. Oba zgłoszenia interwencyjne uznano za niezasadne. Nie nakładano mandatów karnych. Wydano 1 decyzję nakazującą zapewnienie właściwego stanu technicznego ścian, sufitów, rur wodociągowych bloku żywienia. Obowiązki decyzji nie zostały wykonane z uwagi na trwający remont generalny budynku przedszkola, w którym nie prowadzi się zajęć przedszkolnych (budynek wyłączony z użytku). Zatwierdzono 3 nowe punkty wydawania posiłków oraz 1 blok żywienia w przedszkolach gminnych.

- 9 punktów wydawania posiłków w żłobkach i domach małego dziecka, z czego 3 prowadzone są przez Gminę, a pozostałe 4 przez podmioty prywatne.

Skontrolowano łącznie 6 punktów wydawania posiłków w żłobkach, w który przeprowadzono łącznie 6 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych. Nie nakładano mandatów karnych.

W odniesieniu do oceny sposobu żywienia zapewnianego w placówkach oświatowych można stwierdzić, poza 2 przypadkami, że wynik jest ogólnie zadowalający. Jadłospisy są urozmaicone, na stanach magazynowych nie stwierdzano środków spożywczych, które nie mogą być wykorzystywane w produkcji posiłków, do poprawiania stosowane są zioła suszone, naturalne oraz sól spożywcza jodowana. Napoje dosładzane są niewielką ilością cukru bądź miodem. Personel zatrudniony przy produkcji żywności posiada wiedzę w zakresie wymagań niezbędnych do zapewnienia właściwej jakości zdrowotnej przygotowywanych posiłków i konieczności zapewnienia prawidłowo zbilansowanej diety dla dzieci i młodzieży. W 2023 roku w dwóch gminnych stołówkach szkół podstawowych stwierdzono niezgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r. poz. 1154). W przypadku jednej ze stołówek wydano decyzję nakazującą poprawę jadłospisów zgodnie z wymogami ww. rozporządzenia, w toku prowadzonego postępowania administracyjnego potwierdzono, że sposób układania jadłospisów uległ poprawie. W przypadku drugiej stołówki poprawę jakości żywienia potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej przeprowadzonej na wniosek Dyrektora, przed wydaniem decyzji nakazowej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie sprawiał także nadzór nad obiektami obrotu żywnością funkcjonującymi na terenie jednostek systemu oświaty. W omawianym roku sprawozdawczym do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie wpłynęła 1 interwencja dotycząca wprowadzania na terenie jednej z placówek oświatowych za pomocą automatu vendingowego środków spożywczych niespełniających wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r. poz. 1154). Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów stawianych w interwencji.

Nadzór nad produkcją pierwotną

W prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej na koniec 2023 roku na terenie powiatu lubelskiego figurowało 3314 zakładów działających w obszarze produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, w tym:

- 3 dostawców bezpośrednich,
- 4 producentów produkcji pierwotnej prowadzących jednocześnie działalność w ramach RHD i dostaw bezpośrednich,

- 15 producentów produkcji pierwotnej i jednocześnie prowadzących działalność w ramach RHD,
- 971 producentów produkcji pierwotnej i jednocześnie dostawców bezpośrednich,
- 2321 producentów produkcji pierwotnej.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie jako jedyny w województwie lubelskim sprawuje nadzór nad 1 gospodarstwem hodowli i konfekcjonowania kiełków spożywczych.

W ramach rocznego harmonogramu zaplanowano do kontroli 198 producentów ww. produkcji. Łącznie przeprowadzono 163 kontrole, z czego 142 wynikających z planu kontroli na rok 2023, 17 kontroli kompleksowych oraz 4 interwencyjne.

Skontrolowano ogółem 162 zakładów działających w obszarze produkcji pierwotnej, tj.:

- 109 kontroli w zakresie warunków produkcji pierwotnej żywności,
- 45 kontroli w zakresie warunków produkcji pierwotnej żywności i dostaw bezpośrednich,
- 8 kontroli w zakresie warunków produkcji pierwotnej żywności i dostaw bezpośrednich.

W wyniku podjętych czynności kontrolnych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 11 (w 2022 roku 42) producentów produkcji pierwotnej, które dotyczyły braku aktualnej dokumentacji potwierdzającej prawidłowe usuwanie nieczystości płynnych z bezodpływowego zbiornika typu szambo, braku udokumentowania właściwego sposobu zagospodarowania stałych gromadzonych w gospodarstwie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie w związku z brakiem udokumentowania właściwego sposobu zagospodarowania nieczystości płynnych lub stałych gromadzonych w gospodarstwie w przypadku 11 producentów produkcji pierwotnej skierował pisma do właściwych miejscowo Urzędów Gmin. Ponadto przy braku dokumentacji potwierdzającej prawidłową jakość wody wykorzystywanej w gospodarstwie m in. do mycia rąk, mycia pojemników na owoce, przygotowywania roztworów środków ochrony, czy dokumentacji handlowej w przypadku 16 (7 w 2022 roku) producentów w tej sprawie skierowano do poszczególnych właścicieli gospodarstw wystąpienia pokontrolne. W pozostałych przypadkach ww. dokumentacja została przedłożona po kontroli.

Przeprowadzona kontrola kompleksowa u producenta prowadzącego działalność w zakresie warunków Rolniczego Handlu Detalicznego wykazała brak opracowanej dokumentacji GHP/GMP dostosowanej do prowadzonej działalności oraz znakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa znajdujące się na etykiecie produkowanego wyrobu tj. nie wyodrębniono poprzez wyszczególnienie czcionki i składnika powodującego reakcję alergii lub nietolerancji. Strona dostarczyła wzór etykiety, na której wyszczególniono za pomocą podkreślenia składnik powodujący alergię lub reakcję nietolerancji. Pozostałe nieprawidłowości skutkowały wydaniem decyzji nakazowej.

Przeprowadzone 4 kontrole interwencyjne u producentów produkcji pierwotnej dotyczyły: prowadzonego postępowania wyjaśniającego w sprawie powiadomienia alarmowego zgłoszonego do Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Pasmach (RASFF) w sprawie wykrycia pozostałości chloropiryfosu w mrożonych brokułach (0,057 mg/kg) pochodzących z jednego z gospodarstw rolnych znajdującego się w powiecie lubelskim; braku zachowania higieny przy zbiorze uprawianych owoców miękkich; niewłaściwej jakości sprzedawanych malin oraz sprzedawanych przez internet orzechów (spleśniałych). W przypadku interwencji dot. malin kontrolę przeprowadzono przy współudziale przedstawicieli PIORiN.

W zakresie oceny warunków produkcji kiełków łącznie przeprowadzono 2 kontrole, w tym 1 kontrolę kompleksową oraz 1 związaną z poborem próbek kiełków do badań laboratoryjnych. Podczas kontroli kompleksowej stwierdzono brak stosowania opracowanej w ramach dokumentacji systemu HACCP instrukcji dot. obszaru pn. „Odkazanie nasion” tj. preparaty stosowane do dezynfekcji nasion przed rozpoczęciem procesu kiełkowania były po upływie dat ważności oraz instrukcji pn. „Badania mikrobiologiczne” – nie przedłożono do wglądu wyników z badań laboratoryjnych kiełków z sezonu 2023w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych; braku prowadzenia weryfikacji dostawców nasion przy dostawie w zakresie posiadania przez nich dokumentacji potwierdzającej, iż znajdują pod nadzorem właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz rejestru w zakresie posiadania przez nich dokumentacji potwierdzającej, iż znajdują pod nadzorem właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wszczęto postępowanie administracyjne.

W ramach UKŻ pobrano 5 próbek kiełków. Próbkę pobierano w kierunku wykrywania obecności *Salmonella* spp. w 25g, oznaczania liczby *Listeria monocytogenes* w 1g; wykrywania obecności *Escherichia coli* wytwarzającej toksynę Shiga (STEC) 026, 0111, 0103, 0145, 0157, 0104:H4 w 25g – próbki nie były kwestionowane. Przeprowadzona analiza laboratoryjna wykazała zgodność z wymaganiami mikrobiologicznymi ujętymi w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15.11.2005 r z późn.zm. Coroczne badania próbek pobieranych u ww. producenta nie potwierdzają niezgodności z przepisami prawa żywnościowego.

W 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie realizował również działania wynikające z założeń „*Planu działania na 2023r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach Porozumieniem z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego*”.

W 2023r. skontrolowano 3 obiekty przy współudziale przedstawicieli Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa tj.:

- Gospodarstwo rolne ul. Śródpole 54a, 24-200 Bełżyce - w wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, w trakcie kontroli pobrano do badań laboratoryjnych 5 próbek malin,
- Gospodarstwo rolne ul. Świerkowa 13, 21-080 Garbów - w wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości,

- Gospodarstwo rolne ul. Żeromskiego 14, 24-200 Bełżyce w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono brak udokumentowania prawidłowej jakości wody wykorzystywanej gospodarstwie m in. do nawadniania, podlewania, zraszania sałaty po zbiorze nieprawidłowość została usunięta. Ponadto w trakcie kontroli pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę sałaty masłowej.

W 2023r. u producentów produkcji pierwotnej pobrano łącznie 11 próbek żywności do badań laboratoryjnych, tj.:

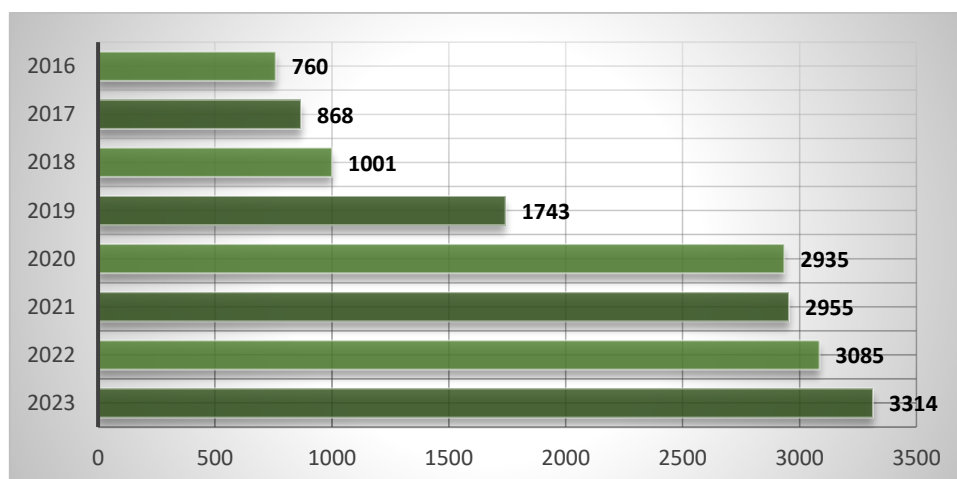
- w Gospodarstwie rolnym Malinowszczyzna 1, 24-200 Bełżyce – 5 próbek truskawek w kierunku badania obecności RNA specyficznego dla WZW A i NoV GI i GII,
- w Gospodarstwie rolnym ul. Śródpole 54a, 24-200 Bełżyce - 5 próbek malin w kierunku badania obecności Escherichia coli beta glukuronidazo-dodatnie,
- w Gospodarstwie rolnym ul. Żeromskiego 14, 24-200 Bełżyce – 1 próbka sałaty masłowej w kierunku badania zawartości azotanów.

W pobranych do badań ww. próbkach żywności nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

W 2023 roku, wzorem lat ubiegłych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie w ramach działań informacyjnych skierował pisma do Urzędów Gmin oraz sołtysów w powiecie lubelskim z prośbą o udostępnienie plantatorom w urzędach gmin informacji o obowiązku rejestracji działalności związanej z produkcją pierwotną oraz w zakresie skupu płodów rolnych pochodzenia roślinnego przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

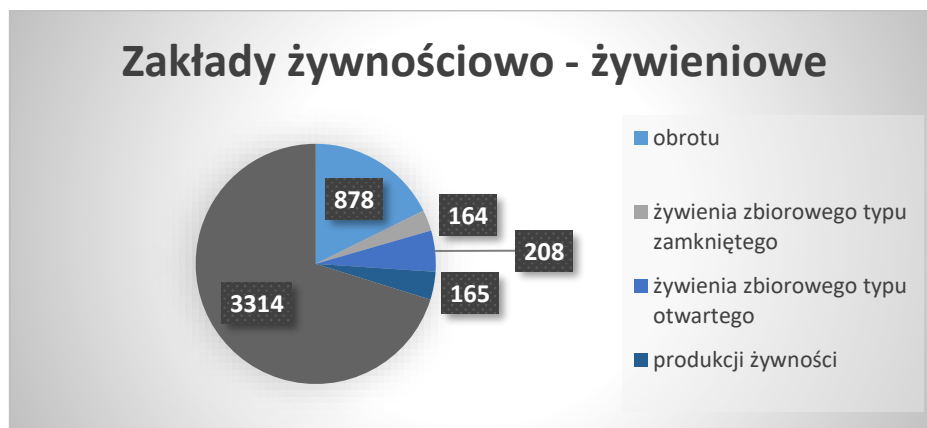
Ponadto odrębne pisma skierowane zostały do będących pod nadzorem przetwórci owocowo-warzywnych w sprawie prowadzenia stałej weryfikacji dostawców owoców miękkich i warzyw w zakresie posiadania przez nich dokumentacji potwierdzającej, iż znajdują pod nadzorem właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Działania podejmowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na przełomie ostatnich lat w ramach prowadzonej akcji informacyjnej, do których niewątpliwie przyczyniły się również działania sołtysów, przełożyły się na dalszy wzrost liczby producentów produkcji pierwotnej wpisanych do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wykres. Liczba zarejestrowanych zakładów w obszarze produkcji pierwotnej w latach 2016-2023

Przedsiębiorstwa działające na rynku spożywczym na nadzorowanym terenie stanowią grupę zakładów produkcyjnych, handlowych, transportowych, żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego. Zaliczać do nich należy zarówno obiekty nowoczesne, jak i stare, małe i bardzo duże, jak zakłady o zasięgu dystrybucji w kraju i rynku międzynarodowym. Natomiast w omawianym okresie odnotowano dalszy wzrost liczby zakładów żywnościowo – żywieniowych.

Wykres. Liczba nadzorowanych zakładów żywnościowo żywieniowych z podziałem na grupy

W roku sprawozdawczym nastąpił wzrost liczby skontrolowanych zakładów w porównaniu do lat ubiegłych. W 2023 roku skontrolowano 515 zakładów, podczas gdy w 2022 było to 290 zakładów, a w 2021 roku 310. Jednocześnie należy stwierdzić nieznaczny wzrost liczby zakładów, dla których ustawodawca nałożył obowiązek uzyskania decyzji zatwierdzenia przed rozpoczęciem działalności. W 2023 roku było to 60 zakładów, podczas gdy w roku 2022 takich zakładów było 54, zaś w 2021 roku 63.

Zakłady oceniano na podstawie obowiązujących wymogów prawnych obejmujących m.in. stan higieniczny i wpływający na niego stan techniczny i porządkowy pomieszczeń, wyposażenia oraz otoczenia zakładu, jakość i identyfikowalność surowców wykorzystywanych do produkcji, jakość wody stosowanej do przygotowywania żywności, stan zdrowia personelu pracującego w kontakcie z żywnością, gospodarkę odpadami, wdrożenie i stosowanie zasad oraz systemów kontroli wewnętrznej odpowiednio do rodzaju działalności: dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) lub systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

W 2023 roku w wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych w porównaniu do roku ubiegłego wydano mniejszą liczbę decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu higieniczno-sanitarnego. W roku sprawozdawczym wydanych zostało 59 takich decyzji, zaś w 2022 roku 84. Ponadto nałożono więcej grzywien w drodze mandatu karnego, tj. 89, zaś 50 w roku 2022. Natomiast w przeliczeniu do liczby skontrolowanych obiektów powyższe dane świadczą o nieznacznej poprawie stanu sanitarnego zakładów żywnościowo – żywieniowych.

Pozytywnym aspektem jest fakt, że wszystkie pobrane do badań laboratoryjnych próbki żywności spełniły wymagania prawa żywnościowego w badanych parametrach.

VIII. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów oraz wszelkich substancji w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, nie ma agresywnych właściwości korozyjnych oraz spełnia określone wymagania mikrobiologiczne i chemiczne. Zapewnienie mieszkańcom wody przeznaczonej do spożycia o odpowiedniej jakości jest jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Przedsiębiorstwa wodociągowe oraz właściciele czy zarządcy wodociągów, jak również Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadzają systematyczne badania wody, co pozwala na szybkie wykrywanie i eliminowanie zagrożeń.

Zasoby wód podziemnych stanowią w powiecie lubelskim główne źródło zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Daje to gwarancję wysokiego składu cech jakościowych wody.

Regularna kontrola jakości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody, prowadzona w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, które określają zakres i częstotliwość badań, jest podstawą do oceny jej jakości zdrowotnej oraz szacowania ryzyka, czyli procesu polegającego na identyfikacji zagrożeń, związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. Biorąc pod uwagę analizę wyników badań wody wykonywanych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz w ramach

kontroli wewnętrznej przez podmioty odpowiedzialne za jej dystrybucję, obserwuje się tendencję do uzdatniania wody w celu poprawy jakości wody i utrzymywania parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych na odpowiednim poziomie.

Na terenie powiatu lubelskiego nadzorem objętych jest 67 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia. W powiecie lubelskim 91% ludności korzysta z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę tj. 143 814 mieszkańców.

W wodzie dostarczanej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w 2023 r. stwierdzono przekroczenia wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Najczęściej stwierdzano przekroczenia parametrów mikrobiologicznych: bakterie grupy coli, enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C oraz parametrów fizykochemicznych: mętność, żelazo, mangan.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie w związku z przekroczeniami parametrów mikrobiologicznych wydał: 6 decyzji braku przydatności wody do spożycia, 12 decyzji warunkowej przydatności, 3 decyzje stwierdzające przydatność wody do spożycia poddanej dezynfekcji, 2 decyzje zmieniające termin wykonania decyzji, 3 decyzje umarzające postępowanie administracyjne.

W przypadku stwierdzenia przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie braku przydatności wody do spożycia właściciele/zarządcy wodociągów zapewniali odbiorcom wodę do spożycia z innych źródeł. Wodę dostarczano cysternami,

zapewniano wodę butelkowaną lub przełączano zasilanie w wodę do spożycia z innego wodociągu zbiorowego zaopatrzenia. W przypadku stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia lub warunkowej przydatności wody do spożycia, prowadzone były działania naprawcze, polegające na płukaniu i dezynfekcji sieci wodociągowej oraz zbiorników wody zapasowej. W celu oceny skuteczności prowadzonych działań naprawczych wykonywane były kontrolne badania jakości wody.

W 2023 r. przeprowadzono kontrole stanu sanitarno-higienicznego infrastruktury i urządzeń wodociągowych w 23 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Nieprawidłowości stwierdzono w 4 wodociągach, które skutkowały w 2 przypadkach wszczęciem postępowania administracyjnego. Nałożone obowiązki zostały wykonane w 1 obiekcie, w 1 obiekcie termin na usunięcie nieprawidłowości został przesunięty na rok 2024. Pozostałe 2 obiekty usunęły nieprawidłowości przed wszczęciem postępowania administracyjnego. Stan sanitarno-higieniczny pozostałych ujęć wody oceniono jako dostateczny i dobry. Ogółem przeprowadzono 33 kontrole w tym: 21 kontroli ujęć wody, 4 kontrole sprawdzające dot. wykonania nałożonych obowiązków, 1 kontrolę interwencyjną, 7 kontroli sprawdzających w związku z decyzjami dot. braku przydatności wody do spożycia lub warunkowej przydatności wody do spożycia.

Na terenie powiatu lubelskiego nadzorem objętych jest 31 indywidualnych ujęć wody podmiotów działających na rynku spożywczym (chłodnie, piekarnie, sklepy spożywcze) oraz obiektów użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, hotele, domy weselne). Z wody pochodzącej z indywidualnych ujęć wody korzysta ok. 65 stałych mieszkańców. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie w związku z przekroczeniami parametrów mikrobiologicznych wydał 3 decyzje braku przydatności wody do spożycia oraz 1 decyzję braku przydatności wody do spożycia w związku z przekroczeniem parametru chemicznego (azotany). Ponadto wydał 12 decyzji warunkowej przydatności, 7 decyzji stwierdzających przydatność wody do spożycia poddanej dezynfekcji, 2 decyzje zmieniające termin wykonania decyzji, 4 decyzje umarzające postępowanie administracyjne. Strony postępowania podjęły działania naprawcze i przeprowadziły kontrolne badanie wody.

W przypadku pozostałych wodociągów badane parametry mikrobiologiczne i fizykochemiczne były stabilne i spełniały wymagania określone w obowiązującym przepisie prawa.

Nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej – Legionella

Do zakażenia pałeczkami z rodzaju Legionella dochodzi poprzez wdychanie skażonego aerozolu wodno-powietrznego. Ryzyko zakażenia występuje we wszystkich miejscach, w których mogą powstawać aerozole wodne.

Parametr Legionella sp. należy badać w próbkach wody ciepłej pobieranych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego dokonano poboru próbek wody w wytypowanym domu pomocy społecznej. Wyniki badań wody nie wykazały przekroczeń parametru Legionella sp.

Na podstawie uzyskanych wyników badań wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej przez zarządców obiektów (m.in. szpitali, placówek oświatowych, właścicieli obiektów świadczących usługi hotelarskie oraz placówek pomocy społecznej, noclegowni), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie wydał 29 ocen o jakości wody, dotyczących parametru *Legionella* sp.

Niewłaściwą jakość wody w instalacji wody ciepłej, wynikającą z przekroczenia normy parametru *Legionella* sp., stwierdzono w przypadku 1 zespołu szkół. Zarządzający obiektem podjął działania naprawcze i przeprowadził w ramach kontroli wewnętrznej badania wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie kontynuował działania informacyjne i edukacyjne związane z zagrożeniami zdrowotnymi wynikającymi z możliwości zakażenia bakterią *Legionella*.

Jakość wody w kąpieliskach

Zadania z zakresu wyznaczania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli zostały powierzone radom gmin/miast. Organ stanowiący wskazuje takie miejsca oraz sezon kąpielowy, obowiązujący w danej gminie w uchwale, będącej aktem prawa miejscowego.

Jednak osoby dbające o własne zdrowie i bezpieczeństwo powinny wybierać miejsca do tego przeznaczone. Przyjęta w 2017 r. ustawa Prawo wodne uregulowała status wód przeznaczonych do korzystania przez kąpiących. W założeniu prawodawcy akweny, będące kąpieliskami w rozumieniu ustawy dają gwarancję spędzenia bezpiecznego wypoczynku nad wodą, co wynika z restrykcyjnych wymogów, jakie muszą zostać spełnione przez takie miejsca.

Do przeznaczenia danego obszaru na taki cel konieczny jest uprzedni wniosek organizatora kąpieliska lub miejsca, który przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Również wójt, burmistrz czy prezydent może być organizatorem kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpeli. W wypadku uwzględnienia wniosku, obszar zostaje ujęty w uchwale rady i umieszczony przez organ w wykazie kąpielisk lub miejsc wykorzystywanych do kąpeli.

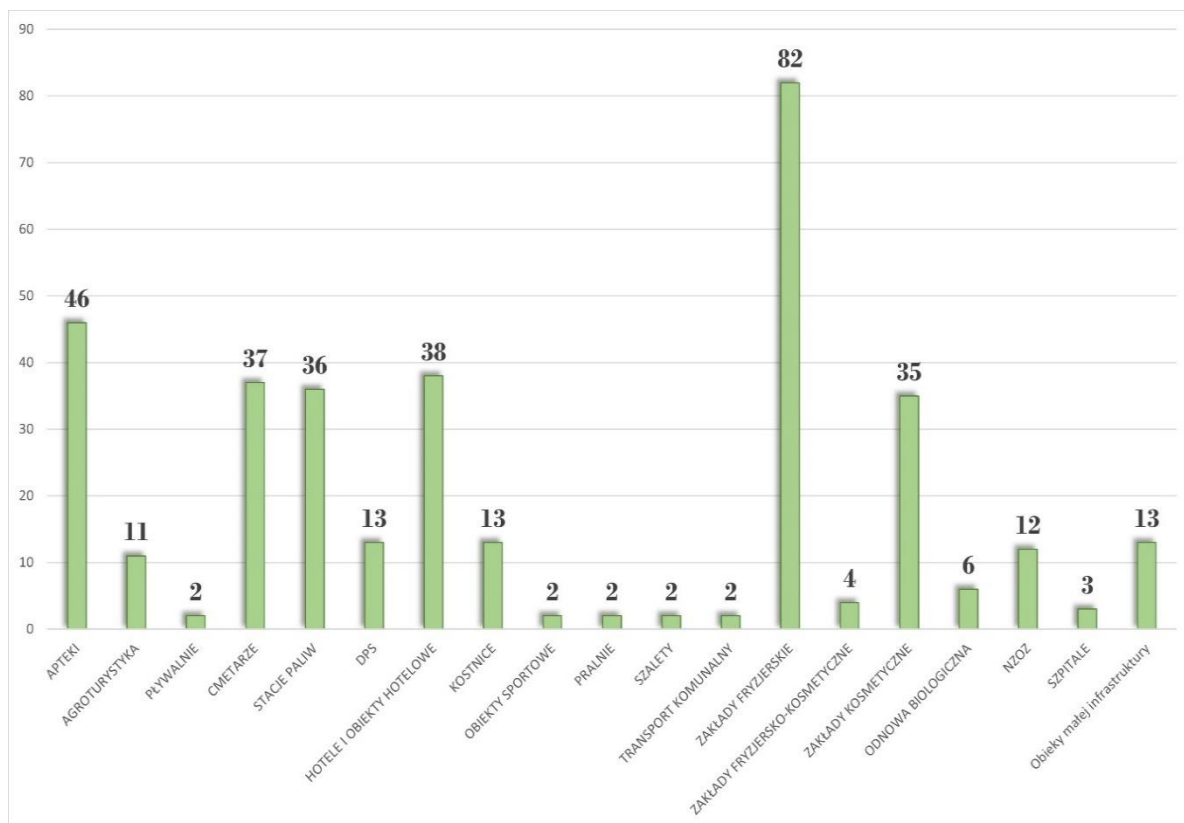
Na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie nie zostały utworzone kąpieliska w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

IX. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

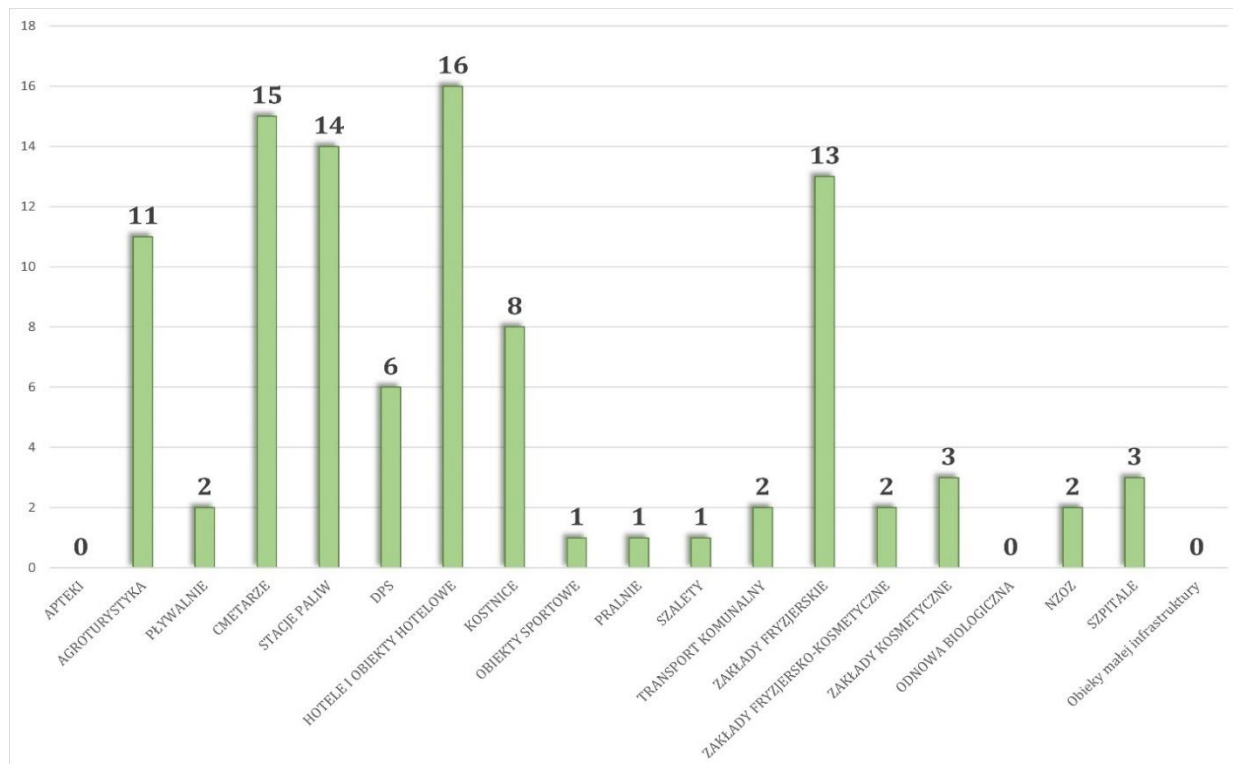
W 2023 roku ogółem skontrolowano 83 obiekty użyteczności publicznej będące pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie znajdujące się na terenie powiatu lubelskiego, co stanowiło 25,15% spośród 330 ujętych w ewidencji tj.:

- pływanie - skontrolowano 2 spośród 3 ujętych w ewidencji, co stanowiło 66,6%;
- cmentarze - skontrolowano 15 spośród 37 ujętych w ewidencji, co stanowiło 40,5%;
- stacje paliw - skontrolowano 14 spośród 36 ujętych w ewidencji, co stanowiło 38,9%;
- domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie i domy dla bezdomnych oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – skontrolowano 6 spośród 13 ujętych w ewidencji, co stanowiło 46,2%;
- hotele i inne obiekty świadczące usługi hotelarskie - skontrolowano 16 spośród 38 ujętych w ewidencji, co stanowiło 42,1%;
- domy przedpogrzebowe i usługi pogrzebowe – skontrolowano 8 spośród 13 ujętych w ewidencji, co stanowiło 61,5%;
- zakłady fryzjerskie - skontrolowano 13 spośród 82 ujętych w ewidencji, co stanowiło 15,9%;
- zakłady fryzjersko-kosmetyczne - skontrolowano 2 spośród 4 ujętych w ewidencji, co stanowiło 50%;
- zakłady kosmetyczne - skontrolowano 3 spośród 35 ujętych w ewidencji, co stanowiło 8,6%;
- obiekty sportowe - skontrolowano 1 spośród 2 ujętych w ewidencji, co stanowiło 50%;
- obiekty rekreacyjne - skontrolowano 1 spośród 1 ujętego w ewidencji, co stanowiło 100%;
- pralnie - skontrolowano 1 spośród 2 ujętych w ewidencji, co stanowiło 50%;
- szalety - skontrolowano 1 spośród 2 ujętych w ewidencji, co stanowiło 50%;

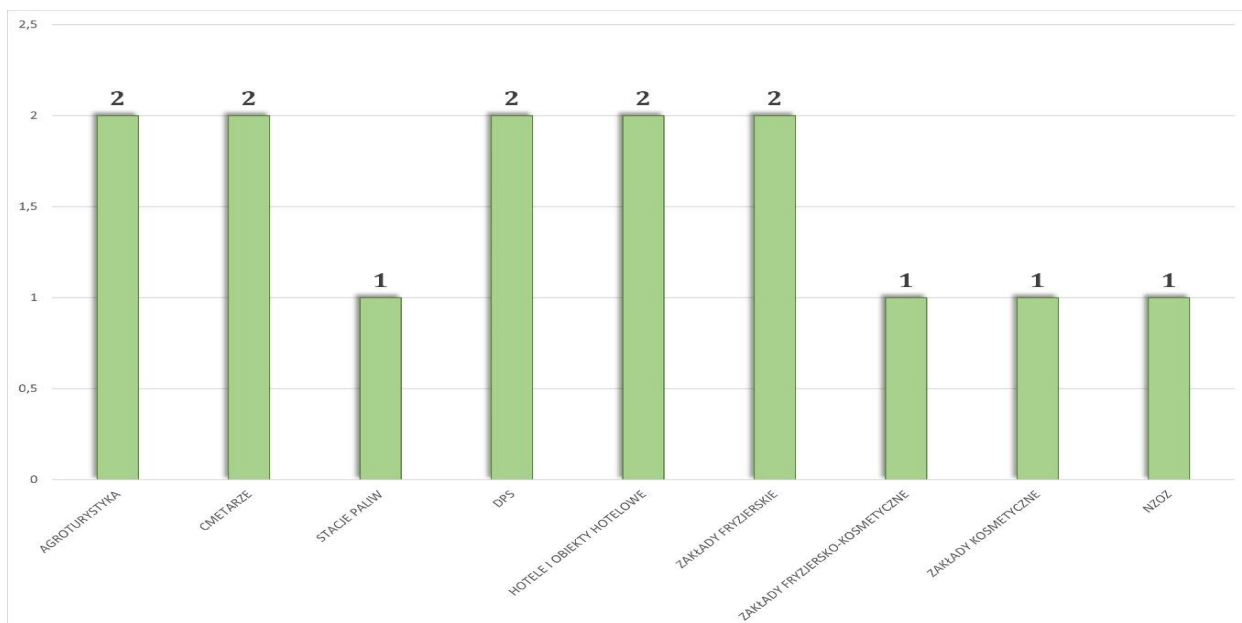
Niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny i techniczny stwierdzono w 15 obiektach, co stanowi 18% skontrolowanych obiektów.

Wykres. Liczba obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się pod nadzorem PPIS w Lublinie w 2023 r.

Wykres. Liczba obiektów użyteczności publicznej, które poddano kontrolom sanitarnym w 2023 r. z podziałem na poszczególne grupy obiektów.

Wykres. Rodzaje obiektów użyteczności publicznej, w których w trakcie kontroli w 2023 r. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego.

Pływalnie

Na terenie powiatu lubelskiego nadzorem sanitarnym objęte są 3 pływalnie kryte oraz 1 basen na terenie hotelu.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, pobrano do badań 21 próbek wody z 2 obiektów. Jakość wody basenowej została zakwestionowana w 1 obiekcie pod względem parametrów fizykochemicznych. W związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie wystosował wystąpienie, nakazujące podjęcie działań naprawczych i przeprowadzenie kontrolnych badań wody basenowej. Zarządca obiektów niezwłocznie podjął działania naprawcze i przeprowadził kontrolne badania wody.

Badania jakości wody z pływalni prowadzone były również przez zarządców obiektów w ramach kontroli wewnętrznej. Badania obejmowały wodę z systemu cyrkulacji, niecek basenowych, wanien jacuzzi. Ponadto w obiektach prowadzony był nadzór nad jakością wody ciepłej z natrysków w kierunku występowania bakterii *Legionella* sp. Jakość mikrobiologiczną wody (parametry *Legionella* sp. i *Pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36 \pm 2^{\circ}\text{C}$) kwestionowano w przypadku 2 obiektów. Po podjęciu działań naprawczych przez zarządców obiektów, jakość wody na pływalniach odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie wydał 20 ocen o jakości wody z pływalni.

Placówki Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu lubelskiego, znajdują się:

➤ 2 Domy pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej w Matczynie
- Dom Pomocy Społecznej w Kielczewicach Maryjskich.

➤ 4 Obiekty zapewniające całodobową opiekę:

- Dom Opieki im. św. Brata Alberta w Bychawie,
- Dom Spokojnej Starości "Comfort Place" w Jastkowie,
- Dom Opieki "PATRONUS" w Kalinówce,
- Dom Seniora w Osmolicach.

➤ 6 Innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Bychawie, Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia” w Głusku;
- Dzienny Dom Seniora SENIOR + w Piotrowicach;
- Mieszkania wspomagane wspierane drogą do samodzielności „WŁĄCZENI” w Dąbrowicy;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej "RÓWNE SZANSE - droga do godnego życia osób niesamodzielnych" w Dąbrowicy;
- Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Bełżycach;

➤ 1 noclegownia i dom dla bezdomnych:

- Wspólnota Osób Bezdomnych i z Zaburzeniami Psychicznymi "EMAUS" w Krężnicy Jarej.

Przeprowadzono kontrole sanitarne we wszystkich domach pomocy społecznej na terenie powiatu lubelskiego, ponadto skontrolowano 1 placówkę zapewniającą całodobową opiekę dla osób starszych oraz 2 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami medycznymi, za co nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego. Wszystkie pozostałe placówki utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym, jak również technicznym. Podopieczni powyższych placówek mieli zapewnione właściwe warunki bytowe.

Podczas kontroli w placówkach pomocy społecznej sprawdzano stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów (m. in. pokoi, pomieszczeń, w których prowadzone są warsztaty dla podopiecznych, sanitariatów), procedury dotyczące: postępowania z bielizną brudną i czystą, postępowania z odpadami medycznymi, a także prawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi.

Schronisko dla nieletnich

Na terenie powiatu lubelskiego znajduje się schronisko dla nieletnich w Dominowie. Obiekt jest corocznie kontrolowany przez pracowników Oddziału Higieny Komunalnej. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu. W związku z powyższym wydano decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W trakcie kontroli oceniany jest stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektu tj. pokoi, pomieszczeń warsztatowych, węzłów sanitarno-higienicznych, ponadto sprawdzany jest sposób postępowania z bielizną brudną i czystą, a także prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi.

Obiekty hotelarskie

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajduje się: 11 hoteli oraz 26 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Kontrole sanitarne przeprowadzono w 6 hotelach spośród 11 obiektów będących pod nadzorem, co stanowi 54,5% i w 10 innych obiektach świadczących usługi hotelarskie spośród 26 obiektów, co stanowi 38,5% nadzorowanych obiektów. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 hotelu i dotyczyły niewłaściwego postępowania z bielizną pościelową oraz w 1 obiekcie świadczącym usługi hotelarskie, i odnosiły się do braku dokumentu umożliwiającego ocenę sprawności przewodów wentylacyjnych w dniu kontroli. Pozostałe skontrolowane obiekty utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym oraz technicznym.

Ponadto przeprowadzono kontrole sanitarne w 2 obiektach świadczących usługi noclegowe na skutek zgłoszonych interwencji, dotyczących niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiektach. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły podnoszonych w treści interwencji zarzutów.

Właściciele obiektów noclegowych starają się systematycznie podnosić jakość świadczonych usług i polepszać wizerunek swoich obiektów przeprowadzając remonty pomieszczeń. Pokoje hotelowe wyposażane są w nowe sprzęty i meble. Postępowanie z czystą i brudną bielizną w obiektach, poza przypadkiem wymienionym powyżej jest prawidłowe. Obiekty mają podpisane umowy na pranie bielizny. Ponadto właściciele i zarządcy zwracają szczególną uwagę na otoczenie obiektów, które jest zadbane, urządzone są m. in. tereny zielone z alejkami. Obiekty świadczące usługi noclegowe, jako podstawowy element infrastruktury turystycznej, umożliwiają korzystanie z zasobów przestrzeni turystycznej obszaru, a usuwanie nieprawidłowości stwierdzanych w trakcie prowadzonych kontroli sanitarnych przyczynia się do podnoszenia standardów świadczonych usług noclegowych, co z kolei pozytywnie wpływa na rozwój turystyki w powiecie lubelskim.

Agroturystyka

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajduje się 11 gospodarstw agroturystycznych.

Kontrolole sanitarne przeprowadzono we wszystkich nadzorowanych gospodarstwach. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 obiektach agroturystycznych oraz w obydwu przypadkach dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego w toaletach i w jednym z obiektów odnosiły się do braku dokumentu umożliwiającego ocenę sprawności wentylacji w dniu kontroli. Pozostałe skontrolowane obiekty utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym oraz technicznym.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne, odnowy biologicznej

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajdują się 82 zakłady fryzjerskie, 35 zakładów kosmetycznych, 4 zakłady fryzjersko-kosmetyczne oraz 6 salonów odnowy biologicznej.

W 2023 roku kontroli poddano 18 obiektów, w tym:

- 13 zakładów fryzjerskich, co stanowi 72,2% obiektów;
- 3 zakłady kosmetyczne, co stanowi 16,6% obiektów;
- 2 zakłady fryzjersko-kosmetyczne, co stanowi 11,1% obiektów.

Zakres kontroli sanitarnych odnosił się do spełniania warunków higieniczno-sanitarnych prowadzonej działalności oraz warunków świadczonych usług, w tym stanu technicznego i porządkowego obiektów. W zakładach fryzjerskich, kosmetycznych istnieje ryzyko przeniesienia podczas świadczenia tego typu usług zakażeń bakteryjnych i wirusowych, w tym wirusami krwiopochodnymi (HBV, HCV, HIV), grzybicami skóry oraz pasożytami. Podstawową kwestią jest więc konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego klientów.

W związku z powyższym w trakcie kontroli pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie zwracali szczególną uwagę na postępowanie z narzędziami i sprzętem stosowanym i wykorzystywanym przy świadczeniu usług, zwłaszcza tych, w trakcie których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek tj. poprawność wykonywania procesów mycia i dezynfekcji, sterylizacji narzędzi, dobór właściwych środków do dezynfekcji narzędzi i powierzchni, przechowywanie narzędzi. Sprawdzane było postępowanie z narzędziami jednorazowego użycia, postępowanie z bielizną używaną do świadczenia usług, jak również stosowanie zapisów procedury, dotyczącej zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym. Kontrolowano również posiadanie przez personel środków ochrony indywidualnej, odzieży ochronnej (przechowywanie, czystość, zapas), środków do dezynfekcji rąk.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach fryzjerskich co stanowi 15,4% poddanych kontroli obiektów, w 3 zakładach kosmetycznych co stanowi 100% skontrolowanych obiektów, w 2 zakładach fryzjersko - kosmetycznych co stanowi 50% skontrolowanych w tej kategorii obiektów.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli w zakładach usługowych dotyczyły:

- ✓ braku cyklicznie wykonywanego testu biologicznego na skuteczność sterylizacji;
- ✓ braku opracowanej procedury ochrony przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi bądź niewłaściwie opracowana procedura;
- ✓ niewłaściwego postępowania z narzędziami, w tym stosowanie do świadczenia usług zanieczyszczonych, brudnych narzędzi, przechowywanie narzędzi wskazanych jako czyste

w brudnych pojemnikach;

- ✓ używania do świadczenia usług, podczas których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek niesterylnych narzędzi;

- ✓ niewłaściwych warunków mycia i dezynfekcji narzędzi fryzjerskich, tj. braku wydzielonego do tego celu punktu wodnego;

- ✓ braku kontroli procesu sterylizacji narzędzi w autoklawie.

W związku z ww. nieprawidłowościami, na osoby odpowiedzialne nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 300 zł oraz wydawano decyzję podlegającą natychmiastowemu wykonaniu, nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, a także decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie.

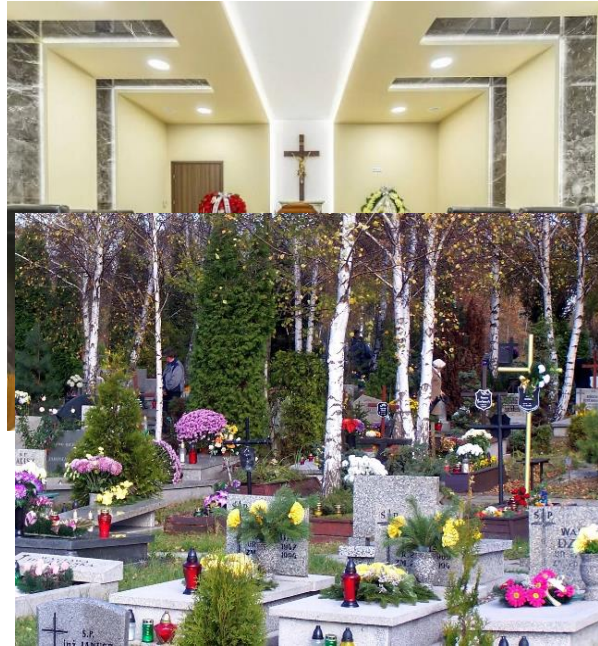
Rok 2023 był pierwszym rokiem po okresie pandemii, w którym prace Oddziału ponownie zostały skierowane na zadania określone w planach zasadniczych zadań. Kontrole, które były przeprowadzone w bieżącym okresie sprawozdawczym wykazały, że w znacznej części obiektów, szczególnie z tzw. branży beauty, nie jest zachowany odpowiedni stan sanitarno-higieniczny. Stwierdzano nieprawidłowości, z których część dotyczyła braku utrzymywania bieżącego porządku w obiekcie. Ponadto w związku z wyposażeniem większej liczby obiektów, w których stosowane są narzędzia wielokrotnego użytku w autoklawy zaistniał problem braku cyklicznych badań skuteczności sterylizacji w tych autoklawach, co stało się przedmiotem wydawania decyzji administracyjnych w tym zakresie.

Cmentarze

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajduje się 37 cmentarzy. W bieżącym roku sprawozdawczym skontrolowano 15 cmentarzy. W wyniku przeprowadzonych kontroli na terenie dwóch cmentarzy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, za co nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego oraz w zakresie gospodarki odpadami pochodzącymi z powierzchni grzebalnej cmentarza, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W trakcie pozostałych kontroli sanitarnych przeprowadzonych w ww. grupie obiektów stwierdzono, że zarządcy cmentarzy prowadzili zgodną z przepisami prawa gospodarkę odpadami komunalnymi oraz dbali o porządek w obrębie obiektów. Toalety znajdujące się przy cmentarzach, na stałe, bądź wypożyczane okresowo utrzymane były w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym. Zarządcy cmentarzy dbają o porządek i zieleń, coraz więcej cmentarzy posiada utwardzone alejki.

Do zadań wykonywanych przez pracowników Oddziału Higieny Komunalnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie dotyczących nadzoru nad szczątkami/zwłokami ludzkimi należy również **wydawanie zezwoleń na ekshumację, wywóz oraz sprowadzenie zwłok/szczątków ludzkich.** W 2023 r. wydanych zostało 136 decyzji zezwalających na ekshumację na terenie powiatu lubelskiego.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ekshumacja zwłok/szczątków może się odbyć po uzyskaniu uprzedniej zgody właściwego inspektora sanitarnego, wydanej w formie decyzji. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli, na cmentarzach znajdujących się na terenie powiatu lubelskiego, ekshumacje są wykonywane wyłącznie po przedstawieniu zarządowi cmentarza stosownej zgody Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie.

Domy przedpogrzebowe i usługi pogrzebowe

Na terenie powiatu lubelskiego znajduje się 13 domów przedpogrzebowych (w tym 2 kostnice), z czego skontrolowano 8 obiektów, co stanowi 62 % obiektów. Kontrole przeprowadzone w powyższej grupie obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Stwierdzono, że domy przedpogrzebowe znajdują się w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Wszystkie z objętych kontrolą domów przedpogrzebowych posiadały odpowiednie wyposażenie oraz utrzymane były we właściwym stanie sanitarnym, jak również zapewniony był w nich odpowiedni zapas środków do dezynfekcji, a gospodarka odpadami powstającymi w tych obiektach nie budziła zastrzeżeń. Pracownicy zakładów pogrzebowych

są świadomi, że odpady pochodzące z ostatniej toalety zmarłego powinny być traktowane odmiennie niż typowe odpady komunalne, dlatego też są one oddawane specjalistycznym firmom jako odpad niebezpieczny. Personel miał zapewnione środki ochrony indywidualnej i przestrzegał zasad higieny podczas wykonywania ostatniej toalety zmarłego oraz podczas ekshumacji.

W przypadku, przedsiębiorstw świadczących usługi w zakresie wykonywania ekshumacji kontrola obejmowała również wyposażenie, które jest niezbędne do jej przeprowadzenia.

Obiekty rekreacyjne

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajduje się jeden obiekt rekreacyjny, który w bieżącym okresie sprawozdawczym nie był planowany do kontroli. Obiekt znajduje się w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

Natomiast w 2023 r. przeprowadzono kontrolę interwencyjną w zakresie udostępniania miejsca do kąpieli na terenie obiektu rekreacyjnego. Interwencja została uznana za niezasadną, gdyż w toku kontroli stwierdzono, że na terenie ośrodka nie ma zorganizowanego kąpieliska ani miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli.

Obiekty sportowe

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego znajdują się dwa obiekty sportowe, z czego w 2023 r. skontrolowano jeden obiekt sportowy tj. boisko sportowe z trybunami wraz z zapleczem sanitarnym. Przeprowadzona kontrola sanitarna nie wykazała nieprawidłowości, obiekt był utrzymany w należytym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym.

Ustępy publiczne

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie znajdują się 2 ustępy publiczne, zlokalizowane na terenie powiatu lubelskiego. Kontrolę przeprowadzono w 1 obiekcie, drugi obiekt został zamknięty. W trakcie kontroli ustępu publicznego nie stwierdzono nieprawidłowości. Obiekt utrzymany był w należytym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym.

W ostatnim czasie w skontrolowanym ustępie publicznym zostały podjęte prace remontowe, na skutek czego w części obiektu uległ poprawie stan techniczny. Szalet posiada stałą obsługę, jest na bieżąco sprzątany i dezynfekowany, zapewniony jest zapas środków myjąco-dezynfekcyjnych oraz artykułów higienicznych. Obiekt czynny jest w okresie od marca do października i posiada podłączenie do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej.

Stacje paliw

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie znajduje się 36 stacji paliw zlokalizowanych na terenie powiatu lubelskiego. Kontrolę przeprowadzono w 14 obiektach, co stanowi 39,9% nadzorowanych obiektów. W większości skontrolowane obiekty utrzymane były w odpowiednim stanie higieniczno-sanitarnym i porządkowym. Dla klientów zapewnione były toalety, wyposażone w materiały higieniczne. Toalety utrzymane czysto, sprzątane na bieżąco, na stanie znajdował się zapas środków dezynfekcyjnych i czystościowych. W trakcie jednej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi gromadzonymi na terenie stacji paliw.

Interwencje

Na skutek zgłaszanych interwencji, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie przeprowadził 6 kontroli sanitarnych na terenie powiatu lubelskiego, w tym w 3 obiektach będących pod stałym nadzorem oraz w 3 obiektach nie widniejących w ewidencji. Przeprowadzone kontrole potwierdziły zarzuty podniesione w 3 interwencjach, co stanowi 50% zgłoszonych skarg.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie potwierdzonych interwencji odnosiły się do: niewłaściwej gospodarki odpadami komunalnymi, nieodpowiedniego stanu sanitarno-higienicznego mieszkania prywatnego oraz niewłaściwych warunków technicznych obiektów. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie, mając na względzie ochronę zdrowia publicznego, rozpatruje wszystkie zgłaszane interwencje i podejmuje natychmiastowe działania w ramach posiadanych kompetencji, zmierzające do wyeliminowania zagrożeń dla zdrowia.

Zakaz palenia

Jednym z priorytetów działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zabezpieczenie prawa osób niepalących, do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz oparów papierosów elektronicznych dlatego obiekty są systematycznie kontrolowane w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w miejscach użyteczności publicznej.

W powyższym zakresie skontrolowano 75 obiektów.

X. OCENA BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU LUBESLKIEGO W ZAKRESIE NADZORU NAD WARUNKAMI PRACY ORAZ CHORÓB ZAWODOWYCH

Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

Oddział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Lublinie prowadził działalność kontrolną w zakresie nadzoru sanitarnego w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy zgodnie z kluczowymi kierunkami działania, które zostały określone w Wytocznych Głównego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2023 r. Bieżący nadzór sanitarny sprawowany przez Oddział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami obejmował w 2023 r. kontrole przestrzegania przepisów m.in. z zakresu: bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, występowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, produktów biobójczych, detergentów, produktów kosmetycznych oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, a także oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy.

Realizowano również program wieloletni tj. ocenę przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, a także działania dotyczące upowszechniania specjalistycznej wiedzy w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty. Ponadto w 2023 roku prowadzono działania dotyczące zintegrowanej kontroli produktów chemicznych w ramach wspólnotowego projektu REF-11 oraz działania związane z objęciem wzmożonym nadzorem w sezonie letnim produktów biobójczych należących do grupy produktowej 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repelenty).

W ewidencji pionu Higieny Pracy w 2023 r. znajdowało się 161 obiektów. Na terenie powiatu lubelskiego przeprowadzono 51 kontroli w zakresie oceny warunków zdrowotnych środowiska pracy, przestrzegania obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach. Podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły:

- nieodpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń higienicznosanitarnych i pomieszczeń pracy;
- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestru pracowników narażonych na działanie tych czynników;
- braku wentylacji w pomieszczeniach pracy;
- nieprawidłowo wyposażonego pomieszczenia do spożywania posiłków;
- nieprawidłowo urządzonego pomieszczenia szatni;
- braku opracowania bądź aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy;

- braku przeprowadzenia badań i pomiarów chemicznych i fizycznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz zapoznania z ich wynikach pracowników;
- braku rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia oraz uzupełniania na bieżąco kart badań i pomiarów;
- niepowierzenia obsługi apteczki pracownikom przeszkolonym w udzielaniu pierwszej pomocy, braku wykazów pracowników, którym została powierzona ich obsługa oraz braku instrukcji udzielania I pomocy;
- braku szkoleń bhp pracowników;
- braku środków ochrony indywidualnej;
- braku aktualnego spisu stosowanych mieszanin chemicznych u stosujących;
- braku kart charakterystyk mieszanin chemicznych u stosujących.

W 2023 r. stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy w 1 zakładzie pracy, zajmującym się uprawą rolną, chowem i hodowlą zwierząt, łowiectwem, włączając działalność usługową. Czynnikiem szkodliwym był ponadnormatywny hałas, gdzie narażonych na jego oddziaływanie było 6 pracowników. Pracodawca opracował i wdrożyli w życie program działań organizacyjno-technicznych zmierzający do ograniczenia narażenia na hałas.

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy przeprowadzono 18 kontroli w 9 obiektach. W ewidencji pionu Higieny Pracy w 2023 r. znajdowało się 35 podmiotów, w których stwierdzono substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Liczba osób narażonych, w obiektach skontrolowanych wyniosła 165 pracowników.

W związku ze stwierdzonymi podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowościami wszczęto i prowadzono postępowania administracyjne, w wyniku których wydanych zostało 7 decyzji administracyjnych, zawierających nakazy m. in. w zakresie:

- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (1 nakaz);
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (1 nakaz);
- nieprzekazania rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do właściwego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (2 nakazy).

W większości przypadków jako czynnik o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy wskazywane były pyły drewna. Zarówno ekspozycja na pyły drewna twardego, jak i pyły drewna miękkiego, może być przyczyną chorób nowotworowych – głównie nowotworów złośliwych nosa i zatok przynosowych. Narażenie na pyły drewna twardego jest związane z wystąpieniem gruczolakoraka nosa, natomiast narażenie na pyły drewna miękkiego stwarza ryzyko rozwoju raka płaskonabłonkowego błon śluzowych nosa i zatok przynosowych. Zarówno pyły drewna twardego, jak i miękkiego w zależności od rozmiaru cząstek drewna, mogą upośledzać drożność górnych lub dolnych dróg

oddechowych, powodować choroby obturacyjne związane z ograniczeniem przepływu powietrza w płucach oraz przewlekłe zapalenie oskrzeli. Ponadto narażenie ostre, jak i przewlekłe na pyły drewna, może powodować działanie uczulające, bądź drażniące na błony śluzowe dróg oddechowych oraz skórę.

Podczas czynności kontrolnych zwrócono szczególną uwagę na stosowane w działalności zawodowej substancje i mieszaniny chemiczne sklasyfikowane jako mogące powodować raka kategorii 1A i 1B (zwrot H350). Substancje rakotwórcze należą do grupy czynników wpływających szkodliwie na zdrowie, zarówno w środowisku pracy, jak i w środowisku naturalnym, a zmiany nowotworowe mogą ujawnić się po upływie wielu lat od chwili pierwszego narażenia. Coraz więcej czynników chemicznych zostaje uznawanych za rakotwórcze. W sytuacji występowania szkodliwych substancji chemicznych na stanowiskach pracy obowiązkiem pracodawcy jest identyfikacja zagrożeń, ocena ryzyka zawodowego, wprowadzenie środków bezpieczeństwa, wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka, informowanie i szkolenie pracowników. Szczególne znaczenie dla zapewnienia bezpiecznych warunków pracy ma prawidłowa eksploatacja i konserwacja instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, stosowanie systemów zamkniętych produkcji, zamykanie instalacji/procesów w wydzielonych miejscach oraz mechanizacja / automatyzacja metod pracy, a także stosowanie środków ochrony indywidualnej.

W ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi występującymi w środowisku pracy przeprowadzono 14 kontroli w 8 obiektach. W ewidencji pionu Higieny Pracy w 2023 r. znajdowało się 25 podmiotów, w których stwierdzono szkodliwe czynniki biologiczne. Liczba osób narażonych, w obiektach skontrolowanych wyniosła 799 pracowników. W związku ze stwierdzonymi podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowościami wszczęto i prowadzono postępowania administracyjne, wydano 4 decyzje administracyjne.

Do najczęściej wskazywanych zagrożeń biologicznych grupy 3 były wirusy przenoszone drogą krwiopochodną, dotyczy to przede wszystkim trzech wirusów: zapalenia wątroby typu B (HBV), typu C (HCV) i ludzkiego wirusa niedoboru odporności (HIV). Ryzyko dotyczy osób mających zawodowy kontakt z potencjalnymi źródłami zakażenia. Oprócz pracowników ochrony zdrowia są to wszystkie osoby, które z powodu wykonywanego zawodu mają możliwość ekspozycji: policjanci, strażacy, strażnicy więzienni. Do ekspozycji zawodowej dochodzi w sytuacji styczności z materiałem potencjalnie zakaźnym, w związku z wykonywaną pracą, na przykład zakłucie igłą, skaleczenie, zachłapanie błon śluzowych, uszkodzonej skóry czy ugryzienie.

Materiałem potencjalnie zakaźnym mogą być płyn ustrojowy lub tkanka, w których mogą znajdować się cząstki infekcyjne w odpowiedniej ilości, która umożliwia transmisję zakażenia. Materiałem zakaźnym może być krew, płyn mózgowo-rdzeniowy, płyn opłucnowy, płyn osierdziowy, płyn maziowy, płyn otrzewnowy, płyn owodniowy, nasienie, treść dróg rodnych, tkanki nieutrwalone formaliną, pokarm kobiecy w przypadku HIV i ostrego HBV lub HCV. Odpowiednio wczesne zgłoszenie się do ośrodka specjalistycznego po ekspozycji zawodowej na materiał biologiczny pozwala w sytuacjach uzasadnionych na wdrożenie profilaktyki zakażeń HIV i HBV, a w przypadku HCV monitorowanie statusu serologicznego pacjenta i rozpoczęcie leczenia w przypadku wykrycia zakażenia. Konieczne wydaje się ciągle przypomnianie pracownikom służby zdrowia o obowiązku zgłaszania ryzykownego kontaktu z materiałem potencjalnie zakaźnym w miejscu pracy, zabezpieczeniu w miarę możliwości materiału źródłowego i sposobach profilaktyki nieswoistej oraz możliwościach podjęcia profilaktyki swoistej.

Ponadto narażenie pracowników na czynniki biologiczne zaklasyfikowane do 2 grupy zagrożenia występuje w zakładach produkujących żywność oraz pasze i związane jest z procesem produkcyjnym, oraz w zakładach świadczących usługi noclegowe.

W ramach realizacji *krajowego planu działania w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy* podnoszono świadomość społeczeństwa poprzez udzielanie porad i informacji w zakresie: narażenia na radon w pomieszczeniach oraz związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu oraz na temat dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu. Radon jest gazem szlachetnym promieniotwórczym, nie posiada smaku, zapachu, barwy, powszechnie występuje naturalnie w środowisku: w podłożu gruntowym, wodzie i powietrzu. Powstaje w wyniku promieniotwórczego rozpadu radu, który z kolei tworzy się w wyniku rozpadu uranu. Jako gaz może łatwo się przemieszczać. O ile w otwartej przestrzeni jego stężenie jest bardzo małe, w zamkniętych, źle wietrzonych pomieszczeniach, do których przedostaje się z podłoża gruntowego, jego poziom rośnie, co może prowadzić do negatywnych skutków zdrowotnych. Ryzyko narażenia na radon może wystąpić m.in. w miejscu zamieszkania, miejscu pracy oraz w budynkach o mieszanym przeznaczeniu. Główne źródła radonu w powietrzu wewnątrz budynków to:

- przedostawanie się radonu z gleby przez: spękania w fundamentach i podłódze, złącza konstrukcyjne oraz nieszczelności wokół rur, wszelkiego rodzaju nieszczelności fundamentów,
- materiały budowlane zawierające naturalnie występujące izotopy promieniotwórcze.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i amerykańskiej Agencji Ochrony Środowiska (EPA) ekspozycja na radon jest drugą, po paleniu tytoniu, przyczyną rozwoju raka płuc w populacji. Połączenie palenia tytoniu i wysokiego narażenia na radon powoduje znacznie wyższe ryzyko wystąpienia raka płuc niż każdy z tych czynników z osobna. W ramach realizowanego przez Głównego Inspektora Sanitarnego zadania mającego na celu identyfikację terenów, na których wewnątrz pomieszczeń w znacznej liczbie budynków poziom średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu może przekroczyć poziom odniesienia tj. 300 Bq/m³ na terenie powiatu lubelskiego wytypowano 40 placówek do pomiarów średniorocznego stężenia radonu. W przypadkach, gdy przekazany został wynik badania dotyczący wytypowanych placówek, w którym poziom średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu przekraczał poziom odniesienia tj. 300 Bq/m³, każdorazowo podejmowano działania mające na celu przekazanie informacji podnoszących świadomość w zakresie dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu.

W 2023 r. do Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami wpłynęło 11 wniosków o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone. Przeprowadzono 11 kontroli interwencyjnych. Interwencje dotyczyły warunków pracy, nieprzestrzegania obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, nieprzestrzegania przepisów dotyczących warunków obrotu produktami kosmetycznymi oraz nieprzestrzegania przepisów dotyczących produktów biobójczych i substancji czynnych, w tym wprowadzania do obrotu produktów biobójczych bez wymaganego numeru pozwolenia na obrót produktem biobójczym. W 5 przypadkach wnioski o podjęcie interwencji uznano za zasadne. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych pod których stwierdzono nieprawidłowości zostały wszczęte postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji.

Istotnym czynnikiem w zachowaniu odpowiedniego stanu higienicznosanitarnego zakładów pracy jest systematyczny nadzór w tym zakresie. Prowadzona działalność kontrolna w dużym stopniu przyczynia się do ponoszenia stanu bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, szczególnie w warunkach narażenia zawodowego. Pracodawcy wykazują zaangażowanie w zapewnianie pracownikom bezpiecznych warunków pracy. Zwiększa się również świadomość zawodowa samych pracowników w odniesieniu do zagrożeń w środowisku pracy, jak również w przestrzeganiu procedur i stosowaniu indywidualnych ochron osobistych, zabezpieczających przed powstawaniem chorób zawodowych czy wypadków przy pracy.

II Nadzór nad środkami zastępczymi, substancjami i mieszaninami chemicznymi, detergentami, produktami biobójczymi oraz prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

W 2023 r. realizowano również nadzór nad podmiotami zajmującymi się wytwarzaniem, wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla ludzi i środowiska. Kontrolowano między innymi zgodność danych w kartach charakterystyk substancji i mieszanin chemicznych, zgodność oznakowania na etykietach opakowań substancji i mieszanin chemicznych, prawidłowość klasyfikacji zagrożeń substancji i mieszanin chemicznych, respektowanie warunków ograniczeń produkcji, wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych niebezpiecznych substancji, mieszanin i wyrobów określonych w załączniku XVII rozporządzenia WE nr 1907/2006 (REACH) pod kątem zawartości w nich niedozwolonych substancji, legalność wprowadzania do obrotu substancji chemicznych (rejestracja substancji chemicznych), a także przestrzeganie zasad bezpiecznego stosowania w działalności zawodowej oraz bezpiecznego przechowywania chemikaliów w magazynach i innych pomieszczeniach pracy.

Kontrole przeprowadzono zarówno u wprowadzających do obrotu chemikalia (u producentów, formulatorów, importerów i dystrybutorów), jak i stosujących w działalności zawodowej substancje/mieszaniny chemiczne zwłaszcza stwarzające duże ryzyko dla zdrowia, tj. rakotwórcze, mutagenne, wpływające na rozrodczość oraz zaklasyfikowane jako żrące, toksyczne, szkodliwe dla środowiska i zdolne do bioakumulacji.

W 2023 r. w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zostało przeprowadzonych 28 kontroli, w tym 6 kontroli u importerów, eksporterów, dalszych użytkowników – formulatorów, dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz 22 kontrole u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami). W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin w 2 kontrolowanych podmiotach wszczęto i prowadzono postępowania administracyjne, w wyniku których wydanych zostało 3 decyzji, dotyczących niewłaściwego oznakowania mieszanin chemicznych, braku aktualnego spisu stosowanych mieszanin chemicznych, niezgodnych z prawem kart charakterystyk, a także ich braku.

Jednym z nadzorowanych obszarów jest rynek produktów biobójczych, które wykorzystywanych m.in. do dezynfekcji, usuwania, odstraszenia, wabienia i unieszkodliwiania mikroorganizmów oraz szkodników. Konieczność nadzorowania tego rodzaju produktów związana jest z ochroną zdrowia ludzkiego, jak i środowiska naturalnego, ze względu na obecność w nich substancji biologicznie czynnych lub innych szczególnie niebezpiecznych. Zasady wprowadzania do obrotu, a także nadzoru nad ww. produktami są regulowane przepisami krajowymi i Unii Europejskiej.

W 2023 r. w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi zostało przeprowadzonych 5 kontroli, w tym skontrolowano 5 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, udostępniających produkty biobójcze na rynku oraz stosujących produkty biobójcze. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Głównym kierunkiem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych była kontrola legalności wprowadzanych do obrotu produktów, tj.: czy udostępniane na rynku i stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produkty biobójcze posiadają pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót oraz czy dane w zezwoleniach są zgodne z danymi zawartymi na etykiecie oraz w karcie charakterystyki, czy wszystkie zawarte w produkcie substancje czynne są dopuszczone do stosowania w produktach. Ponadto w trakcie kontroli sprawdzano, czy oznakowanie produktu biobójczego jest zgodne z aktualnymi przepisami oraz czy etykieta produktu biobójczego zawiera wszystkie niezbędne informacje pozwalające na bezpieczne stosowanie danego produktu. W roku 2023 realizowany był wzmożony nadzór nad produktami biobójczymi należącymi do grupy produktowej 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repelenty). Przeprowadzone kontrole sanitarne miały na celu zwiększenie bezpieczeństwa konsumentów. W sezonie letnim wzrasta zainteresowanie społeczeństwa produktami, które zabezpieczają przed ugryzieniami komarów i kleszczy. Działania kontrolne skierowane były zarówno wobec dystrybutorów, czyli osób, które udostępniają na rynku produkty biobójcze, jak i producentów i importerów, którzy wprowadzają te środki do obrotu. Kontrole obejmowały podmioty prowadzące sprzedaż stacjonarną i rynek e-commerce (platformy sprzedaży on line, sklepy internetowe). Przeprowadzone kontrole miały na celu ochronę zdrowia ludzkiego przed szkodliwym wpływem produktów, które są obecne na rynku, ale nie spełniają określonych w przepisach wymagań. Eliminowanie produktów o niepotwierdzonej skuteczności, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, jest jednym z priorytetowych działań podejmowanych przez organy inspekcji.

W roku 2023 sprawowany był również nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty stosujące i wprowadzające do obrotu prekursorów narkotyków: kategorii 2A, 2B oraz kategorii 3. Przeprowadzono 4 kontrole w zakresie sprawdzenia legalności funkcjonowania firm podlegających obowiązkowi realizacji zadań z zakresu dokonywania rejestracji, które nie wykazały nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie. Kontrole prowadzono w ścisłej współpracy z Prezesem Biura ds. Substancji Chemicznych. Ponadto wydano 26 zezwoleń na wywóz/przywóz prekursorów. Na terenie powiatu lubelskiego prowadzi działalność gospodarczą 3 podmioty zajmujące się obrotem prekursorami narkotyków na terenie Unii Europejskiej oraz prowadzących handel z krajami trzecimi. W 2023r. podjęto działania kontrolne w zakresie prekursorów narkotykowych w 2 podmiotach stosujących prekursorów narkotykowe., podczas których nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ważnym obszarem jest prowadzenie nadzoru w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, monitorowanie przypadków zatruc i zgonów spowodowanych środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz wprowadzanie na rynek środków zastępczych. Realizacja działań dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych odbywa się we współpracy z Policją, Centralnym Biurem Śledczym Policji, Prokuraturą, Sądami, Urzędami Celno-Skarbowymi, Wojewódzkim Inspektoratem Nadzoru Farmaceutycznego. W minionym roku nie wydawano decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, tym samym nie były wydawane decyzje nakładające administracyjne kary pieniężne. W porównaniu do lat ubiegłych liczba prowadzonych postępowań zdecydowanie

spadła, co pozwala stwierdzić, że znowelizowane przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii odniosły oczekiwany skutek.

Jednym z ważnych zadań w obszarze nowych narkotyków jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie zatruc i podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i nowych substancji psychoaktywnych (NSP). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie we współpracy z podmiotami leczniczymi stale monitoruje zatrucia środkami zastępczymi i NSP. Z danych zebranych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie wynika, iż w 2023 roku, nie odnotowano przypadków zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i NSP na terenie powiatu lubelskiego.

III Nadzór nad obiektami wytwarzania, konfekcjonowania i obrotu produktami kosmetycznymi

Kwestie bezpieczeństwa produktów kosmetycznych regulowane są kompleksowo zarówno w legislacji europejskiej, jak i polskiej. Łącznie to bardzo restrykcyjny system wymogów i obowiązków, które prawo nakłada na przedsiębiorców wprowadzających produkty kosmetyczne do obrotu. Firmy kosmetyczne każdego roku wprowadzają coraz to nowsze produkty, rozszerzając swoje kosmetyczne portfolio. Jednak, aby wyrób kosmetyczny mógł trafić do sklepów, musi przejść szereg badań, by zapewnić bezpieczeństwo jego stosowania. Bezpieczeństwo produktów kosmetycznych jest niezmiernie ważne dla konsumentów, a za jego zapewnienie odpowiedzialni są producenci, dystrybutorzy oraz importerzy.

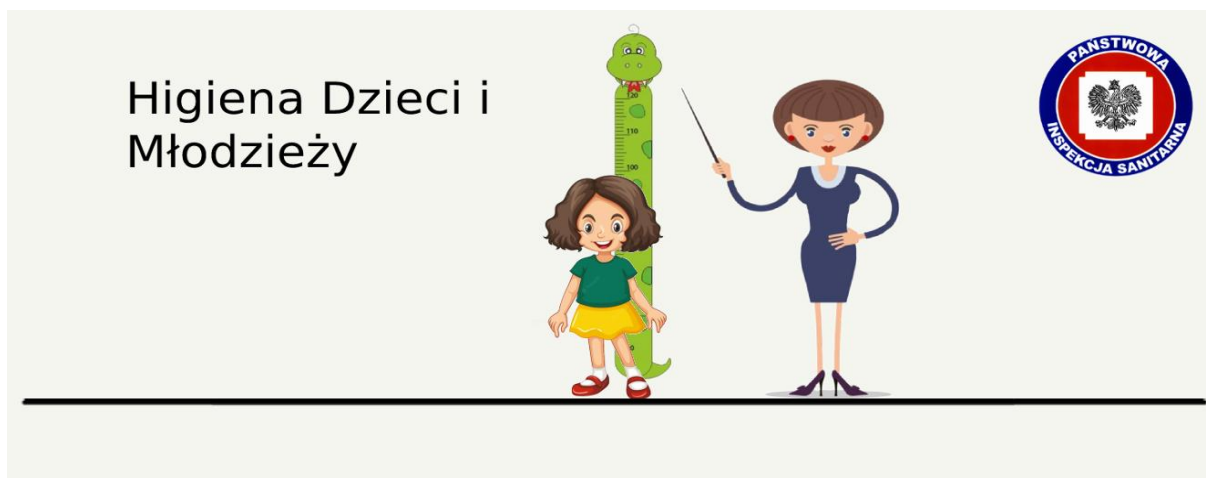
W ewidencji obiektów wytwarzających, konfekcjonujących i zajmujących się obrotem produktami kosmetycznymi nadzorowanych przez Oddział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie figuruje 11 obiektów. Na terenie powiatu lubelskiego w 2023 r. skontrolowano 8 zakładów. Kontroli poddano 1 zakład wytwarzający produkty kosmetyczne w zakresie warunków wytwarzania, dokumentacji, oznakowania opakowań jednostkowych. Spośród skontrolowanych przedsiębiorców 5 pełniło rolę osoby odpowiedzialnej za produkty kosmetyczne, kontrole przeprowadzono w zakresie oceny dokumentacji potwierdzającej bezpieczeństwo wprowadzanych do obrotu produktów kosmetycznych, a także oznakowania opakowań jednostkowych. Ponadto skontrolowano 2 obiekty udostępniające na rynku produkty kosmetyczne. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W jednym ze skontrolowanych podmiotów w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badań laboratoryjnych dwie próbki produktów kosmetycznych w zakresie oceny czystości mikrobiologicznej oraz oznaczenia zawartości wolnego formaldehydu. Otrzymane wyniki badań w przypadku obu próbek potwierdzają zgodność przebadanych próbek z limitami mikrobiologicznymi określonymi dla produktów kosmetycznych, jak również z wymaganiami w zakresie zawartości wolnego formaldehydu.

W ramach sprawowanego nadzoru pion Higieny Pracy wydał 8 decyzji administracyjnych, mające na celu wyegzekwowanie poprawy warunków pracy pracowników objętych ewidencją oraz przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa w zakresie obrotu produktami biobójczymi, kosmetykami oraz w zakresie nadzoru nad chemikaliami. Nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł.

IV Choroby zawodowe

Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. Rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych. Na terenie powiatu lubelskiego w roku 2023 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie prowadził 17 postępowań wyjaśniających w sprawie chorób zawodowych i wydał ogółem 6 decyzji, dotyczących chorób zawodowych, w tym 4 decyzje stwierdzające chorobę zawodową i 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Wśród stwierdzonych chorób zawodowych wystąpiły 2 przypadki chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw (borelioza) oraz po jednym przypadku choroby spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym i zewnątrzpochodnego alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych.

Podsumowując liczbę stwierdzanych chorób zawodowych, należy zauważyć, iż liczba chorób zawodowych na terenie powiatu lubelskiego od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2020 roku stwierdzonych zostało 6 chorób, w roku 2021 liczba ta spadła do 4 przypadków, w 2022 roku było to 5 przypadków, natomiast w roku 2023 stwierdzono 4 przypadki chorób zawodowych

Informacje ogólne

Pod nadzorem Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie na terenie powiatu lubelskiego w 2023r. - znajdowało się **145** placówek oraz 11 placówek wypoczynku zimowego i 62 placówki wypoczynku letniego.

Do nadzorowanych placówek należały: żłobki, kluby dziecięce, przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe, zespoły szkół, placówki opiekuńczo-wychowawcze z pobytem całodobowym (w tym: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, domy dziecka, schronisko dla nieletnich), placówka wsparcia dziennego, dom kultury, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki rekreacyjne oraz placówki wypoczynku zimowego i letniego.

W 2023r. na terenie powiatu lubelskiego przeprowadzono ogółem **117** kontroli, skontrolowano **59** placówek stałych i **14** sezonowych wypoczynku zimowego i letniego.

Przeprowadzone kontrole (117) to: kontrole sanitarne, kontrole tematyczne dotyczące: oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków, oceny dostosowania mebli do wymagań ergonomii, sprawdzające i interwencyjne, w związku z przygotowaniem szkół do nowego roku szkolnego oraz w związku z wydaniem opinii do celów rejestracji dla nowych placówek. Przeprowadzono: **59** kontroli sanitarnych, **41** kontroli sprawdzających, **5** kontroli interwencyjnych, **4** w związku z przygotowaniem szkół do nowego roku szkolnego, **2** kontrole w związku z wydaniem opinii dla nowych placówek, **2** kontrole tematyczne dotyczące oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków, **4** kontrole tematyczne dotyczące oceny dostosowania mebli do wymagań ergonomii.

Ponadto przeprowadzono **2** kontrole wypoczynku zimowego (1 forma wyjazdowa, 1 forma w miejscu zamieszkania) i **12** kontroli wypoczynku letniego (3 formy wyjazdowe i 9 w miejscu zamieszkania).

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania przeprowadzała kontrole w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w ośrodkach wypoczynku w zakresie:

- przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, higieny procesów nauczania, a także

- przestrzegania przez osoby stosujące substancje chemiczne obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach z dnia 25 lutego 2011 r. (Dz. U. z 2022r., poz. 1816) oraz rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych.

Rodzaj placówki	Liczba placówek w ewidencji	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba przeprowadzonych kontroli
Żłobki	11	3	3
Kluby Dziecięce	3	2	3
Przedszkola	35	11	16
Szkoły Podstawowe	64	33	70
Zespoły Szkół	19	8	22
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	2	2	2
Placówki opiekuńczo-wychowawcze (SOS Wioski Dziecięce, Dom Dziecka)	4	0	0
Placówki z pobytem całodobowym – inne (Schronisko dla Nieletnich)	1	0	0
Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego (świetlice, ogniska)	1	0	0
Placówki wychowania pozaszkolnego – inne (Szk. Muz., DK)	1	0	0
Placówki rekreacyjne – inne (Poradnie PP., Centra Zabaw)	4	0	0
Razem	145	59	117

Tabela 1. Liczba przeprowadzonych kontroli z podziałem na grupy obiektów

2. Stan sanitarno-techniczny obiektów

Żłobki

Spośród 11 żłobków oraz 3 klubów dziecięcych, zlokalizowanych na terenie powiatu lubelskiego, w 2023r. skontrolowano 5 placówek, przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych i 1 kontrolę sprawdzającą. Wydano 1 decyzję administracyjną na klub dziecięcy dotyczącą: zapewnienia centralnej regulacji mieszania ciepłej wody z ograniczeniem do 43⁰C przy umywalkach do mycia rąk dla dzieci oraz zapewnienia oświetlenia elektrycznego pomieszczeń placówki o parametrach zgodnych z Polską Normą.

Przedszkola

W 2023r. skontrolowano 11 placówek przedszkolnych spośród 35 znajdujących się w ewidencji. Ogółem przeprowadzono: 11 kontroli sanitarnych, 2 kontrole sprawdzające, 2 kontrole interwencyjne, 1 kontrolę do opinii dla nowej placówki przedszkolnej oraz 1 kontrolę do opinii dla innej formy wychowania przedszkolnego.

W 2023r. wydano 3 decyzje administracyjne nakazowe oraz 5 decyzji o nałożeniu opłaty w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas kontroli sanitarnych.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania osłonami ochraniającymi przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym i możliwością doznania urazu w salach zabaw przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci,
- zapewnienia podłóg w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci w dobrym stanie technicznym i sanitarnym,
- zapewnienia wyposażenia sali rehabilitacyjnej, luster szklanych posiadające atesty lub certyfikaty bezpieczeństwa,
- zapewnienia ciepłej wody o bezpiecznej temperaturze do utrzymania higieny osobistej dzieci,
- przedłożenia dokumentu potwierdzającego zapewnienie wentylacji zgodnej z PN w tym gwarantującej wymaganą krotność wymian powietrza w sali zabaw pozwalającego określić ilość osób (dzieci i nauczycieli) mogących jednocześnie przebywać w sali zabaw,
- zapewnienia aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych osób mających bezpośredni kontakt z dziećmi,
- udokumentowania protokołem przeprowadzoną kontrolę zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do placówki.

Część nieprawidłowości zostało usuniętych zarówno przed wydaniem decyzji administracyjnych nakazowych jak i w związku z wydanymi decyzjami administracyjnymi.

Kontynuowane jest postępowanie administracyjne dotyczące:

- zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania osłonami ochraniającymi przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym i możliwością doznania urazu w salach zabaw przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci,
- zapewnienia podłóg w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci w dobrym stanie technicznym i sanitarnym.

Szkoły

Na terenie powiatu lubelskiego spośród 83 placówek szkolnych objętych nadzorem, do których należą szkoły podstawowe oraz zespoły szkół, w 2023r. skontrolowano

41 placówek. Przeprowadzono ogółem 92 kontrole, w tym: 41 kontrole sanitarnych, 38 kontrole sprawdzających, 3 kontrole interwencyjne, 4 kontrole w związku z przygotowaniem szkół do nowego roku szkolnego, 2 kontrole tematyczne dotyczące obciążenia uczniów ciężarem plecaka/tornistra szkolnego oraz 4 kontrole tematyczne dotyczące dostosowania mebli do warunków ergonomii dla uczniów.

W 2023r. wydano: 24 decyzje administracyjne nakazowe, 17 decyzji przedłużających termin wykonania nakazów, 33 decyzje o nałożeniu opłaty, 4 decyzje wygaszenia/umorzenia postępowania

Stwierdzone w placówkach nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- stanu sanitarno-technicznego dróg, dojścia i ogrodzenia,
- zapewnienia urządzeń zabawowych na placach zabaw kompletnych bez uszkodzeń,
- zapewnienia ścian, sufitów i podłóg w dobrym stanie sanitarno-technicznym w salach lekcyjnych, salach rekreacyjnych, gimnastycznych, pomieszczeniach higienicznosanitarnych dla uczniów, w komunikacji,
- zapewnienia wentylacji zgodnej z PN w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów, szatniach i przebieralniach przy salach gimnastycznych, w pomieszczeniach higienicznosanitarnych dla uczniów oraz przedstawienia wyników badań potwierdzających zapewnienie właściwej wentylacji,
- zapewnienia stolarki drzwiowej w dobrym stanie technicznym w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów,
- zapewnienia szkła bezpiecznego, posiadającego atest bezpieczeństwa, zamontowanego w lustrach w placówkach szkolnych,
- zapewnienia urządzeń zamontowanych na boisku wielofunkcyjnym, urządzeń zamontowanych w sali gimnastycznej, mebli szkolnych w dobrym stanie sanitarnym i technicznym posiadających atesty i certyfikaty,
- zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania osłonami ochraniającymi przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym w salach lekcyjnych,
- zapewnienia w dobrym stanie sanitarno-technicznym mebli szkolnych,
- zapewnienia urządzeń do utrzymania higieny osobistej dzieci,
- zapewnienia ciepłej wody o temperaturze w zakresie od 35⁰C do 43⁰C w instalacji wody przy umywalkach w pomieszczeniach higienicznosanitarnych, z których korzystają uczniowie oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych,
- zapewnienia w pomieszczeniach szkoły oświetlenia elektrycznego o parametrach zgodnych z Polską Normą,
- zabezpieczenia okien przed nadmiernym nasłonecznieniem w pracowniach komputerowych,
- zapewnienia aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych osób mających bezpośredni kontakt z uczniami,
- użytkowania pomieszczeń o nieodpowiedniej wysokości i zagłębionych,
- zapewnienia miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych,
- udokumentowania protokołem przeprowadzoną kontrolę zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do placówki.

Zakończono 25 postępowań w tym: 13 z 2023r., 10 z 2022r., 1 z 2021r., 1 z 2018r.

Uzyskano poprawę w zakresie:

- zapewnienia równego i bezpiecznego terenu placu zabaw,
- zapewnienia wyposażenia placu zabaw w dobrym stanie technicznym,
- zapewnienia ogrodzenia posesji przedszkola, szkoły,
- zapewnienia miejsca na pojemniki służące do czasowego gromadzenia odpadów stałych,

- zapewnienia wentylacji zgodnej z PN w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci/uczniów, szatniach i przebieralniach przy salach gimnastycznych, w pomieszczeniach higienicznosanitarnych dla uczniów oraz przedstawiono wyniki badań potwierdzające zapewnienie właściwej wentylacji,
- zapewnienia opraw oświetleniowych z osłoną na żarówki posiadających atest bezpieczeństwa w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci/uczniów,
- zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania osłonami ochraniającymi przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym w salach edukacji wczesnoszkolnej, sali świetlicowej,
- zapewnienia wyposażenia placówki w meble, w dobrym stanie technicznym i sanitarnym, posiadające certyfikaty bezpieczeństwa,
- zapewnienia ścian gładkich bez ubytków, łatwych do utrzymania w czystości, w pomieszczeniach sal lekcyjnych, pomieszczeniach higienicznosanitarnych, szatniach, przebieralniach przy sali gimnastycznej,
- zapewnienia podłóg gładkich, w dobrym stanie sanitarno-technicznym, łatwych do utrzymania w czystości w salach lekcyjnych, sali rekreacyjno-zastępczej, sali gimnastycznej, ciągach komunikacyjnych,
- zapewnienia poręczy balustrad na klatkach schodowych w dobrym stanie technicznym, nie stwarzających ryzyka wystąpienia nieszczęśliwego wypadku dzieci/uczniów,
- zapewnienia bezpiecznego wypełnienia szklanego posiadającego atest bezpieczeństwa,
- zabezpieczenia pomieszczenia wiatrołapu pełniącego funkcję szatni uczniów przed napływem chłodnego powietrza,
- zapewnienia aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych osób mających bezpośredni kontakt z uczniami,
- wyłączenia z użytkowania pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt uczniów o zbyt niskiej wysokości i zagłębionego.

Ocena środowiska szkolnego

Ocenię podlegało zapewnienie właściwej wentylacji, temperatury oraz oświetlenia zgodnego z Polskimi Normami w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci/uczniów. W związku ze sprawowaniem nadzoru nad jakością mikroklimatu zwracano również uwagę na możliwość wietrzenia pomieszczeń poprzez otwieranie okien w placówkach oświatowych.

Mikroklimat

W 2023 r. w okresie grzewczym wykonywane były pomiary temperatury w pomieszczeniach, z których korzystały dzieci i uczniowie. Ogółem zmierzono temperaturę w 71 placówkach, wykonano 71 oznaczeń.

W placówkach zapewniono temperaturę zgodną z wymaganiami, tj. co najmniej 18⁰C, w większości wynosiła ok. 21⁰C. Na terenie powiatu lubelskiego w 2023r. nie stwierdzono nieprawidłowych temperatur w pomieszczeniach.

Wentylacja

W większości placówek oświatowych w pomieszczeniach dydaktycznych przeznaczonych dla dzieci i uczniów oraz pomieszczeniach higienicznosanitarnych zapewniona jest wentylacja grawitacyjna i wspomagana mechanicznie.

W 2023r. wydano 12 decyzji administracyjnych nakazujących zapewnienie wentylacji w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci/uczniów i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych w placówkach na terenie powiatu.

Zakończono postępowania administracyjne w zakresie zapewnienia właściwej wentylacji w pomieszczeniach w 3 placówkach.

W 5 szkołach podstawowych i w 2 zespołach szkół, 2 ośrodkach szkolno-wychowawczych kontynuowane jest postępowanie administracyjne w zakresie zapewnienia właściwej wentylacji zgodnej z Polską Normą w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci/uczniów.

Oświetlenie

Ważnym elementem środowiska szkolnego jest zapewnienie właściwego, zgodnego z obowiązującymi normami oświetlenia, które jest niezbędne w zapewnieniu higieny procesu nauczania. Pomiary natężenia oświetlenia elektrycznego przeprowadzane każdego roku przez Pracownię Sanitarnej Kontroli Środowiska Pracy PSSE w Lublinie wykazują znaczne niedoświetlenie stanowisk pracy ucznia, w związku z tym w dalszym ciągu występuje konieczność poprawy natężenia oświetlenia w placówkach oświatowych. W 2023r. wydano decyzję administracyjną w powyższym zakresie.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

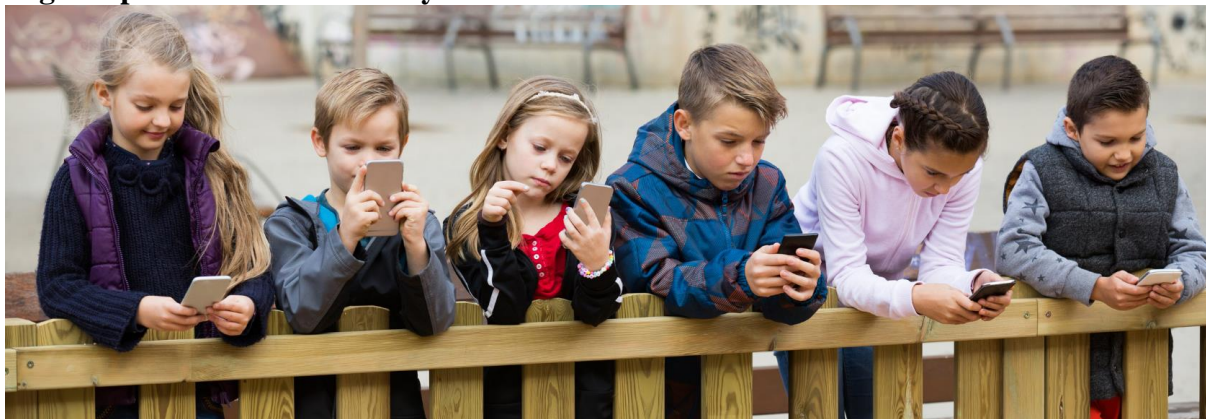
Podczas kontroli ocenie podlegały warunki pracy ucznia przy stanowisku komputerowym, dostosowanie ich do zasad ergonomii. Zwracano uwagę na elementy wyposażenia, w tym powierzchnię przypadającą na stanowisko komputerowe, ustawienie i odległość sprzętu od sąsiedniego monitora oraz odległości między uczniem, a tyłem sąsiedniego monitora, właściwą powierzchnię blatów stołów, zapewnienie prawidłowego oświetlenia elektrycznego, oświetlenia naturalnego i wentylacji. W zakresie wyposażenia pracowni w meble – stoliki i krzesła stwierdzono, że nie wszystkie pracownie są wyposażone w sprzęt zróżnicowany, regulowanej wysokości. Z jednej lub kilku pracowni komputerowych w szkole korzystają uczniowie ze wszystkich oddziałów klasowych o bardzo zróżnicowanym wzroście.

Coraz częściej stosowanym rozwiązaniem w placówkach jest użytkowanie przenośnych komputerów - notebooków, z których uczniowie korzystają nie zmieniając stanowiska pracy odpowiadającego wymaganiom ergonomii. Placówki wyposażone w stacjonarne zestawy komputerowe użytkują monitory ciekłokrystaliczne zapewniające większy komfort pracy i nauki. Prowadzone postępowanie administracyjne dotyczyło zapewnienia osłon na oknach ochraniających przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Ocena realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych w klasopracowniach szkolnych

W 2023r. w zakresie oceny warunków do realizowania podstawy programowej przedmiotu chemia stwierdzono, że nieliczne szkoły podstawowe posiadają odpowiednio wyposażone pracownie chemiczne lub klasopracownie chemiczne i zapewniają warunki do przeprowadzania doświadczeń na lekcjach chemii przez uczniów. W większości skontrolowanych szkół nie ma pracowni lub klasopracowni chemicznych, nie ma substancji i preparatów chemicznych. Prowadzenie zajęć chemii odbywa się przy pomocy sprzętu multimedialnego na zasadzie pokazów lub doświadczeń przeprowadzanych przez nauczyciela i demonstracji. Podczas kontroli sanitarnych w 2023r. nie stwierdzono nieprawidłowości.

Higiena procesu nauczania i wychowania

Ocena higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach

Oceniając środowisko szkolne ramach nadzoru bieżącego, szczególną uwagę zwracano na tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny.

W 2023r. ocena prowadzona była pod kątem rozpoczynania zajęć o stałej porze dnia oraz zachowania różnicy 1 godziny lekcyjnej pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia.

W roku 2023 oceniono plan lekcji w 33 szkołach podstawowych w 264 oddziałach i w 8 zespołach szkół w 64 oddziałach w zakresie równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Różnica liczby godzin pomiędzy dniami tygodnia wynosiła 1 lub 2 godz., ponadto liczba godzin pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa od 1 lub 2 godzin.

W skontrolowanych placówkach szkolnych na terenie Powiatu Lubelskiego w 2 szkołach podstawowych zajęcia lekcyjne prowadzone są w systemie dwuzmianowym i w 3 zespołach szkół.

Ergonomia mebli w szkołach i przedszkolach

W ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzana jest ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów. Niewłaściwe dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów może być spowodowane: przemieszczaniem się uczniów pomiędzy salami dydaktycznymi (brakiem własnych klas, przeznaczonych wyłącznie dla jednego oddziału), brakiem zróżnicowania mebli szkolnych (np. tylko jedna wielkość mebli w salach lekcyjnych), nieodpowiednim zestawieniem stołów i krzeseł, częstą zmianą stanowisk pracy, brakiem odpowiednich nawyków i samokontroli uczniów, nieprzestrzeganiem prawidłowego doboru mebli w klasie przez nauczycieli.

W 2023r. oceniono dostosowanie mebli szkolnych do warunków antropometrycznych uczniów w przedszkolach w 11 placówkach w 11 oddziałach, oceniono 192 stanowiska pracy (wykonano 576 oznaczeń) nieprawidłowości nie stwierdzono. W szkołach podstawowych w 36 placówkach w 51 oddziałach oceniono 671 stanowisk (wykonano 2013 oznaczenia), nieprawidłowości stwierdzono w 1 szkole podstawowej w 3 oddziałach na 5 stanowiskach. W zespołach szkół w 6 placówkach w 19 oddziałach, oceniono 265 stanowisk (wykonano 795 oznaczeń), nieprawidłowości stwierdzono w 1 placówce w 8 oddziałach na 53 stanowiskach. Do dyrektorów szkół i organów prowadzących wystosowane zostały 2 wystąpienia pokontrolne mające na celu zwrócenie uwagi na dostosowanie mebli do wymagań ergonomii dla uczniów. Zgodnie z otrzymanymi odpowiedziami od dyrektorów szkół na wystąpienia pokontrolne stan uległ poprawie.

Ocena wyposażenia placówek oświatowych w meble i sprzęt sportowy posiadający certyfikaty bezpieczeństwa

Ocenę przeprowadzono wg wytycznych GIS w odniesieniu do mebli i sprzętu sportowego zakupionego po 1997 r.

W zakresie spełnienia wymogów w stosunku do wyposażenia w meble posiadające certyfikaty bezpieczeństwa (w tym przedszkola, szkoły podstawowe) stwierdzono, że:

- 11 placówek przedszkolnych posiada meble w 100% zakupione po 1997r. posiadające certyfikaty bezpieczeństwa,
- 25 szkół różnych typów (szkoły podstawowe, zespoły szkół) posiada meble w 100% zakupione po 1997r. posiadające certyfikaty bezpieczeństwa,
- 11 placówek z wyżej wymienionych posiada meble powyżej 50% zakupione po 1997r.,
- 3 placówki posiadają meble do 50% zakupione po 1997r.,
- 1 placówka posiada meble do 25% zakupione po 1997r.,
- 1 placówka posiada wyłącznie meble zakupione przed 1997r.

W zakresie spełnienia wymogów w stosunku do urządzeń i sprzętu sportowego stanowiącego wyposażenie sali gimnastycznej i boiska szkolnego ustalono, że:

- 11 szkół podstawowych jest wyposażonych w urządzenia i sprzęt sportowy w 100% zakupiony po 1997r., posiadający certyfikaty bezpieczeństwa,
- 6 szkół posiada urządzenia i sprzęt sportowy powyżej 50% zakupiony po 1997r.,
- 7 szkół posiada wyposażenie do 50% zakupione po 1997r.,
- 2 szkoły posiadają wyposażenie do 25% zakupione po 1997r.,
- 7 szkół posiada sprzęt sportowy i urządzenia zakupione przed 1997r.,
- 6 zespołów szkół posiada urządzenia i sprzęt sportowy w 100% zakupiony po 1997r., posiadający certyfikaty bezpieczeństwa,
- 1 zespół szkół posiada urządzenia i sprzęt sportowy powyżej 50% zakupiony po 1997r.,
- 1 zespół szkół posiada urządzenia i sprzęt sportowy do 25%,

Możliwość pozostawienia podręczników w szkołach.

W związku ze zbyt dużym obciążeniem uczniów ciężarem tornistrów / plecaków szkolnych, wprowadzony został prawny obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w placówkach podręczników i przyborów szkolnych.

W 2023 r. w skontrolowanych 41 szkołach, stwierdzono, że w 40 placówkach zostały zapewnione indywidualne szafki przeznaczone do pozostawienia przez uczniów części podręczników lub przyborów szkolnych, lub zapewnione wydzielone półki lub szafki w salach dydaktycznych, którymi opiekuje się dany oddział klasowy. Zapisy o spełnieniu wymogu dotyczącego zapewnienia możliwości pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w danej placówce zawarte są w dokumentacji prowadzonej przez szkołę, zarządzeniach dyrektorów lub zapisach z narad pedagogicznych. Rodzice uczniów informowani są o zastosowanych rozwiązaniach podczas zebrań w szkole.

W 1 placówce nie zapewniono miejsca do pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych, wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą zespołu szkół nakazującą zapewnienie warunków do pozostawienia podręczników lub przyborów szkolnych, z terminem wykonania w 2024 r.

Pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie przeprowadzili ocenę ciężaru ciała ucznia i ciężaru jego tornistra podczas, której określono stosunek procentowy w odniesieniu do normy 10% normy i 15% normy, zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego waga plecaka nie powinna przekraczać 10-15 % masy ciała ucznia.

Pomiary ciężaru ciała uczniów i ich tornistrów wykonano w:

- 2 szkołach podstawowych, w 16 oddziałach, u 248 uczniów (wykonano 496 oznaczeń).

Pomiary wykazały, że:

- 35 uczniów posiadało tornistry, których waga mieściła się do 10% masy ciała uczniów,
- 139 uczniów posiadało tornistry, których waga mieściła się do 15% masy ciała uczniów,
- 74 uczniów posiadało tornistry, których waga przekraczała 15% masy ciała ucznia.

Zbyt ciężki plecak może powodować niekorzystne, bolesne napięcia w mięśniach i stawach, oraz bóle bioder i kolan. Noszenie nieodpowiedniego plecaka wymusza nieprawidłową postawę – pochylanie sylwetki do przodu, a także bóle w okolicach karku. Nadmierne obciążenie źle wpływa również na ramiona, które są nieprzystosowane do noszenia ciężarów. Wystosowano do dyrektorów szkół wystąpienia pokontrolne mające na celu zwrócenie uwagi na właściwy dobór tornistra/plecaka szkolnego, kontrolowanie zawartości tornistra oraz możliwość pozostawienia części przyborów i podręczników szkolnych przez uczniów w indywidualnych szafkach szkolnych lub w wyznaczonych miejscach.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, skontrolowano również warunki sanitarno-higieniczne do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Ocenie poddano m. in. posiadanie przez placówkę infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego na terenie naszego powiatu w dalszym ciągu jest niewystarczająca.

Ze skontrolowanych 41 szkół (33 szkoły podstawowe i 8 zespołów szkół):

- 5 szkół podstawowych posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem
- 1 szkoła podstawowa posiada szkolny zespół sportowy bez boiska
- 1 szkoła posiada salę gimnastyczną, salę rekreacyjno-zastępczą i boisko szkolne,
- 4 szkoły posiadają salę gimnastyczną boisko,
- 1 szkoła posiada salę gimnastyczną,
- 17 szkół posiada salę rekreacyjno-zastępczą i boisko,
- 1 szkoła podstawowa posiada salę rekreacyjną,
- 3 szkoły podstawowe prowadzą zajęcia wf-u na korytarzu szkolnym oraz na boisku szkolnym.

Ze skontrolowanych 8 zespołów szkół:

- 3 zespoły szkół posiadają szkolny zespół sportowy z boiskiem

- 1 zespół szkół posiada salę gimnastyczną, salę rekreacyjno-zastępczą i boisko szkolne,
 - 2 zespoły szkół posiadają salę gimnastyczną i boisko,
 - 2 zespoły szkół posiadają salę rekreacyjno-zastępczą.
- Na 83 szkoły będące w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej tylko 2 posiadają basen.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Spośród skontrolowanych 41 placówek szkolnych: 24 szkoły podstawowe prowadzą dożywianie uczniów - 12 placówek szkolnych posiada kuchnię, uczniowie mają możliwość korzystania z ciepłych posiłków. Do pozostałych placówek posiłki są dostarczane z cateringu. Z posiłków jednodaniowych w 9 placówkach korzysta 799 uczniów, z posiłków dwudaniowych (w 24 placówkach) korzysta 2983 uczniów. 255 posiłków było dofinansowanych przez ośrodki pomocy rodzinie oraz inne podmioty np. radę rodziców w szkole.

W 7 zespołach szkół była możliwość korzystania z obiadów dwudaniowych lub jednodaniowych, w 1 zespole szkół żywienie nie jest prowadzone. Posiłki zapewniono dla 1293 uczniów - 61 posiłków było dofinansowanych przez ośrodki pomocy rodzinie.

Warunki do utrzymania higieny

W 2023r. w 7 skontrolowanych szkołach podstawowych i zespole szkół na terenie powiatu lubelskiego występowała ponadnormatywna liczba dzieci i uczniów na urządzenie ustępowe lub umywalki.

W pomieszczeniach sanitarnych, z których korzystały dzieci i uczniowie dokonywany był pomiar temperatury ciepłej wody w strumieniu przy punktach wodnych. Ogółem zmierzono temperaturę ciepłej wody w strumieniu w 47 placówkach w powiecie lubelskim, wykonano 71 pomiarów. W kontrolowanych placówkach stwierdzono brak bieżącej ciepłej wody w 6 placówkach, do końca 2023r. zapewniono ciepłą bieżącą wodę w 3 placówkach, wobec 3 placówek prowadzone jest postępowanie administracyjne.

W 3 placówkach stwierdzono za gorącą wodę do utrzymania higieny osobistej dzieci/uczniów, Do końca 2023r. w 2 placówkach stan uległ poprawie, kontynuowane jest 1 postępowanie na zapewnienie centralnej regulacji mieszania wody.

W 1 placówce szkolnej w pracowni kulinarnej stwierdzono brak umywalki do mycia rąk i brak zlewozmywaka do mycia żywności, naczyń stołowych i sprzętu kuchennego, wydano decyzję administracyjną w tym zakresie. Brak środków do utrzymania higieny osobistej dla uczniów stwierdzono w 2 placówkach szkolnych.

Niewłaściwy stan techniczny zniszczone ściany, posadzki, zniszczone wyposażenie i armaturę sanitarną stwierdzono w: 4 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół.

Wydano decyzje administracyjne w zakresie:

- zapewnienia bezpiecznej temperatury ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk,
- zapewnienia ciepłej wody w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przeznaczonych dla uczniów,
- zapewnienia w dobrym stanie technicznym instalacji wentylacyjnej w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przeznaczonych dla uczniów,
- zapewnienia drzwi wejściowych do pomieszczenia sanitarno-higienicznego dla dziewcząt, chłopców,
- zapewnienia urządzenia do utrzymania higieny osobistej w pomieszczeniu higienicznosanitarnym dla dzieci z oddziału przedszkolnego,
- zapewnienia właściwej wentylacji w kabinach ustępowych w placówkach szkolnych,

- zapewnienia luster w pomieszczeniach higienicznosanitarnych ze szkłem posiadającym atest bezpieczeństwa.

Poprawie uległy warunki do utrzymania higieny w zakresie:

- zapewnienia wentylacji mechanicznej i grawitacyjnej zgodnej z Polską Normą w pomieszczeniach higienicznosanitarnych,
- zapewnienia ciepłej wody w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przeznaczonych dla uczniów,
- zapewnienia ścian i sufitów w dobrym stanie sanitarno-technicznym w pomieszczeniach higienicznosanitarnych.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2023r. nadzorem objęto 11 placówek wypoczynku zimowego i 62 placówki wypoczynku letniego.

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem zimowym w 2023r. skontrolowano łącznie 14 placówek (4 formy wyjazdowe i 10 w miejscu zamieszkania) z których skorzystało łącznie 243 uczestników. Przeprowadzone kontrole wypoczynku zimowego nie wykazały nieprawidłowości. Warunki sanitarno - higieniczne w placówkach organizujących wypoczynek zimowy nie budziły zastrzeżeń.

W 2023r. wypoczynek letni w większości przypadków był organizowany w formie półkolonii na bazie obiektów objętych całorocznym nadzorem.

Z form wypoczynku w miejscu zamieszkania skorzystało 181 uczestników, natomiast z form wyjazdowych wypoczynku letniego skorzystało 62 uczestników.

Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku dokumentacji do celów sanitarno – epidemiologicznych pracowników mających kontakt z uczestnikami wypoczynku. Organizatorzy wypoczynku dostarczyli część dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych do siedziby Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie, wydano decyzje opłatowe.

Informacje o organizatorach wypoczynku i placówkach, w których wypoczynek będzie organizowany uzyskiwane są z bazy danych prowadzonej przez Kuratorium Oświaty w Lublinie. Wszystkie placówki wypoczynku skontrolowane na terenie Powiatu Lubelskiego były zgłoszone do ww. bazy.

W 2023r. wydano:

- decyzji administracyjnych nakazowych – 29
- decyzji przedłużających termin wykonania nakazów – 18
- decyzji umarzających/wygaszających – 4
- decyzji o nałożeniu opłaty – 43
- opinie dla nowych placówek - 2
- wystosowano 4 wystąpienia do organów prowadzących z prośbą o podjęcie działań naprawczych dotyczących organizacji pracy w placówce przedszkolnej m.in. w zakresie ilości dzieci w placówce.

Zakończono postępowania w 27 placówkach (14 z 2023r., 11 z 2022r., 1 z 2021r., 1 z 2018r.)

XII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć prowadzonych na terenie powiatu lubelskiego, wpisując się w ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy m.in. opiniowanie i uzgadnianie w zakresie wymagań higieniczno-zdrowotnych:

- studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego polityk, strategii, planów lub programów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko;
- dokumentacji projektowej;
- wniosków w sprawie udzielania zgody na odstępstwo od warunków technicznych;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych oraz wydawania opinii o spełnieniu wymagań sanitarnych na podstawie przepisów szczególnych.

Realizacja zadań Oddziału w zestawieniu liczbowym i w zakresie rodzaju obiektów budowlanych.

Wydanie stanowiska dotyczącego strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w formie opinii - 10,
- opiniowanie dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w formie opinii – 35, w tym 3 negatywnie,
- liczba opinii w sprawie projektów decyzji o ustaleniu warunków zabudowy/lokalizacji inwestycji celu publicznego w formie postanowień – 1

Wydanie stanowiska dotyczącego oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:

- wydanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku takiej potrzeby co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko – 102, tym 5 stwierdzających konieczność sporządzenia raportu,
- wydanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – 2,

Wydanie stanowiska dotyczącego uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- uzgodnienie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych w formie opinii – 13,

Wydanie stanowiska dotyczącego dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego pod względem wymagań sanitarnych:

- wydanie stanowiska w sprawie dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego pod względem wymagań sanitarnych wg art. 56 ustawy Prawo budowlane – 44.

Wydanie stanowiska dotyczącego innych spraw:

- wydanie stanowiska w innych sprawach w formie pisma / opinii / decyzji / zaświadczenia / postanowienia – 133.

W trakcie wykonywania ustawowych zadań przeprowadzono 56 kontroli (wizytacji) obiektów budowlanych, w tym kontrole obiektów w trakcie budowy – 1.

Podsumowując, w 2023 r. Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie przeprowadził 340 postępowań administracyjnych zakończonych zajęciem pisemnego stanowiska w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 3 zakończonych stanowiskiem negatywnym, wykonując przy tym 56 kontroli obiektów.

W trakcie prowadzonych postępowań administracyjnych zwrócono uwagę na następujące trendy/ kierunki rozwoju inwestycyjnego:

etap wydawania opinii w postępowaniu administracyjnym w celu wydania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych:

- zespoły zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z garażami w różnych częściach powiatu,
- uruchomienie produkcji różnego typu opakowań foliowych i opakowań papierowych firmy Stella Pack na terenie Panattoni Park Lublin II przy ul. Przemysłowej w Niemcach gmina Niemce;
- budowa obory wolnostanowiskowej oraz cielętnika w miejscowości Łubki Kolonia, gmina Wojciechów,
- remonty dróg w różnych lokalizacjach na terenie powiatu,
- budowa sieci wodociągowych i kanalizacji sanitarnej w różnych lokalizacjach na terenie powiatu,

etap przekazywania obiektu do użytkowania – zakończenie budowy:

- budowa budynku gminnego przedszkola i żłobka w Niedrzwicy Dużej,
- rozbudowa salonu samochodowego z serwisem w miejscowości Kalinówka, gm. Głusk
- budowa gminnego żłobka w Bełżycach,
- przebudowa stacji uzdatniania wody w Matczyni gm. Bełżyce i w Snopkowie gm. Jastków,
- budowa budynku samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej ze stacją wyjazdową pogotowia ratunkowego w Garbowie gm. Garbów,
- rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Niedrzwicy Dużej,
- sklepy spożywcze sieci Stokrotka, Biedronka, Aldi w różnych lokalizacjach na terenie powiatu.

NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKANE BRAKI / NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- etap strategicznej oceny oddziaływania (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego) – np. sporządzenie miejscowego planu na podstawie projektu studium, zaplanowanie rozwiązań przestrzennych skutkujących potencjalnymi konfliktami przestrzennymi, pominięcie uwarunkowań dotyczących istniejących ujęć wód podziemnych i cmentarzy;
- etap kontroli obiektu budowlanego – brak wentylacji części pomieszczeń, brak dokumentacji powykonawczej w zakresie wprowadzonych odstępień od projektu budowlanego, nie wykonanie podziału obiektu na wszystkie zaprojektowane pomieszczenia, nie wykonanie projektowanych przyłączy do obiektu, zmiana źródła ciepła do ogrzewania obiektu.

XIII. PROMOCJA ZDROWIA

Zadania z zakresu promocji zdrowia były realizowane w różnych formach. Jednymi z głównych przedsięwzięć były działania profilaktyczno – edukacyjne skierowane do ogółu społeczeństwa poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej i profilu Facebook PSSE w Lublinie, organizację akcji informacyjnych, punktów konsultacyjno-diagnostycznych, szkoleń, wykładów, prelekcji oraz dystrybucji materiałów edukacyjnych w formie elektronicznej i papierowej.

W ramach działań były wdrażanie i koordynowane programy profilaktyczne skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym oraz ich rodziców, jak też uczniów i rodziców szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu lubelskiego.

Podjęto szereg działań profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki chorób zakaźnych, w tym promocji szczepień ochronnych we współpracy z Oddziałem Nadzoru Przeciwpidemicznego, które skierowane były również do obywateli Ukrainy.

INTERWENCJE PROGRAMOWE:

Interwencje programowe łącznie zasięgiem objęły 24347 odbiorców – dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodzice uczniów oraz ogół społeczeństwa. Przeprowadzono 34 wizytacje w zakresie oceny realizacji interwencji programowych w placówkach oświatowych na terenie powiatu lubelskiego.

„Trzymaj Formę”

Program zapobiegania otyłości i nadwadze, kształtujący nawyki prozdrowotne wśród młodzieży szkolnej i jej rodzin poprzez promocję aktywnego stylu życia i odpowiednio zbilansowanej diety. Program zrealizowało 16 szkół. W ramach programu koordynowano XII edycję Konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!”, w którym wzięło udział 3 szkoły z terenu powiatu lubelskiego.

„Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Program, którego adresatami są dzieci uczęszczające do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w wieku 5-6 lat oraz ich rodzice. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Program zrealizowało 14 oddziałów przedszkolnych w 10 szkołach podstawowych.

„Czyste powietrze wokół nas”

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej dla dzieci w wieku 5-6 lat oraz ich rodziców. Jego celem jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego poprzez wykształcenie u nich świadomej postawy ochrony własnego zdrowia w sytuacjach, gdy przebywają w towarzystwie osób palących. Program zrealizowało 16 oddziałów przedszkolnych.

„Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla IV klas szkół podstawowych. Program zrealizowało 17 szkół podstawowych.

„ARS, czyli jak dbać o miłość”

Realizowany w ramach projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Jego celem jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu oraz narkotyków). Program zrealizowało 4 szkoły ponadpodstawowe.

„Znamię. Znam je?”

Program, którego celem jest upowszechnianie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka, a w szczególności przekazanie wiedzy nt. czynników ryzyka zachorowania na czerniaka, uświadomienia zagrożeń i zasad profilaktyki. Program zrealizowało 6 szkół ponadpodstawowych.

„Podstępne WZW”

Program, którego celem jest upowszechnianie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat sposobów zakażenia wirusami HBV oraz HCV. Program zrealizowało 4 szkoły ponadpodstawowe.

Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS na lata 2022–2026, w tym obchody Światowego Dnia AIDS – 1 grudnia. Program określa politykę rządu w zakresie zapobiegania HIV/AIDS i zwalczania ich społecznych skutków (łącznie 20 000 odbiorców).

Akcje profilaktyczne z okazji obchodów Światowego Dnia AIDS w Galerii VIVO Lublin oraz Centrum Symulacji Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

- Umieszczenie materiałów edukacyjnych na stronie Facebook PSSE w Lublinie (materiały dotyczyły kampanii #jedynytakitest, której celem była popularyzacja wczesnej diagnostyki w kierunku HIV, obchodów Światowego Dnia AIDS oraz profilaktyki HIV/AIDS);
- Wysłano pisma z załączonymi materiałami edukacyjnymi w wersji elektronicznej dotyczące obchodów Światowego Dnia AIDS do mediów lokalnych i zakładów opieki zdrowotnej;
- Udzielono wywiadu telewizyjnego dla TVP3 (wywiad został emitowany w Panoramie Lubelskiej) nt. dróg przenoszenia się wirusa HIV, Punktu Konsultacyjno - Diagnostycznego działającego na terenie województwa lubelskiego oraz profilaktyki HIV/AIDS.

Promocja badań w kierunku HIV oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych z okazji Walentynek 2023

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE:

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie uczestniczył oraz organizował szereg interwencji nieprogramowych, które zasięgiem objęły 101 019 odbiorców. W ramach każdego z działań zamieszczano informacje na stronie internetowej oraz stronie Facebook PSSE w Lublinie oraz umieszczano ekspozycje wizualne w budynku PSSE w Lublinie. Prowadzono również dystrybucję materiałów edukacyjnych na poszczególne tematy.

Lekcja Edukacyjna „Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby”

Celem lekcji jest poznanie zasad ochrony swojego zdrowia przed mikroorganizmami poprzez wdrażanie zdrowego stylu życia i racjonalne zachowania, podnoszenie świadomości na temat dbania o higienę osobistą oraz dbałości o zdrowie własne, rówieśników i osób z otoczenia. Lekcję zrealizowano w 10 placówkach, edukacją objęto 301 odbiorców.

Profilaktyka chorób zakaźnych i promocja szczepień ochronnych

- Wysłano pisma dot. obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień do podmiotów medycznych na terenie powiatu lubelskiego wraz z załączonymi materiałami w wersji elektronicznej nt. chorób zakaźnych oraz szczepień ochronnych.

Profilaktyka zatruc pokarmowych

- Wysłano pismo dotyczące salmonelli do dyrektorów wszystkich żłobków, szkół podstawowych oraz przedszkoli na terenie powiatu lubelskiego wraz z załączonymi materiałami w wersji elektronicznej.

Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych (narkotyków i środków zastępczych) oraz uzależnienia od technologii cyfrowych:

- Udział w 3 debatach w ramach realizacji programu „Odpal myślenie nie wchodź w uzależnienie” realizowanego we współpracy z Komendą Miejską Policji w Lublinie. W debatach łącznie wzięło udział 148 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu lubelskiego.
- Przeprowadzono 2 prelekcje dla uczniów szkół ponadpodstawowych na temat uzależnienia od Internetu w ramach kampanii „Wirtualny Świat Realnych Zagrożeń”. Liczba odbiorców: 32 osoby.

Profilaktyka zdrowego odżywiania i edukacja konsumencka

- Przeprowadzono 7 prelekcji z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej na temat zasad zdrowego odżywiania się i edukacji konsumenckiej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Łącznie 190 odbiorców.

Promocja zdrowego stylu życia

W ramach kampanii EFSA „Wybieraj Bezpieczną Żywność” dla członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Tereszinie zorganizowano punkt konsultacyjno – diagnostyczny, w którym wykonano badania profilaktyczne przy użyciu analizatora składu ciała wraz z interpretacją wyników oraz

prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Przeprowadzono również wykład na temat edukacji konsumenckiej we współpracy z Oddziałem Żywności i Żywnienia. Liczba odbiorców: 25 osób.

Profilaktyka palenia tytoniu

Prowadzono comiesięczny monitoring oceny przestrzegania zakazu palenia tytoniu w placówkach nauczania i wychowania, placówkach ochrony zdrowia, zakładach pracy i zakładach gastronomicznych w oparciu o art. 5 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z 9 listopada 1995 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.). Jego głównym celem jest zobrazowanie problemu łamania zakazu palenia tytoniu w miejscach, w których jest ono ustawowo zakazane, a tym samym ocena znajomości przepisów w/w ustawy – sporządzenie 12 comiesięcznych sprawozdań.

Badania profilaktyczne i konkursy wiedzy podczas akcji, pikników i festynów prozdrowotnych

Działania w ramach akcji „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek zimowy”

- Wysłano 4 pisma z zaleceniami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie dotyczącymi organizacji zdrowego i bezpiecznego wypoczynku zimowego do organizatorów wypoczynku zimowego na terenie powiatu lubelskiego.

Działania w ramach akcji „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni”:

- Wysłano 8 pism z zaleceniami Państwowego Powiatowego
- Inspektora Sanitarnego w Lublinie dotyczącymi organizacji zdrowego i bezpiecznego wypoczynku letniego do organizatorów wypoczynku letniego

na terenie miasta Lublin oraz do 5 instytucji prowadzących działalność kulturalną, które organizowały zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji;

- Przeprowadzono 4 prelekcje z wykorzystaniem 2 prezentacji multimedialnych i plansz edukacyjnych dla 80 uczestników półkolonii letnich na terenie powiatu lubelskiego.

Profilaktyka zatruc grzybami

Interwencja realizowana podczas sezonu grzybowego (1 kwiecień - 30 listopad 2023 r.)

- Przeprowadzono prelekcję na temat profilaktyki zatruc grzybami oraz zaprezentowano wirtualny atlas grzybów dla członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Tereszynie. Liczba odbiorców: 20 osób.
- Udzielono 4 wywiadów radiowych i 1 wywiadu telewizyjnego na temat zatruc grzybami i wystawy grzybów, łączna liczba odbiorców: ok. 100 000.

XIV. PODSUMOWANIE

1. Działania prowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w 2023 r. miały na celu zapewnienie bezpieczeństwa sanitarno – higienicznego w różnych obszarach zdrowia publicznego na nadzorowanym terenie. W celu zapobiegania realnym i potencjalnym zagrożeniom mogącym wpływać na stan warunków zdrowotnych ludności nadzorowano i monitorowano m.in.
 - sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych
 - bezpieczeństwo żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 - środowisko pracy, w którym mogą występować czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia
 - jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
 - stan sanitarny obiektów żywnościowo- żywieniowych, zakładów opieki zdrowotnej, placówek nauczania i innych obiektów użyteczności publicznej
2. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w 2023 roku była stabilna. Nie odnotowano chorób zakaźnych: różyczka, odra, poliomyelitis.
3. W wyniku intensywnych działań inspekcji sanitarnej w roku 2023 nastąpiła poprawa stanu zaszczepienia. Jednak nie został osiągnięty poziom świadczący o odporności zbiorowskiej. Należy w dalszym ciągu prowadzić wzmożony nadzór i działania edukacyjne.
4. W obiektach żywieniowo- żywnościowych stan sanitarny ulega pozytywnym zmianom. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych, o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno – technicznego placówek, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie, wdrożenia i funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP). Sprawowany nad zakładami nadzór sanitarny zwiększa bezpieczeństwo konsumentów spożywających wyprodukowaną i wprowadzoną do obrotu żywność.
5. Prowadzono monitoring wody do spożycia przez ludzi. Konieczny jest stały, wzmożony nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia. W 2023r. występowały przerwy w dostawie wody związane kwestionowaną jakością mikrobiologiczną wody w wodociągów. Konieczne jest także monitorowanie obecności bakterii z rodzaju Legionella w instalacjach ciepłej wody w obiektach użyteczności publicznej.

6. W związku z prowadzonymi pracami remontowymi w placówkach oświatowych i wychowawczych systematycznie ulega poprawie stan sanitarno-techniczny budynków. Jednakże nadal funkcjonują placówki oświatowo-wychowawcze w budynkach w złym stanie technicznym i higienicznosanitarnym wymagające remontów i modernizacji.
7. Na podstawie prowadzonego nadzoru sanitarnego w zakresie higieny pracy w 2023 r. można zauważyć, że mimo stwierdzanych nieprawidłowości, pracodawcy wykazują zaangażowanie w zapewnianie pracownikom bezpiecznych warunków pracy. Zwiększa się również świadomość zawodowa samych pracowników w odniesieniu do zagrożeń w środowisku pracy, jak również w przestrzeganiu procedur i stosowaniu indywidualnych ochron osobistych, zabezpieczających przed powstawaniem chorób zawodowych czy wypadków przy pracy.
8. Stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie administracyjne. Działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego są szczególnie ważne ze względu na fakt, iż dotyczą zamierzeń wywołujących długofalowe skutki, często o dużym zasięgu terytorialnym oraz szerokim spektrum oddziaływania na środowisko i warunki życia człowieka w miejscu zamieszkania, pracy, wypoczynku i innych aktywności, przez co mają istotny wpływ nie tylko na obecny, ale również na przyszły stan sanitarny.